

पी. एण्ड एस. बैंक

पी. एस. बैंक

राजभाषा अंकुर

आजादी का अमृत महोत्सव

੧੭ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ॥

ਪੰਜਾਬ ਏਣਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ Punjab & Sind Bank

ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਘ ਬੈਂਕ

राजभाषा विभाग

जयश्री एम.जी.

उप महानिदेश

Jayasree M.G.

Deputy Director General

अ. शा. पत्र संख्या 13014/12/2021-हिंदी

आदृतीन जी कृष्णन जी

मुझे यह जानकर बहुत प्रसन्नता हो रही है कि विज्ञान भवन, नई दिल्ली में 14 सितम्बर, 2021 को आयोजित हिंदी दिवस समारोह में पंजाब एंड सिंध बैंक को राष्ट्रीयकृत बैंक 'क' क्षेत्र की श्रेणी में राजभाषा हिंदी के उत्कृष्ट कार्यान्वयन हेतु पुरस्कार वर्ष 2019-20 के लिए 'राजभाषा कीर्ति द्वितीय पुरस्कार' प्राप्त हुआ है।

मैं पंजाब एंड सिंध बैंक के सभी अधिकारियों एवं कर्मचारियों और विशेष रूप से पंजाब एंड सिंध बैंक के राजभाषा विभाग को वित्तीय सेवाएँ विभाग की और से बहुत-बहुत बधाई एवं शुभकामनाएं देती हूँ और कामना करती हूँ कि पंजाब एंड सिंध बैंक भविष्य में भी अपने कारोबार में निरन्तर वृद्धि के साथ-साथ राजभाषा हिंदी के कार्यान्वयन में भी अपना उत्कृष्ट स्थान बनाए रखेगा।

लाला

शुभेच्छु

जयश्री

(जयश्री एम.जी.)

श्री एस. कृष्णन,

प्रबंध निदेशक एवं मुख्य कार्यकारी अधिकारी,

पंजाब एंड सिंध बैंक, नई दिल्ली

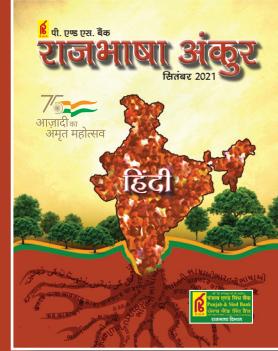
ਪੰਜਾਬ ਏਂਡ ਸਿੰਘ ਬੈਂਕ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਾਰਗਲਿਆ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਹਿੰਦੀ ਪਤ੍ਰਿਕਾ

ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਅੰਕੁਰ

(ਕੇਵਲ ਆਂਤਰਿਕ ਵਿਤਰਣ ਹੈਤੁ)

ਬੈਂਕ ਹਾਊਸ, ਪ੍ਰਥਮ ਤਲ, 21, ਰਾਜੋਬਕ ਪਲੇਸ, ਨਵੀ ਦਿੱਲੀ - 110008

ਸਿਤਾਂਬਰ 2021

ਮੁੱਖ ਸਂਦਰਭਕ

ਸ਼੍ਰੀ ਏਸ. ਕੌਰਣ

ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਿਦੇਸ਼ਕ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਗਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ

ਸਾਂਦਰਭਕ

ਸ਼੍ਰੀ ਕੋਲੇਗਾਲ ਵੀ ਰਾਬਰੇਕਟ

ਕਾਰਗਕਾਰੀ ਨਿਦੇਸ਼ਕ

ਮੁੱਖ ਸਾਂਪਾਦਕ

ਸ਼੍ਰੀ ਕਾਮੇਸ਼ ਸੌਠੀ

ਮਹਾਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਹ ਮੁੱਖ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਅਧਿਕਾਰੀ

ਸਾਂਪਾਦਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ

ਸ਼੍ਰੀ ਨਿਰਖਿਲ ਸ਼ਰਮਾ

ਵਰਿ਷ਠ ਪ੍ਰਬੰਧਕ (ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ)

ਸਾਂਪਾਦਕ ਮੰਡਲ

ਸ਼੍ਰੀ ਦੇਵੇਕਕ ਕੁਮਾਰ, ਵਰਿ਷ਠ ਪ੍ਰਬੰਧਕ (ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ)

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੋਨਿਕਾ ਗੁਪਤਾ, ਪ੍ਰਬੰਧਕ (ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ)

ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਹਨ ਲਾਲ, ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਅਧਿਕਾਰੀ

ਈ-ਮੈਲ : hindipatrika@psb.co.in

ਪੰਜੀਕਰਣ ਸੰ.: ਏਫ.2(25) ਪ੍ਰੈਸ. 91

(ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤਿਥਿ : 31 / 10 / 2021)

'ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਅੰਕੁਰ' ਮੈਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸਾਮ੍ਗਰੀ ਮੈਂ ਦਿੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਲੇਖਕਾਂ ਕੇ ਅਪਨੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਏਂਡ ਸਿੰਘ ਬੈਂਕ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਸਹਮਤ ਹੋਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਮ੍ਗਰੀ ਕੀ ਮੌਲਿਕਤਾ ਏਂ ਕੱਪੀ ਰਾਫ਼ਟ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਭੀ ਲੇਖਕ ਦਿਵਾਂ ਤੱਤ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੁੱਦੁਕ : ਜੈਨਾ ਑ਫਸੈਟ ਪ੍ਰਿੰਟਸ

ਏ 33 / 2, ਸਾਇਟ-4, ਸਾਹਿਬਾਬਾਦ ਇੰਡਸਟ੍ਰੀਯਲ ਏਰਿਆ,

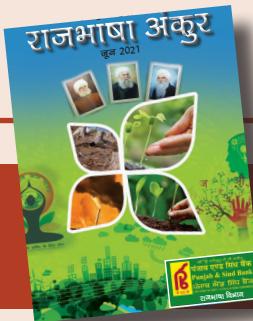
ਗ਼ਾਜ਼ਿਯਾਬਾਦ, ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼

ਫੋਨ ਨੰ. : 98112 69844

ਈ-ਮੈਲ: jainaoffsetprinters@gmail.com

ਵਿ਷ਯ ਸੂਚੀ

ਕ੍ਰ. ਸਂ.	ਵਿਵਰਣ	ਪ੃ਛ ਸਂ.
1.	ਸਾਂਪਾਦਕ ਮੰਡਲ/ਵਿ਷ਯ-ਸੂਚੀ	1
2.	ਆਪਕੀ ਕਲਮ ਦੇ	2
3.	ਸਾਂਪਾਦਕੀਯ	3
4.	ਹਿੰਦੀ ਦਿਵਸ 2021 ਦੇ ਅਵਸਾਰ ਪਾਰ ਮਾਨਨੀਅਤ ਗ੍ਰਹਮਤ੍ਰੀ ਜੀ ਕਾ ਸਾਂਦੇਹਾ	4-6
5.	ਹਮ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ	7-8
6.	ਗਾਹਕ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦੇ	9
7.	ਖੇਲ-ਖੇਲ ਮੈਂ ਹਿੰਦੀ	10-13
8.	ਨਿਆਕਾਸ਼ ਤਪਲਖਿਆਂ	14-15
9.	ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਾਰਗਲਿਆ ਮੈਂ ਹਿੰਦੀ ਦਿਵਸ ਸਮਾਰੋਹ 2021	16-17
10.	ਮੈਂ ਸਮਾਂ ਬੋਲ ਰਹਾ ਹਾਂ!	18-19
11.	ਹਿੰਦੀ ਕਾਰਗਿਆਲਾ ਕਾ ਆਯੋਜਨ	20-21
12.	ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤਿਯਾਤ੍ਰਾ	21
13.	ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਕੀਰਤਿ ਪੁਰਸ਼ਕਾਰ	22-23
14.	ਅੰਤਰ ਅੰਚਲ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ੀਲਡ	24
15.	ਜ਼ਦਾ ਸੀਓਚਿਏ!	25
16.	ਬੈਂਕ ਦੀ ਲਾਭਪ੍ਰਦਤਾ ਮੈਂ ਭਾਸ਼ਾ	26-27
17.	ਕਹਾਨੀ - ਏਹਸਾਸ	28-29
18.	ਕਾਟੂਨ ਕੀਨਾ/ਪਹਲੇ ਮੁੜ੍ਹੇ ਜੀਨੇ ਤੋਂ ਦੋ	29
19.	ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਸੰਗੋਲੀ	30-31
20.	ਕਾਵਿ-ਮੰਜੂਸ਼ਾ	32-33
21.	ਅੰਚਲ ਕਾਰਗਲਿਆਂ ਮੈਂ ਹਿੰਦੀ ਪਖਵਾਡਾ 2021	34-35
22.	ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੇ ਬਾਅਦ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਤਲਕੇ ਪਛੱਕੇ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ	36-37
23.	ਮੂਲ ਬਾਂਗਲਾ ਲੇਖ- ਹਾਇਲੀ ਸਲਾਹੀਗਿਆਂ	38-40
24.	ਮੂਲ ਬਾਂਗਲਾ ਲੇਖ ਕਾ ਹਿੰਦੀ ਅਨੁਵਾਦ	41-42
25.	ਵੈਣਿਕ ਤਾਪਨ ਔਰ ਗੀਨਹਾਊਸ ਪ੍ਰਭਾਵ	43
26.	ਵਿਮੋਚਨ/ਚਨਾਕਾਂ ਦੇ ਨਿਵੇਦਨ	44

ਆਪਕੀ ਕਲਮ ਦੇ

ਮਹੋਦਯ,

ਅਪਨੇ ਬੈਂਕ ਕੀ ਗ੍ਰਹ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਅੰਕੁਰ ਕਾ ਜੂਨ, 2021 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁਆ। ਸਵੱਗਤ ਇਸਕੇ ਲਿਏ ਧੰਨਵਾਦ! ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਅੰਕੁਰ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਆਕਾਰਣ ਐਸਾ ਰਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੈਂਸੇ ਹੀ ਯਹ ਸੁਝੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੀ ਹੈ ਏਕ ਬਾਰ ਮੈਂ ਹੀ ਇਸੇ ਪੂਰਾ ਫਲਨੇ ਕਾ ਪ੍ਰਯਾਸ ਕਰਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰ ਭੀ 'ਅੰਕੁਰ' ਬੇਹਦ ਸ਼ਤਰੀਧ ਔਰ ਪਠਨੀਧ ਲਗੀ। ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਅੰਕੁਰ ਕਾ ਜੂਨ ਅੰਕ ਜਾਨ, ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਔਰ ਰੋਚਕਤਾ ਕਾ ਅਦਭੁਤ ਸੰਗਮ ਬਨ ਪਢਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਕਾ ਅਨੁਵਾਦ ਪਰ ਲੇਖ— 'ਸਹਜ ਏਵਂ ਸਰਲ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀ ਬਾਰੀਕਿਆਂ', ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ.ਏ.ਸ. ਮਿਸ਼ਨ ਕਾ ਲੇਖ 'ਪੰਜਾਬ ਏਣਡ ਸਿੰਘ ਬੈਂਕ—ਅਹਰਿਂਸ਼ ਸੇਵਾਮਹੇ' ਤਥਾ ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਿਯਾ ਅਗਰਵਾਲ ਕਾ 'ਵਿਸ਼ਵ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਿਵਸ' ਪਰ ਲੇਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਸੇ ਉਲਲੇਖਨੀਧ ਹੈ। ਕਹਾਨੀ—'ਗੁਸਸਾ ਨਿਯਾਤ੍ਰਣ ਚਾਵੀ' ਤਥਾ ਕਾਵਿ ਮੰਜੂਸ਼ਾ ਕੀ ਸਭੀ ਕਵਿਤਾਏਂ ਮਾਨਵ ਸੰਵੇਦਨਾ ਕੋ ਗਹਰੇ ਸੱਤਰ ਪਰ ਝਕਝੜੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੈਂਕਿੰਗ ਸੰਬੰਧੀ ਲੇਖ ਔਰ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਹਿੰਦੀ ਕੇ ਸੰਬੰਧ ਮੌਜੂਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਲੇਖ ਭੀ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਕੇ ਸੱਤਰ ਕੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੀ ਹਨ। ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਕੀ ਸਾਜ— ਸਜ਼ਾ, ਪ੍ਰਿੰਟ ਆਕਾਰਕ ਹੈ।

ਅਤ: ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਅੰਕੁਰ ਕਾ ਸੰਪਾਦਕ ਮੰਡਲ ਐਸੇ ਪਠਨੀਧ, ਰੋਚਕ ਵ ਜਾਨਵਰਧਕ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਕੇ ਲਿਏ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਾ ਪਾਤਰ ਹੈ। ਧੰਨਵਾਦ!

ਚਮਨ ਲਾਲ, ਆਂਚਲਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕ, ਅੰਚਲ ਕਾਰ੍ਯਾਲਿਯ: ਦਿੱਲੀ—I

ਮਹੋਦਯ,

ਸੁਝੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਾਰ੍ਯਾਲਿਯ ਕੇ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ "ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਅੰਕੁਰ" ਕੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਕਿਯਾ ਜਾ ਰਹਾ ਹੈ। ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਕੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਕਿਸੀ ਭੀ ਸੰਗਠਨ ਕੇ ਕਰਮਿਓਂ ਕੋ ਅਪਨੀ ਸ੍ਰੀਜਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤਿਆ ਕੋ ਨਿਖਾਰਨੇ ਕਾ ਏਕ ਸ਼ਾਸ਼ਕ ਮਾਧਿਮ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਚਾਰ—ਪ੍ਰਸਾਰ ਕੋ ਗਤਿ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਤਾ ਹੈ।

ਹਿੰਦੀ ਏਕ ਤਦਾਰ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਔਰ ਅੰਨ੍ਯ ਭਾਰਤੀਧ ਭਾਸ਼ਾਓਂ ਕੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਕੋ ਸਹਜਤਾ ਸੇ ਅਪਨਾਯਾ ਹੈ, ਹਿੰਦੀ ਕੀ ਪ੍ਰਵਾਹਮਤਾ ਉਸੇ ਜੀਵਤ ਬਨਾਤੀ ਹੈ। ਤੋਂਜੀ ਸੇ ਬਦਲ ਰਹੀ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਾਈਗਿਕੀ ਨੇ ਭਾਸ਼ਾਓਂ ਕੋ ਸੀਖਨੇ ਔਰ ਉਨਕੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੋ ਆਸਾਨ ਬਨਾ ਦਿਯਾ ਹੈ। ਅਥ ਆਵਥਕਤਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਬਾਤ ਕੀ ਹੈ ਕਿ ਹਮ ਸਥ ਇਨਕੇ ਮਾਧਿਮ ਸੇ ਅਪਨੇ ਦੈਨਿਕ ਕਾਮਕਾਜ ਮੈਂ ਹਿੰਦੀ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਢਾਏਂ।

ਮੈਂ "ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਅੰਕੁਰ" ਕੇ ਪ੍ਰਤ੍ਯੇਕ ਅੰਕ ਕਾ ਪਠਨ ਅਵਥਕ ਕਰਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਕੀ ਸਮਸਤ ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਮਨਮੋਹਕ ਹੈ। ਜੂਨ 2021 ਕੇ ਅੰਕ ਮੈਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ "ਸਹਜ ਏਵਂ ਸਰਲ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀ ਬਾਰੀਕਿਆਂ", "ਪੰਜਾਬ ਏਣਡ ਸਿੰਘ ਬੈਂਕ — ਅਹਰਿਂਸ਼ ਸੇਵਾਮਹੇ" ਲੇਖ ਅਤਿਵੰਤ ਪ੍ਰਵਾਹਮਤ ਵ ਜਾਨ ਵਰਧਕ ਰਹੇ ਏਵਂ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਕੀ "ਕਾਵਿ ਮੰਜੂਸ਼ਾ" ਨੇ ਤੋ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਮੈਂ ਗਾਗਰ ਮੈਂ ਸਾਗਰ ਭਰਨੇ ਕਾ ਕਾਮ ਕਰ ਦਿਯਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਏਣਡ ਸਿੰਘ ਬੈਂਕ ਮੈਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਔਰ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ ਸੇ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਹਿੰਦੀ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਢਾਨੇ ਔਰ ਉਸਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰ—ਪ੍ਰਸਾਰ ਹੇਤੁ ਇਸ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਕਾ ਯੋਗਦਾਨ ਅਵਰਣੀਨੀਧ ਹੈ।

ਸਮਿਨਦਰ ਸਿੰਘ, ਆਂਚਲਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕ, ਅੰਚਲ ਕਾਰ੍ਯਾਲਿਯ: ਬਠਿੰਡਾ

ਮਹੋਦਯ,

ਬੈਂਕ ਕੀ ਤਿਮਾਹੀ ਹਿੰਦੀ ਪਤ੍ਰਿਕਾ "ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਅੰਕੁਰ" ਕਾ ਜੂਨ 2021 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁਆ, ਜਿਸਕੇ ਲਿਏ ਆਪਕਾ ਕੋਟਿ—ਕੋਟਿ ਧੰਨਵਾਦ! ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਮੈਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੀ ਤਰਫ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਕਾਰਣ ਏਵਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾਦਾਤਕ ਲਗੀ। ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਮੈਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਵਿਧਿਆਵਾਂ ਜੈਂਸੇ ਸਹਜ ਏਵਂ ਸਰਲ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀ ਬਾਰੀਕਿਆਂ, ਏਕ ਪਾਰਕ ਐਸਾ ਭੀ, ਕਡਵਾ ਸਚ, ਕੋਵਿਡ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤ੍ਰਣ ਯੋਜਨਾ ਕਾ ਮਹਤਵ, ਵਿਸ਼ਵ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਿਵਸ, ਅਪਨੀ ਹਿੰਦੀ, ਪਾਰਾ ਸਾਡਾ ਬੈਂਕ—ਪੈਂਧਾ ਸਦਾਬਹਾਰ, ਜਾਗ ਸੋਚਿਏ ਆਦਿ ਰਚਨਾਓਂ ਨੇ ਹਵਦਾਰ ਮੈਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਬਨਾਯਾ ਇਸਕੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਕਾਵਿ—ਮੰਜੂਸ਼ਾ ਕੀ ਅਨਤਰਗਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਵਿਤਾਏਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਨਦਰ ਲਗੀਂ।

ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਮੈਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਛਾਤੀਚਿਤ੍ਰਾਂ ਕੇ ਮਾਧਿਮ ਸੇ ਬੈਂਕ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਾਰ੍ਯਾਲਿਯ ਏਵਂ ਵਿਭਿੰਨ ਅੰਚਲ ਕਾਰ੍ਯਾਲਿਯਾਂ ਮੈਂ ਹੋ ਰਹੀ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਕਾਰ੍ਯਾਨਵਿਧਾਨ ਸੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਧਿਆਵਾਂ ਕੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਭੀ ਜਾਨਕਾਰੀ ਮਿਲਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਕੇ ਸਫਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਏਵਂ ਇਸ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਕੇ ਮਾਧਿਮ ਸੇ ਬੈਂਕ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਭਿੰਨ ਉਪਲਭਿਤੀਆਂ ਕੀ ਜਾਨਕਾਰਿਆਂ ਹੇਤੁ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਕੇ ਸੰਪਾਦਕ ਮੰਡਲ/ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਕੋ ਹਾਰਦਿਕ ਬਧਾਈ ਏਵਂ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਏਂ ਦੇਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਰਖਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਆਂਚਲਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕ, ਅੰਚਲ ਕਾਰ੍ਯਾਲਿਯ: ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ

संपादकीय

प्रिय पाठकगण,

राजभाषा अंकुर का 'सितंबर-2021' अंक आपके समक्ष प्रस्तुत करते हुए मुझे प्रसन्नता हो रही है। गौरव की बात है हमारे बैंक को 2019-20 के दौरान राजभाषा नीति के श्रेष्ठ कार्यान्वयन के लिए राष्ट्रीयकृत बैंकों एवं वित्तीय संस्थानों की श्रेणी के अंतर्गत, 14 सितंबर 2021 को विज्ञान भवन में आयोजित हिंदी दिवस समारोह-2021 में राजभाषा कीर्ति पुरस्कार (द्वितीय) प्रदान किया गया। यह पुरस्कार बैंक के अध्यक्ष एवं प्रबंध निदेशक महोदय ने केंद्रीय गृह राज्य मंत्री श्री निशिथ प्रामाणिक के कर कमलों से प्राप्त किया। कीर्ति पुरस्कार, बैंक के सभी कार्मिकों की मेहनत व प्रयास का ही प्रतिफल है।

प्रत्येक वर्ष की भाँति हमारे बैंक के प्रधान कार्यालय, अंचल कार्यालयों तथा शाखाओं में हिंदी पखवाड़ा और हिंदी दिवस मनाया गया। राजभाषा की दृष्टि से सितंबर माह हमारे लिए अत्यंत महत्वपूर्ण होता है। माह के दौरान प्रधान कार्यालय में आयोजित विभिन्न प्रतियोगिताओं में कार्मिकों की सहभागिता प्रशंसनीय रही। राजभाषा कार्यान्वयन के मूल मंत्र “प्रेरणा एवं प्रोत्साहन” पर कार्य करते हुए विभिन्न प्रतियोगिता के विजेताओं तथा वित्तीय वर्ष 2020-21 के दौरान उत्कृष्ट राजभाषा कार्यान्वयन के लिए बैंक के विभागों तथा अंचल कार्यालयों को परस्कृत किया गया।

पत्रिका के इस अंक में हिंदी दिवस—2021 के अवसर पर माननीय गृह मंत्री का संदेश, राजभाषा से संबंधित लेख व अन्य लेखों को स्थान दिया गया है। हमेशा की तरह विशेष स्तंभ हिंदी रूपांतर सहित मूल क्षेत्रीय भाषा के लेख, कार्टून कोना तथा जरा सोचिए यथावत अपनी जगह बनाए हुए हैं। आशा है पत्रिका का यह अंक आपको पसंद आएगा। कृपया पत्रिका के विषय में अपने विचारों व प्रतिक्रिया से हमें अवगत कराएं ताकि पत्रिका में अपेक्षित सधार हो सके।

animator

(कामेश सेठी)
महाप्रबंधक सह
मख्य राजभाषा अधिकारी

ਹਿੰਦੀ ਦਿਵਸ 2021 ਕੇ ਅਵਸਰ ਪਰ ਮਾਨਨੀਧ ਗ੍ਰਹਮਨ੍ਤੀ ਜੀ ਕਾ ਸਨੌਰੇ

ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ
ਗ੍ਰਹ ਔਰ ਸਹਕਾਰਿਤਾ ਮਨੋਤ
ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ
AMIT SHAH
HOME AND COOPERATION MINISTER
GOVERNMENT OF INDIA

ਧਾਰੇ ਦੇਸ਼ਵਾਸਿਯੋ !

ਹਿੰਦੀ ਦਿਵਸ ਦੇ ਸ਼ੁਭ ਅਵਸਰ ਪਰ ਆਪ ਸਭੀ ਕੋ ਮੇਰੀ ਓਰ ਸੇ ਹਾਰਦਿਕ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਏਂ।

ਆਖਾ ਮਨੋਭਾਵ ਵਿਕਤ ਕਰਨੇ ਕਾ ਸਬਸੇ ਸ਼ਕਤ ਮਾਥਮ ਹੈ। ਕਿਸੀ ਭੀ ਦੇਸ਼ ਕਾ ਸਮਗਰੀ ਵਿਕਾਸ ਤਭੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸਕੇ ਨਿਵਾਸੀ ਅਪਨੀ ਮਾਤ੍ਰਭਾਸ਼ਾ ਮੈਂ ਵਿੱਤਨ ਏਂ ਲੇਖਨ ਕਰੋਂ। ਮਾਤ੍ਰਭਾਸ਼ਾ ਹੀ ਜਾਨ ਔਰ ਅਭਿਵਧਕਿਤ ਕਾ ਸਬਸੇ ਅੱਛਾ ਮਾਥਮ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਜੈਸੇ ਸਾਂਸਕ੃ਤਿਕ ਰੂਪ ਸੇ ਸਮੁੱਦ੍ਰ ਦੇਸ਼ ਕੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਜਾਨ ਮੈਂ ਹੀ ਆਜ ਕੇ ਯੁਗ ਕੇ ਅਨੇਕ ਜਟਿਲ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸ਼ਾਂ ਕੇ ਉੱਤਰ ਛੁਪੇ ਹੈਂ ਔਰ 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਕੇ ਭਾਰਤ ਕੇ ਵਿਕਾਸ ਮੈਂ ਇਸ ਜਾਨ ਕਾ ਏਕ ਮਹਤਵਪੂਰਣ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਜਾਨ ਕਾ ਉਚਿਤ ਦੋਹਨ ਮਾਤ੍ਰਭਾਸ਼ਾ ਕੇ ਵਿਕਾਸ ਕੇ ਬਿਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਾਤ੍ਰਭਾਸ਼ਾ ਮੈਂ ਵਹ ਕ਷ਮਤਾ ਹੈ ਜੋ ਜਾਨ, ਗੈਰਵ ਔਰ ਸ਼ਵਾਭਿਮਾਨ ਭੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਤੀ ਹੈ।

ਆਖੁਨਿਕ ਹਿੰਦੀ ਸਾਹਿਤ ਕੇ ਪਿਤਾਮਹ ਕਹੇ ਜਾਨੇ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੰਤ੍ਰੁ ਹਰਿਝੰਦ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਹੈ:

“ਮਾਤ੍ਰਭਾਸ਼ਾ ਕੀ ਤੁਨਤਿ ਕੇ ਬਿਨਾ ਕਿਸੀ ਭੀ ਸਮਾਜ ਕੀ ਤਰਕਕੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਥਾ ਅਪਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਕੇ ਜਾਨ ਕੇ ਬਿਨਾ ਮਨ ਕੀ ਪੀਡਾ ਕੋ ਦ੍ਰੂਰ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ।”

ਹਿੰਦੀ ਕਾ ਉੱਦੱਦ ਏਂ ਵਿਕਾਸ ਭਾਰਤ ਕੀ ਕ੍਷ੇਤ੍ਰੀਧ ਭਾਸ਼ਾਓਂ ਕੇ ਸਾਥ ਹੁਆ ਹੈ। ਮੂਲਤ: ਇਨ ਸਭੀ ਭਾਸ਼ਾਓਂ ਮੈਂ ਭਾਰਤੀਧ ਸੰਸਕ੃ਤੀ ਕੀ ਮਿਟੀ ਕੀ ਖੁਸ਼ਾਬੂ ਆਂਤੀ ਹੈ। ਯਹ ਆਵਥਕ ਹੈ ਕਿ ਕ੍਷ੇਤ੍ਰੀਧ ਭਾਸ਼ਾਓਂ ਕਾ ਸੰਰਕਣ, ਸੰਵਰਧਨ ਔਰ ਵਿਕਾਸ ਕਿਯਾ ਜਾਏ ਤਥਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕੇ ਮਾਥਮ ਸੇ ਇਨਕੇ ਬੀਚ ਏਕ ਸੇਤੁ ਬਨਾਯਾ ਜਾਏ ਤਾਕਿ ਭਾਰਤੀਧ ਸਾਹਿਤ ਸਮੁੱਦ੍ਰ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸਦੇ ਭਾਰਤੀਧ ਭਾਸ਼ਾਓਂ ਮੈਂ ਆਪਸੀ ਸਾਮੰਜਸਿਧ, ਸਹਿਯੋਗ, ਸਮਾਜ ਔਰ ਸੌਹਾਰਦ ਭੀ ਬਣੇਗਾ ਤਥਾ ਹਮੈਂ ਏਕ-ਫੁੱਲੂਰੇ ਕਾ ਸਾਹਿਤ ਪਢਨੇ ਕਾ ਅਵਸਰ ਭੀ ਮਿਲੇਗਾ ਏਂ ਦੇਸ਼ ਕੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਏਂ ਰਾਣੀਧ ਏਕਤਾ ਔਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣੀ। ਦੇਸ਼ ਕੇ ਸਭੀ ਭਾਸ਼ਾਓਂ ਕੀ ਆਪਸੀ ਸਹਭਾਸਿਤਾ, ਉਨਕਾ ਸ਼ਵਤਤ੍ਰ ਵਿਕਾਸ ਔਰ ਸੰਪਰਕ ਭਾਸ਼ਾ ਕੇ ਰੂਪ ਮੈਂ ਹਿੰਦੀ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੇਸ਼ ਮੈਂ ਸ਼ਾਨਤੀ, ਪਾਰਸਪਰ ਸਨ੍ਦਾਵਨਾ ਏਂ ਪ੍ਰਗਤਿ ਕਾ ਮੁਖਧ ਆਧਾਰ ਬਨ ਸਕਤਾ ਹੈ। ਤਿਰੁਵਲਲੂਰ ਔਰ ਸੁਭਾਸ਼ਚੰਦ ਭਾਰਤੀ ਜੈਸੇ ਤਮਿਲ ਕੇ ਮਹਾਨ ਕਵਿਧਾਂ ਕੀ ਸਾਹਿਤਿਕ ਰਚਨਾਏਂ ਕਾਲਜਿਹੀ ਹੈਂ, ਜਿਨ ਪਰ ਸਭੀ ਦੇਸ਼ਵਾਸਿਯੋਂ ਕੋ ਗੈਰਵ ਹੈ।

ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਾਂਗਲਾ ਕੇ ਰਵੀਂਦ੍ਰਨਾਥ ਟੈਂਗੇਰ ਹੋਂ, ਸ਼ਰਤਚੰਦ ਹੋਂ ਯਾ ਮਹਾਵੇਤਾ ਦੇਵੀ ਅਥਵਾ ਪੰਜਾਬ ਕੀ ਅਮ੃ਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਹਮ ਇਨਕਾ ਸਾਹਿਤ ਭੀ ਉਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਿੰਦੀ ਮੈਂ ਪਢਤੇ ਹੈਂ, ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਮ ਹਿੰਦੀ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮਚੰਦ ਕਾ ਸਾਹਿਤ ਪਢਤੇ ਹੈਂ। ਵਾਸਤਵ ਮੈਂ, ਹਿੰਦੀ ਸਹਿਤ ਸਭੀ ਭਾਰਤੀਧ ਭਾਸ਼ਾਏਂ ਹਮੈਂ ਵਿਰਾਸਤ ਮੈਂ ਮਿਲੀ ਹੈਂ ਤਥਾ ਇਸ ਧਰੋਹਰ ਕੀ ਰਕਾ ਏਂ ਸੰਵਰਧਨ ਕਰਨਾ ਹਮਾਰਾ ਮਹਤਵਪੂਰਣ ਦਾਇਤ ਭੀ ਹੈ ਔਰ ਵਰਤਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਇਸੀ ਦਿਵਸ ਮੈਂ ਪ੍ਰਤਿਬਦ੍ਧ ਹੈ। ਦੇਸ਼ਕਾਂ ਕੇ ਬਾਦ ਦੇਸ਼ ਕੇ ਮਾਨਨੀਧ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤੀ ਜੀ ਕੇ ਨੇਤ੍ਰਤ ਮੈਂ ਏਕ 'ਨੈਈ ਸ਼ਿਕਾ ਨੀਤਿ' ਹਮੈਂ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਜਿਸਕਾ ਉਦੇਸ਼ ਮਾਤ੍ਰਭਾਸ਼ਾ ਮੈਂ ਸ਼ਿਕਾ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਨਾ ਤਥਾ ਸਭੀ ਭਾਰਤੀਧ ਭਾਸ਼ਾਓਂ ਕੋ ਪਲਲਾਵਿਤ ਔਰ ਪੁਸ਼ਟਿ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਵਿਭਿੰਨ ਭਾਸ਼ਾਏਂ ਔਰ ਸੰਸਕ੃ਤਿਆਂ ਭਾਰਤ ਕੀ ਪਹਚਾਨ ਹੈਂ, ਸਭੀ ਭਾਸ਼ਾਓਂ ਕਾ ਸਮੁੱਦ੍ਰ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ, ਸਮੁੱਦ੍ਰ ਸਾਹਿਤ ਹੈ ਔਰ ਬਡੀ ਸੱਖਾ ਮੈਂ ਬੋਲਨੇ ਵਾਲੇ ਭੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈਂ ਕਿਨ੍ਤੁ ਪੂਰੇ ਰਾਸ਼ਟ੍ਰ ਕੋ ਏਕਸੂਤ ਮੈਂ ਪਿਰੋਨੇ ਕਾ ਕਾਮ ਹਿੰਦੀ ਨੇ ਬਖੂਬੀ ਕਿਯਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਕੀ ਆਜਾਦੀ ਕੀ ਲਾਡਾਈ ਮੈਂ ਪੂਰਬ ਸੇ ਪਞਿਸ਼ ਔਰ ਤੁਲਰ ਸੇ ਦਕਖਿਣ ਤਕ ਸ਼ਵਤਤ੍ਰਤਾ ਸੇਨਾਨਿਧਾਂ ਕੋ ਏਕ ਕਰਨੇ ਕਾ ਕਾਮ ਤਥਾ ਜਮਾਨੇ ਮੈਂ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੇ ਕਿਯਾ ਥਾ। ਇਸ ਕਾਰ੍ਯ ਮੈਂ ਰਾਸ਼ਟ੍ਰਪਿਤਾ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤ੍ਯੰਤ ਮਹਤਵਪੂਰਣ ਥੀ, ਉਨ੍ਹਾਂਨੇ ਕਹਾ ਥਾ,

“ਜੋ ਭਾਸ਼ਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦਿਲੋਂ ਪਰ ਰਾਜ ਕਰਤੀ ਹੈ, ਵਹ ਭਾਸ਼ਾ ਹਿੰਦੀ ਹੈ।”

ਭਾਇਆਂ, ਬਹਨਾਂ! ਵੈਜ਼ਾਨਿਕਾਂ ਨੇ ਮਾਨਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੀ ਇੱਕ ਵੈਜ਼ਾਨਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ, ਹਿੰਦੀ ਮੈਂ ਉਚਾਰਿਤ ਹੋਨੇ ਵਾਲੀ ਧਨਿਆਂ ਕੋ ਵਕਤ ਕਰਨਾ ਅਤ੍ਯਾਂਤ ਸਰਲ ਹੈ। ਹਿੰਦੀ ਮੈਂ ਜੈਸਾ ਬੋਲਾ ਜਾਤਾ ਹੈ, ਵੈਂਥੇ ਹੀ ਲਿਖਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਔਰ ਹਿੰਦੀ ਕੀ ਇਨ੍ਹੀਂ ਵਿਸ਼ੇ਷ਤਾਵਾਂ ਔਰ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯਤਾ ਕੀ ਧਾਨ ਮੈਂ ਰਖਤੇ ਹੁਏ ਭਾਰਤੀਯ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਗੱਭੀਰ ਵਿਚਾਰ-ਵਿਮਰਸ਼ ਕੇ ਬਾਦ ਆਪਸੀ ਸਹਮਤਿ ਦੇ ਹਿੰਦੀ ਕੀ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੀ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਕਾ ਦਰਜਾ ਦਿਯਾ ਤਥਾ ਹਿੰਦੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੰਵੈਧਾਨਿਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਕੋ ਆਜ ਦੇ ਹੀ ਦਿਨ ਯਾਨੀ 14 ਸਿਤੰਬਰ 1949 ਕੋ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਿਯਾ। ਇਸੀ ਉਪਲਕਾ ਮੈਂ ਹਮ ਪ੍ਰਤੇਕ ਵਰਗ 14 ਸਿਤੰਬਰ ਕੋ ਹਿੰਦੀ ਦਿਵਸ ਦੇ ਰੂਪ ਮੈਂ ਮਨਾਤੇ ਹੋਣੇ।

ਪਾਰੇ ਦੇਸ਼ਵਾਸਿਥਾਂ! ਜੈਸਾ ਕਿ ਆਪ ਜਾਨਤੇ ਹੋ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਕਾਰਣ ਭਾਰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਪਿਤੁ ਪੂਰੀ ਦੁਨਿਆ ਮੈਂ ਗੱਭੀਰ ਸਂਕਟ ਆ ਗਿਆ ਔਰ ਸਾਥੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਮਸਥਾ ਦੇ ਨਿਦਾਨ ਪਾਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਹਰ ਸੰਭਵ ਪ੍ਰਯਾਸ ਕਿਏ। ਮਾਨਨੀਧ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤ੍ਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰੰਦਰ ਮੌਦੀ ਜੀ ਦੇ ਨੇਤੁਤ ਮੈਂ ਭਾਰਤ ਮੈਂ ਕੋਰੋਨਾ ਕੀ ਲਡਾਈ ਅਤ੍ਯਾਂਤ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਲਡੀ ਗਈ। ਇਸ ਲਡਾਈ ਮੈਂ ਸਾਥੀ ਰਾਜਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਔਰ ਭਾਰਤ ਦੀ 130 ਕਰੋਡ ਕੀ ਜਨਤਾ ਨੇ ਭੀ ਬਢ਼-ਚਢ਼ਕਰ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਸ਼੍ਰੀ ਨਰੰਦਰ ਮੌਦੀ ਜੀ ਦੇ ਨੇਤੁਤ ਮੈਂ ਇਸ ਲਡਾਈ ਦੇ ਲਡਨੇ ਮੈਂ ਹਮੇਂ ਅਨੇਕ ਵਿਕਾਸਿਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬੇਹਤਰ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲੀ ਔਰ ਧਾਰਿ ਜਨਸੰਖਾ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਦੇਖੋਂ ਤੋਂ ਹਮ ਪੂਰੀ ਦੁਨਿਆ ਮੈਂ ਸਬਜੇ ਕਮ ਮ੃ਤ੍ਯੁ ਦਰ ਦੇ ਸਾਥ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਹੁਈ ਹਾਨਿ ਦੇ ਕਮ ਰਖਨੇ ਮੈਂ ਸਫਲ ਹੁੋ ਹੈਂ। ਇਸ ਲਡਾਈ ਮੈਂ ਮਾਨਨੀਧ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤ੍ਰੀ ਜੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਕੇ ਬਦਾਨੇ ਦੇ ਲਿਏ ਸਮਝ-ਸਮਝ ਪਰ ਜਨਤਾ ਕੀ ਭਾਸ਼ਾ ਮੈਂ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟ੍ਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਿਧਾ ਤਾਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਿਕ ਸੇ ਅਧਿਕ ਲੋਗਾਂ ਤਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਫੰਗ ਦੇ ਬਾਤ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ।

ਕੋਰੋਨਾ ਕਾਲ ਦੀ ਵਿਥਮ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਮੈਂ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਸੰਬੰਧੀ ਸੰਵੈਧਾਨਿਕ ਦਾਇਤ੍ਰਿਆਂ ਦੇ ਨਿਰਵਹਨ ਮੈਂ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕੇਂਦ੍ਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਾਲਿਆਂ ਮੈਂ ਹਿੰਦੀ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸੁਨਿਸ਼ਿਤ ਕਿਯਾ। ਮਾਨਨੀਧ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤ੍ਰੀ ਜੀ ਦੇ ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਭਾਰਤ ਔਰ ਸ਼ਵਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਆਹਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋਕਰ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, ਗ੍ਰਹ ਮੰਤ੍ਰਾਲਾਯ ਨੇ ਸੂਤ੍ਰਿ ਆਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਸੱਫਟਵੇਰ ਸ਼ਵਦੇਸ਼ੀ ਟ੍ਰਲ 'ਕੰਠਥਾ' ਦੇ ਅਧਿਕ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਬਣਾਏ। ਵਿਭਿੰਨ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਹਿੰਦੀ ਅਧਿਕਾਰਿਆਂ ਦੇ ਈ-ਪ੍ਰਾਣਿਕਾਣ ਦੇ ਕਮ ਰਖਨੇ ਮੈਂ ਸਫਲ ਹੁੋ ਹੈਂ। ਇਸ ਲਡਾਈ ਮੈਂ ਮਾਨਨੀਧ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤ੍ਰੀ ਜੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਕੇ ਬਦਾਨੇ ਦੇ ਲਿਏ ਸਮਝ-ਸਮਝ ਪਰ ਜਨਤਾ ਕੀ ਭਾਸ਼ਾ ਮੈਂ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟ੍ਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਿਧਾ ਤਾਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਿਕ ਸੇ ਅਧਿਕ ਲੋਗਾਂ ਤਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਫੰਗ ਦੇ ਬਾਤ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ।

ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਮੈਂ ਭੀ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਰਤਵਾਂ ਦੇ ਧਾਨ ਮੈਂ ਰਖਤੇ ਹੁਏ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕੇਂਦ੍ਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਕਾਰਾਲਿਆਂ/ ਵਿਭਾਗਾਂ/ ਉਪਕਰਮਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਦ੍ਰਾਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀ ਜਾਨੇ ਵਾਲੀ ਗ੍ਰੰਥ ਪਤਿਕਾਓਂ ਦੇ ਲਿਏ ਈ-ਪਤਿਕਾ ਪੁਸ਼ਟਕਾਲਾਯ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਏ, ਜਿਸਕੇ ਮਾਧਿਅਮ ਦੇ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਮੈਂ ਕਹੀਂ ਭੀ ਬੈਠਕਰ ਕੇਂਦ੍ਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਹ-ਪਤਿਕਾਓਂ ਦੇ ਪਦਕਰ ਉਸਕਾ ਲਾਭ ਉਠਾਏ ਜਾ ਸਕਤਾ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਮੈਂ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਲੇਕਟੋਨਿਕ ਮਾਧਿਅਮ ਦੇ ਬੈਠਕੋਂ ਏਵਾਂ ਨਿਰੀਕਾਣ ਕਰ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਸੰਵਰਧਨ ਮੈਂ ਏਕ ਨਵੀਂ ਪਹਲ ਕੀ ਹੈ। ਈ-ਮਹਾਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਮੋਬਾਇਲ ਐਪ ਤਥਾ 'ਈ-ਸਰਲ ਹਿੰਦੀ ਵਾਕਕਾਨੀ ਮੋਬਾਇਲ ਐਪ' ਭੀ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਏ ਹੈਂ, ਇਨਕੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹਿੰਦੀ ਮੈਂ ਟਿਪਣੀ ਲਿਖਨੇ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸੁਵਿਧਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, ਗ੍ਰੰਥ ਮੰਤ੍ਰਾਲਾਯ ਦੀ ਸੁਵਿਚਾਰਿਤ ਨੀਤਿ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦ੍ਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਾਲਿਆਂ ਮੈਂ ਹਿੰਦੀ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਪ੍ਰੇਰਣਾ, ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ ਵ ਸੱਦ੍ਰਾਵਨਾ ਦੇ ਬਦਾਨਾ ਜਾਏ। ਮਾਨਨੀਧ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤ੍ਰੀ ਜੀ ਦੇ ਸੂਤ੍ਰਿ ਵਿਜਾਨ ਸੰਬੰਧੀ ਪ੍ਰੇਮ ਔਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਕਰ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਨੀ ਕਾਰਾਨਵਾਨ ਕੇ ਲਿਏ ਬਾਰਹ 'ਪ੍ਰ' ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਔਰ ਰਣਨੀਤ ਪਰ ਕਾਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਿਯਾ ਹੈ, ਜਿਸਮੈਂ ਮਹਤਵਪੂਰਣ ਸੰਤੰਭ ਹੈਂ: ਪ੍ਰੇਰਣਾ, ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ, ਪ੍ਰੇਮ, ਪੁਰਸਕਾਰ, ਪ੍ਰਸ਼ਿਕਾਣ, ਪ੍ਰਯੋਗ, ਪ੍ਰਚਾਰ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਪ੍ਰੋਤੱਤਾ, ਪ੍ਰਤਿਬਦਧਤਾ ਔਰ ਪ੍ਰਯਾਸ। ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਦ੍ਰਾਰਾ ਵਿਭਿੰਨ ਬੈਠਕਾਂ ਮੈਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਾਲਾਯ ਦੇ ਸ਼ੀਰਘ ਨੇਤੁਤ ਕੀ ਇਨ੍ਹੀਂ ਬਾਰਹ 'ਪ੍ਰ' ਦੀ ਰਣਨੀਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਾਲਾਯ ਦੇ ਅਧਿਕ ਸੇ ਅਧਿਕ ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਦੇ ਸਰਲ ਏਵਾਂ ਸਹਜ ਹਿੰਦੀ ਮੈਂ ਕਰਨੇ ਦੇ ਲਿਏ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਿਯਾ ਜਾਤਾ ਹੈ।

ਹਮ ਸਾਥੀ ਜਾਨਤੇ ਹੋਣੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਨਨੀਧ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤ੍ਰੀ ਜੀ ਸ਼ਬਦ ਹਿੰਦੀ ਔਰ ਭਾਰਤੀਯ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿ ਅਨੁਰਾਗ ਰਖਤੇ ਹੋਣੇ। ਮਾਨਨੀਧ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤ੍ਰੀ ਜੀ ਦੀ ਦ੍ਰਾਰਾ ਸ਼ਬਦ ਹਿੰਦੀ ਮੈਂ ਦਿਏ ਗਏ ਓਜ਼ਕੀ ਸੰਬੰਧਨ ਤਥਾ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਮੈਂ ਆਧੋਜਿਤ ਵਿਭਿੰਨ ਕਾਰਕਰਮਾਂ ਮੈਂ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤ੍ਰੀ ਜੀ ਦੀ ਦ੍ਰਾਰਾ ਹਿੰਦੀ ਮੈਂ ਕਿਏ ਗਏ ਸੰਬੰਧਨ ਦੇ ਸਿਫ਼ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੈਂ

रहने वाले भारतीयों को भी बहुत गर्व होता है। प्रधानमंत्री जी द्वारा भारत की विभिन्न क्षेत्रीय भाषाओं में स्थानीय लोगों को संबोधित करने का प्रयास भी क्षेत्रीय भाषाओं के प्रति सम्मान व्यक्त करने का एक सराहनीय और अनुकरणीय कदम है।

मुझे लगता है कि, जब हम आजादी के 75वें वर्ष में, अमृत पर्व में, प्रवेश कर रहे हैं, तो हमें इस वर्ष राष्ट्रकार्यों को हाथ में लेना चाहिए। महात्मा गांधी जी ने राजभाषा को राष्ट्रीयता के साथ जोड़ा था। हमारे आजादी के आंदोलन के तीन स्तंभ थे, स्वभाषा, स्वदेशी और स्वराज। स्वराज की कल्पना, स्वदेशी के संस्कार से उत्पन्न हुई स्वभाषा। आजादी के आंदोलन की यदि कोई सशक्त नींव थी, तो वह स्वभाषा ही थी। इस स्वभाषा से स्वदेशी के संस्कार ने जन्म लिया, स्वराज की कल्पना मिली, जिसने 15 अगस्त 1947 को आजादी दिलाई। इस आजादी के आंदोलन में हमारी स्वभाषाओं में राजभाषा और स्थानीय भाषाओं की भूमिका पर जो अलग-अलग साहित्य की रचनाएँ हुई हैं, इसका एक संग्रह कर देश के सामने रखना चाहिए ताकि नई पीढ़ी को स्वभाषा का महत्व पता चल सके।

दूसरा विषय जो मेरे मन में है, क्षेत्रीय इतिहास को राजभाषा में ढंग से अनुवादित करना चाहिए। विभिन्न क्षेत्रों की गौरवशाली संस्कृति और उन क्षेत्रों के महानायकों के इतिहास का राजभाषा में सही भाव के साथ अनुवाद होना चाहिए और ये अनुवादित ग्रंथ देश के विभिन्न ग्रन्थालयों में उपलब्ध भी होने चाहिए। मैं मानता हूँ कि आजादी के 75वें साल में मनाए जा रहे अमृत महोत्सव पर राष्ट्र की एकता और अखंडता के लिए हमारा बहुत बड़ा काम होगा।

संविधान द्वारा दिए गए राजभाषा संबंधी दायित्वों के निर्वहन की दिशा में माननीय प्रधानमंत्री जी के नेतृत्व में सरकारी काम-काज मूल रूप से हिंदी में किया जा रहा है। गृह मंत्रालय में सभी फाइलें हिंदी में प्रस्तुत की जाती हैं, क्योंकि मेरा मानना है कि हिंदी में कार्य कर हम अपने संवैधानिक दायित्व का निर्वहन तो कर ही रहे हैं, आम-जन तक सरकार की नीतियों और कार्यक्रमों की जानकारी आम जनता की भाषा में देने के महत्वपूर्ण काम भी इसके साथ ही होता है।

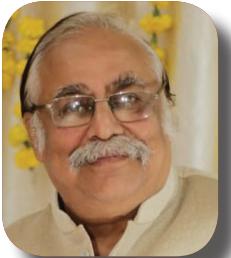
आइए! हिंदी दिवस के इस पावन पर्व पर हम प्रतिज्ञा लें कि हम अपने राष्ट्रीय कर्तव्यों का पूर्ण रूप से पालन करेंगे और अधिक से अधिक मल कार्य हिंदी में कर संवैधानिक दायित्वों का निर्वहन करेंगे।

हिंदी दिवस के अवसर पर सभी देशवासियों को पुनः हार्दिक शुभकामनाएं देता हूं, वंदे मातरम् !

नई दिल्ली,
14 सितंबर, 2021

मुमुक्षु
(अमित शाह)

ਵੀ.ਏਸ. ਮਿਸ਼ਾ

ਹਮ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ

ਰਿਸ਼ਤੋਂ ਕੀ ਅਹਮਿਯਤ ਭਾਰਤੀਯ ਸਾਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵੇਸ਼ ਕੀ ਵਿਸ਼ਿ਷ਟ ਪਹਚਾਨ ਹੈ। ਧੇ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਕੀ ਤਰਹ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੋ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਅੰਕਲ' ਔਰ 'ਆਨ੍ਟੀ' ਮੌਜੂਦ ਸਮਾਹਿਤ ਹੋ ਜਾਏ। ਦਾਦਾ—ਦਾਦੀ, ਤਾਊ—ਤਾਈ, ਚਾਚਾ—ਚਾਚੀ, ਮਾਮਾ—ਮਾਮੀ, ਨਾਨਾ—ਨਾਨੀ, ਫੂਆ—ਫੂਫਾ, ਜੀਜੀ—ਜੀਜਾ ਕਿਤਨੇ ਨਾਮ ਹਨ ਯਹ ਮਾਤਰ ਸੱਜਾ ਨਹੀਂ, ਅਧਿਤੁ ਹਰ ਨਾਮ ਸੰਬੰਧਾਂ ਕੋ, ਪਰਸਪਰ ਵਿਵਹਾਰ ਕੋ ਭੀ ਪਰਿਆਖਿਤ ਕਰਤੇ ਹਨ। ਦਾਦਾ ਜੀ ਯਾ ਫਿਰ ਤਾਊ ਜੀ ਪਰਿਵਾਰ ਕੀ ਪਰਾਪਰਾ ਔਰ ਮੂਲਕਾਂ ਕੇ ਧਵਜਵਾਹਕ ਹੋਤੇ ਹਨ ਔਰ ਇਨਕੇ ਸਾਥ ਸੰਬੰਧ ਭੀ ਅਨੁਸਾਸਨ ਸੇ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਰਹਤੇ ਹਨ। ਸਾਥ ਹੀ, ਪਰਿਵਾਰ ਕੇ ਨਿਆਲਾਕ ਕਾ ਆਖਰੀ ਅਪੀਲ ਕੋਣਾ ਪਰਿਵਾਰ ਕੇ ਬਚ੍ਚੇ ਭੀ ਅਪਨੀ ਜਿਦ ਪੂਰੀ ਕਰਵਾਨੇ ਕੇ ਲਿਯੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕੇ ਮੁਖਿਆ ਮੈ ਨੀਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਵਾ ਲੇਤੇ ਹਨ। ਚਾਚਾ—ਚਾਚੀ ਸੇ ਸੰਬੰਧ ਮਸ਼ਤੀ ਔਰ ਅਨੌਪਚਾਰਿਕਤਾ ਸੇ ਓਤ—ਪ੍ਰੋਤ ਔਰ ਬਚ੍ਚਾਵਾਂ ਕੀ ਅਜੀਬੀ—ਗਰੀਬ ਮਾਂਗ ਕੇ ਲਿਯੇ ਵੇ ਅਰਥ ਮੰਤ੍ਰੀ ਭੀ ਹੋਤੇ ਹਨ। ਮਾਮਾ—ਮਾਮੀ ਸੇ ਦੁਲਾਰ ਔਰ ਮਨੁਹਾਰ ਕਾ ਸੰਬੰਧ। ਫੂਫਾ ਜੀ ਸੇ ਰਿਸ਼ਤਾ ਥੋੜਾ ਜਟਿਲ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਸੇ ਇਤਨਾ ਆਦਰ ਮਿਲਤਾ ਰਹਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹੇ ਇਸਕੀ ਆਦਤ ਹੋ ਜਾਤੀ ਹੈ ਔਰ ਵਹ ਸਥ ਪਰ ਹੁਕੂਮ ਚਲਾਤੇ ਹਨ। ਉਨਕੀ ਇਸ ਪ੍ਰਵਰਤੀ ਕੇ ਕਾਰਣ ਬਚ੍ਚੇ ਉਨਸੇ ਦੂਰ ਹੀ ਰਹਤੇ ਹਨ। ਆਸਥ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਬੰਧੀ ਕੀ ਉਣਤਾ ਉਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਕੇ ਨਾਮ ਸੇ ਹੀ ਸਪ਷ਟ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ। ਯਹ ਸਮੂਢ ਪਰਾਪਰਾ ਪਥਿੱਚਮੀ ਸਭਿਆਤਾ ਕੇ ਲਿਯੇ ਅਭੂਝਾ ਹੀ ਹੋਗਾ ਕਿਧੋਕਿ ਉਨਕੀ ਪਰਾਪਰਾ ਸੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕੋ ਵਿਸ਼ਤਾਰਿਤ ਕਰਨੇ ਕੀ ਜਗਹ ਸ਼ਕਤਿ ਕਰਨੇ ਕੀ ਰਿਵਾਇਤ ਹੋਤੀ ਹੈ। ਦੇਖਿਖੇ ਨ ਏਕ ਸ਼ਬਦ 'ਸੌਰੀ' ਸੇ ਹੀ ਵਿਭਿੰਨ ਮਨੋਭਾਵਾਵਾਂ ਕੋ ਪ੍ਰਕਟ ਕਰ ਦਿਯਾ ਜਾਤਾ ਹੈ। ਹਮ ਬਾਤੂਨੀ ਭਾਰਤੀਯਾਂ ਕੇ ਲਿਏ ਯਹ ਸ਼ਕਤਿ ਕਰਨੇ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਆਪ ਹੀ ਦੇਖਿਖੇ ਸਡਕ ਪਰ ਚਲਤੇ ਹੁਏ ਕਿਸੀ ਸੇ ਟਕਰਾ ਗਏ ਔਰ ਸਿੱਫ਼ 'ਸੌਰੀ' ਸੇ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਜਾਏ, ਯਹ ਹਮ ਭਾਰਤਵਾਸੀ ਕੈਂਸੇ ਸਹ ਸਕਤੇ

ਹੈ। ਟਕਕਰ ਹੁੰਈ ਹੈ ਤੋ ਇਸ ਵਿ਷ਯ ਪਰ ਵਿਚਾਰ ਹੋਨਾ ਚਾਹਿਏ ਕਿ ਗਲਤੀ ਕਿਸਕੀ ਥੀ ਔਰ ਸਮਗਰੀ ਘਟਨਾ ਕੋ ਇਸਕੀ ਤਾਰਿਕਿ ਪਰਿਣਤਿ ਸੇ ਪੂਰ੍ਬ ਹੀ 'ਸੌਰੀ' ਸੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਦੇਨਾ ਏਕ ਔਰ ਗਲਤੀ ਹੋਗੀ ਲੇਕਿਨ ਯਹੋਂ ਭੀ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਅਪਨੇ ਪੈਰ ਘੁਸਾ ਕਰ ਬੈਠ ਜਾਤੀ ਹੈ। ਸਡਕ ਪਰ ਏਕ ਵਾਹਨ ਦੂਸਰੇ ਸੇ ਰਗੜ ਖਾ ਗਈ। ਦੋਨੋਂ ਵਾਹਨ ਸ਼ਵਾਮੀ ਏਕ ਦੂਸਰੇ ਸੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਮੇ ਮਿਡ ਗਏ। ਦੋਨੋਂ ਸ਼ਾਬਕੋ਷ ਸੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਕੋ ਨਿਕਾਲ—ਨਿਕਾਲ ਕਰ ਬਕਨੇ ਲਗੇ। ਏਕ ਕਾ ਭੀ ਵਾਕਿ ਸਰਲ ਵਾਕਿ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ। ਸਵਾਲ ਟਕਕਰ ਸੇ ਅਧਿਕ ਇਸ ਵਿ਷ਯ ਪਰ ਕੇਨਿੰਡਰ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਨੋਂ ਮੈ ਕਿਸਕਾ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਜ਼ਾਨ ਬੇਹਤਰ ਹੈ ਔਰ ਨਤੀਜਾ ਭੁਗਤਨਾ ਪੜਤਾ ਹੈ ਸਡਕ ਜਾਮ ਸੇ। ਦੂਸਰੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਸ਼ਾ ਕਰਨੇ ਰਹਤੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਹਮਾਰੇ ਭਾਸ਼ਾਵੀਰ ਅਪਨੇ ਵਾਹਨ ਕੋ ਹਟਾ ਕਰ ਉਨਕੋ ਨਿਕਲਨੇ ਦੇ। ਅਤੇ ਬਾਈ ਜਾਬ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਮੇ ਇਤਨੇ ਨਿ਷ਾਤ ਹੋ ਤੋ 'ਸੌਰੀ' ਸ਼ਬਦ ਭੀ ਜਾਨਨੇ ਹੋਂਗੇ ਲੇਕਿਨ ਯਹੋਂ ਦੋ ਸੰਸਕ੃ਤਿ

ਕਾ ਘਾਲਮੇਲ ਦੋ਷ੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀਯ ਹੈਂ ਤੋ ਇਤਨੀ ਆਸਾਨੀ ਸੇ ਯੁਦਧ ਸਮਾਪਤਿ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਤੀ ਔਰ ਚੂਕਿ ਯੁਦਧ ਕੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅੰਗੇਜੀ ਹੈ ਤੋ ਜਬ ਤਕ ਨਿਬੰਧ ਪੂਰਾ ਨ ਹੋ, ਜਬਾਨ ਕੋ ਲਗਾਮ ਕੈਂਸੇ ਦੇ। ਯਹ ਭਾਰਤੀਯ ਔਰ ਪਾਸ਼ਚਾਤਿਆਂ ਦੀ ਸਭਿਆਚਾਰੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਘਰਾਂ ਮੇਂ ਬਚ੍ਚਿਆਂ ਕੇ ਹਿੰਦੀ ਬੋਲਨੇ ਪਰ ਸਖ਼ਤ ਪਾਬੰਦੀ ਹੋਤੀ ਹੈ। ਬਚ੍ਚੇ ਨੇ 'ਸਪੂਨ' ਕੋ ਚਮਚ ਕਹ ਦਿਯਾ ਔਰ ਆਫਤ। ਪਾਨੀ ਕੋ 'ਵਾਟਰ' ਔਰ ਅਚਾਰ ਕੋ 'ਪਿਕਲ' ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਯਾ ਤੋ ਉਨਕੇ ਮੂਖਾ—ਪਾਸਾ ਰਹਨਾ ਪੱਛਮੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਕਹੀਂ ਹਿੰਦੀ ਬੋਲਨੇ ਕੀ ਬੇਅਦਬੀ ਅਤਿਥਿਆਂ ਕੇ ਸਾਮਨੇ ਕਰ ਦਿਯਾ ਕਿਸੀ ਬਚ੍ਚੇ ਨੇ ਤੋ ਸਜਾ ਮਿਲਨੀ ਤਥਾ ਹੈ। ਅਥਵਾ 'ਸ਼ੋਕਸਪਿਧਰ' ਬਨੇ ਨਾ ਬਨੇ ਪਰ ਘਰ ਕਾ ਸ਼ਵਾਬਾਵਿਕ ਸਦਸ਼ੀ ਭੀ ਨਹੀਂ ਰਹ ਪਾਤਾ।

ਭਾਸ਼ਾ ਔਰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ, ਕੋਈ ਭੀ ਹੋ, ਸਮੂਦਖ ਹੀ ਹੋਤਾ ਹੈ ਔਰ ਵਕਿਤਵ ਨਿਰਮਾਣ ਕੇ ਲਿਯੇ ਆਵਥਕ ਭੀ। ਕਾਲ ਔਰ ਸਥਾਨ ਕੇ ਗਣਿਤ ਸੇ ਜੋ ਮੈਦਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਿਆਂ ਮੇਂ ਹੋਤੇ ਭੀ ਹੈ, ਵਹ ਭੌਗੋਲਿਕ, ਐਤਿਹਾਸਿਕ, ਸਾਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕੇ ਅਲਗ—ਅਲਗ ਸੋਪਾਨ ਕੇ ਫਲਸ਼ਵਰੂਪ। ਇਸ ਸਾਧਾਰਣ ਬਾਤ ਕੇ ਸਮਝਾ ਲਿਯਾ ਜਾਏ ਤੋ ਕਿਸੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ, ਭਾਸ਼ਾ ਕੋ ਓਫ਼ਨੇ ਕੀ ਆਵਥਕਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਡੇਗੀ। ਆਪ ਬਹੁਭਾਸ਼ਾਵਿਦ ਹੈਂ ਅਚਛੀ ਬਾਤ ਹੈ। 'ਮਾਤ੍ਰਵਤ ਪਰਦਾਰੇਖੁ' ਹਮਾਰੀ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਵਹ ਹਮ ਹਰ ਸਤੀ ਕੋ ਮਾਤ੍ਰਵਤ ਸਮਝੇ। ਅਥਵਾ ਅਗਰ ਦੂਸਰੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਿਆਂ ਕੋ, ਭਾਸ਼ਾ ਕੋ ਮਾਤ੍ਰਵਤ ਸਮਝਾ ਜਾਏ ਤੋ ਠੀਕ ਮਗਰ ਅਪਨੀ ਮਾਤਾ ਕਾ ਤਿਰਸਕਾਰ ਤੋ ਗਲਤ ਹੀ ਹੈ। ਮਾਝਕੇਲੇ ਮਧੁਸੂਦਨ ਦੱਤ ਅੰਗੇਜੀ ਕੇ ਮੂਰਧਨ੍ਯ ਵਿਵਾਹਨ ਥੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂਨੇ ਬੰਗਲਾ ਭਾਸ਼ਾ ਮੇਂ ਭੀ ਅਪਨਾ ਸਾਹਿਤਿਕ ਧੋਗਦਾਨ ਦਿਯਾ। ਕਵਿਤਾਏਂ ਅੰਗੇਜੀ ਮੇਂ ਭੀ ਲਿਖੀ, ਬੰਗਲਾ ਮੇਂ ਭੀ ਕਵਿਤਾ, ਨਾਟਕ ਲਿਖੇ। ਪੂਰ੍ਵ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤ੍ਰੀ ਸ਼ਵਾਰੀ ਨਰਸਿੰਹ ਰਾਵ ਜੀ ਦੇਸ਼ੀ ਵ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੁਲ ਸਤਰਾ ਭਾਸ਼ਾਓਂ ਕੇ ਜਾਨਕਾਰ ਥੇ ਔਰ ਦਕਖਿਣ ਭਾਰਤੀਯ ਹੋਨੇ ਕੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਔਰ ਸਾਫ ਹਿੰਦੀ ਬੋਲਤੇ ਥੇ। ਯੇ ਉਦਾਹਰਣ ਸਪ਷ਟ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਆਪ ਕੀ ਸਾਂਸਕ੍ਰਿਤਿਕ ਸਮੁੱਦਿਆਂ ਕੋ ਤਥੀ ਸਮਾਹਿਤ ਕਿਯਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਅਪਨੀ 'ਜਨਨੀ' ਭਾਸ਼ਾ ਔਰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਕਾ ਆਦਰ ਕਰੋਂਗੇ।

ਜਮਾਨਾ ਮਿਲਾਵਟ ਕਾ ਹੈ ਪਰ ਮਿਲਾਵਟ ਕੋ ਨੈਤਿਕ ਆਚਾਰ ਨਹੀਂ ਮਾਨ ਸਕਤੇ ਹੈਂ। ਅੱਨ ਮੇਂ ਮਿਲਾਵਟ ਪ੍ਰਾਣਧਾਤਕ ਹੋ ਸਕਤਾ ਹੈ ਤੋ ਭਾਸ਼ਾ ਏਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਮੇਂ ਮਿਲਾਵਟ ਅਪਨੀ ਹੀ ਵਿਰਾਸਤ ਕੇ ਲਿਯੇ ਘਾਤਕ ਹੋ ਸਕਤਾ ਹੈ। ਯਹੀਂ ਵਜ਼ਹ ਹੈ ਕਿ ਆਜ ਕੀ ਪੀਡੀ ਏਕ ਐਸੇ ਢੰਡ ਮੈਂ ਤੁਲਝ ਗੱਈ ਹੈ ਕਿ ਵਹ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਗਤਿ ਮਾਨੇ। ਮੌਤਿਕ ਉਪਲਭਿਆਂ ਕੋ ਹੀ ਅਪਨੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾ ਮਾਨਦਾਂਡ ਮਾਨਕਰ ਚਲਨੇ ਕੋ ਹੀ ਪ੍ਰਗਤਿ ਮਾਨ ਲੇਨੇ ਸੇ ਤਮਾਮ ਸੁਵਿਧਾਓਂ ਕੇ ਉਪਭੋਗ ਕੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਸਾਂਤੁਚਿ ਬਨੀ ਰਹਤੀ ਹੈ। ਆਵਥਕਤਾ ਹੈ ਐਸੇ ਸਾਮਾਜਿਕ ਮੂਲਿਆਂ ਕੋ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਜੋ ਆਪਕੇ ਅਪਨੀ ਵਿਰਾਸਤ ਸੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਪਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਕੀ ਗਰਿਮਾ ਸਮਝਾਵੇ ਔਰ ਯਹ ਸਿਖਲਾਵੇ ਕਿ ਸਮਾਜ ਮੈਂ ਵਹੀ ਆਦਰਿਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੋ ਰਿਸ਼ਤਾਂ ਕੀ ਪ੍ਰੀਜ਼ੀ ਸੰਬਾਲ ਸਕਤਾ ਹੈ।

ਆਪ ਕਿਸੀ ਭੀ ਭਾਰਤੀਯ ਗੱਵ ਮੈਂ ਜਾਇਏ। ਵਹੁੰਹੋਂ ਏਕ—ਦੂਸਰੇ ਕਾ ਨਾਮ ਪੁਕਾਰਨੇ ਕਾ ਪ੍ਰਚਲਨ ਨਹੀਂ ਹੋਗਾ। ਮਜ਼ਹਬ, ਜਾਤਿ ਕੋਈ ਭੀ ਹੋ, ਸਥਾਨੇ ਏਕ ਦੂਸਰੇ ਕੋ ਦਾਦਾ, ਚਾਚਾ, ਕਾਕਾ, ਤਾਊ ਕਹਤੇ ਹੈਂ। ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਨਕੇ ਰਿਸ਼ਤਾਂ ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਥਾਨੇ ਏਕ ਹੋਤਾ ਹੈ ਪਰ ਸਮਸਥਾਨੇ ਮੈਂ ਇਨ ਸੰਬੋਧਨ ਕਾ ਬਡਾ ਮਹੱਤਵ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਕਿਸੀ ਕੋ ਆਪ ਚਾਚਾ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਉਨਸੇ ਮਤਬੇਦ ਭੀ ਹੈ ਪਰ ਚਾਚਾ, ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਕੀ ਗਰਿਮਾ ਕੇ ਲਿਏ ਏਕ ਸੀਮਾ ਸੇ ਅਧਿਕ ਮਤਬੇਦ ਕੋ ਨਹੀਂ ਲੇ ਜਾ ਸਕਤੇ। ਪ੍ਰਸਿੰਘ ਸਮਾਜਸ਼ਾਸਤ੍ਰੀ ਟਾਲਕੋਟ ਪਾਰਸਨ ਨੇ ਅਪਨੇ ਸਿੰਘਾਸਨ ਮੈਂ ਸ਼ਵਿਕਾਰ ਕਿਯਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾਓਂ ਮੈਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਮਾਨਤਾਏਂ ਉਸ ਸਮਾਜ ਕੇ ਵਕਤਿ ਕੇ ਵਿਵਹਾਰ ਪ੍ਰਾਣਾਲੀ ਕੋ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਸਾਥ ਹੀ ਸਾਮਾਜਿਕ ਮਾਨਤਾਏਂ ਉਦਭੂਤ ਹੋਤੀ ਹੈਂ ਸਮਾਜ ਕੀ ਆਵਥਕਤਾਓਂ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਅਰਥਾਤ ਵਕਤਿ ਸਮਾਜ ਕੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਵਿਵਹਾਰ ਪਰ ਔਰ ਸਮਾਜ, ਵਕਤਿ ਯਾ ਸਮੂਹ ਕੇ ਆਚਾਰ ਪਰ ਨਿਰੰਭਰ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਔਪਨਿਵੇਸ਼ਿਕ ਸ਼ਾਸਨ ਕੇ ਪੂਰ੍ਵ ਯਾ ਉਸਕੇ ਕ੍ਰਮਿਕ ਪ੍ਰਸਾਰ ਕੇ ਦੌਰ ਮੈਂ ਭੀ ਹਮਾਰੀ ਆਰਥਿਕ ਵਿਵਸਤਾਏਂ ਥੀ, ਮੌਤਿਕ ਸੁਖ—ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਕੋ ਅਭਾਵ ਥਾ ਪਰ ਸਾਮਾਜਿਕ ਸ਼ਾੱਤਿ ਬਨੀ ਰਹਤੀ ਥੀ। ਪਰਸਪਰ ਸਹਯੋਗ, ਪ੍ਰੇਮ, ਅਨੁਸਾਸਨ ਕਾ ਮਹੱਤਵ ਨਿਰਕਾਰ ਲੋਗ ਭੀ ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਸਮਝਾਵੇ ਥੇ ਜਦਕਿ ਆਜ ਬਡੇ—ਬਡੇ ਵਿਦ੍ਯਾਲੀ ਮੈਂ ਪਢਨੇ ਵਾਲੇ ਬਚ੍ਚਿਆਂ ਕੋ ਨੈਤਿਕ ਸ਼ਿਕਸ਼ਾ, ਅਨੁਸਾਸਨ ਕਾ ਪਾਠ ਪਢਾਨੇ ਕੇ ਬਾਦ ਭੀ ਇਨ ਮੂਲਿਆਂ ਕੋ ਰਖਾਇਆ ਨਹੀਂ ਕਿਯਾ ਜਾ ਸਕਾ। ਆਜ ਕੇ ਯੁਵਾ ਮੈਂ ਏਕ ਬੇਚੈਨੀ, ਉਗਰਤਾ ਦਿਖਾਵੀ ਹੈ, ਏਕ ਅਸਤੋ਷ ਦਿਖਾਵੀ ਹੈ। ਵਜ਼ਹ ਹੈ ਜਿਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕੋ ਅਪਨੀ ਵਿਰਾਸਤ ਮੈਂ ਹੀ ਸੀਖ ਲਿਯਾ ਜਾਤਾ ਥਾ ਔਰ ਜੋ ਚਾਰਿਤਰ ਕੇ ਸਾਥ ਹੀ ਜੁਡ ਜਾਤਾ ਥਾ, ਉਸ ਵਿਰਾਸਤ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਤਟਸਥਤਾ ਜੋ ਚਾਰਿਤਰਿਕ ਅਵਮੂਲਨ ਕੀ ਭੀ ਵਜ਼ਹ ਹੈ। ਇਸਕੀ ਏਕ ਵਜ਼ਹ ਹੈ ਅਂਧਾਨੁਕਰਣ। ਅਚਛੀ ਬਾਤਾਂ ਕਾ ਅਨੁਕਰਣ ਕਰਨੇ ਮੈਂ ਕੋਈ ਬੁਰਾਈ ਨਹੀਂ ਪਰ ਸਿੰਘ ਇਸੀਲਿਏ ਅਂਧਾਨੁਕਰਣ ਕਿਯਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਹ ਹਮਸੇ ਬੇਹਤਰ ਦਿਖਾਵੀ ਹੈ। ਯਹ ਈਝਾ ਸੇ ਉਤਪਨਨ ਮਨੋਭਾਵ ਸ਼ਾੱਤਿ ਔਰ ਪ੍ਰਗਤਿ ਕਾ ਕਾਰਣ ਕੈਂਸੇ ਬਨੇਗਾ?

ਆਪ ਪ੍ਰੇਮਚਂਦ ਜੀ ਕਾ ਸਾਹਿਤਿਕ ਪਦਿੱਏ, ਰੋਚਕ, ਉਤਸੇਕ, ਮਨੋਰਾਜਕ ਔਰ ਸਾਫਗੋਈ ਸੇ ਮਾਨਵ ਮਨੋਵਿਜ਼ਾਨ ਕਾ ਆਂਕਲਨ। ਹਰ ਚਾਰਿਤਰ ਆਪਕੋ ਅਪਨੇ ਆਸਪਾਸ ਕਾ ਲਗੇਗਾ। ਰੇਣੁ ਜੀ ਕਾ ਸਾਹਿਤਿਕ ਪਦਿੱਏ ਔਰ ਭਾਰਤੀਯ ਸਮਾਜ ਕੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਕਾ ਸਾਕਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੁਰੀਤਿਆਂ ਕੋ ਛਿਪਾਯਾ ਗਿਆ ਯਾ ਫਿਰ ਮਨੁ਷ਾ ਦੀ ਦੁਰਬਲਤਾ ਕੋ ਉਜਾਗਰ ਨਹੀਂ ਕਿਯਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤਰਹ ਸੇ ਕਿ ਪਾਠਕਾਂ ਮੈਂ ਉਨ ਦੁਰਬਲਤਾ ਯਾ ਕੁਰੀਤਿਆਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਘੁਣਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਔਰ ਕਥਾ ਸੇ ਮਨੋਰਾਜਨ ਕੇ ਸਾਥ ਅਪ੍ਰਤਿਕਸ਼ ਰੂਪ ਸੇ ਚਾਰਿਤਰਿਕ ਸੁਧਾਰ ਭੀ ਹੋਤਾ ਰਹੇ। ਯਹੀਂ ਹਮਾਰੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਿਕ ਵਿਸ਼ਿ਷ਟਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਮੈਂ ਜੀਵਨ ਸੰਘਰ਷ ਕੇ ਲਿਯੇ ਤੈਧਾਰ ਕਰਨੇ ਮੈਂ ਹਮਾਰੀ ਲੋਕ ਕਥਾਏਂ, ਧਰਮਗ੍ਰਿਥ ਬਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕਾ ਨਿਰਵਹਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਅਪਨੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਓਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਆਗਰਾਂ ਅਂਧਾਨੁਕਰਣ ਸੇ ਨਹੀਂ ਅਪਿਤੁ ਅਪਨੀ ਧਰੋਹਰ ਕੇ ਸਾਥ ਜੁਡਨੇ ਸੇ ਹੋਗਾ।

ਸੇਵਾਨਿਵ੃ਤ ਵਰਿ਷਼ਟ ਪ੍ਰਬੰਧਕ

ਗ੍ਰਾਹਕ ਕੇ ਮੁਖ ਦੇ

ਮੁਕੁਲ ਕੁਮਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਏਣਡ ਸਿੰਘ ਬੈਂਕ ਕੀ ਸਾਕਚੀ ਸ਼ਾਖਾ ਮੈਂ ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ ਫਰਮ 'ਮੇਸਰਸ ਗਣਪਤਿ ਇੰਟਰਪ੍ਰਾਇਜ਼ੇਸ' ਕੇ ਨਾਮ ਦੇ ਹਮਾਰਾ ਬੈਂਕ ਖਾਤਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੈ। ਹਮਾਰੀ ਯਹ ਕਾਪਨੀ ਟਾਟਾ ਸਟੀਲ ਪਲਾਂਟ ਮੈਂ ਵੈਂਡਰ ਕੇ ਰੂਪ ਮੈਂ ਕਾਰ੍ਯ ਕਰਤੀ ਹੈ। ਕਾਪਨੀ ਕਾ ਮੁਖ ਵਾਵਸਾਇ ਟਾਟਾ ਸਟੀਲ, ਜਮਸ਼ੇਦਪੁਰ (ਯਾਰਖੰਡ) ਕੇ ਲਿਏ ਮੈਕੇਨਿਕਲ ਮੈਂਟਨੇਂਸ ਕਾਰ੍ਯ ਕਰਨਾ ਤਥਾ ਸਿਵਿਲ ਕਾਰ੍ਯ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਫਰਮ ਕਾ ਕਾਰ੍ਯ ਮੈਂ (ਮੁਕੁਲ ਰਾਧ) ਤਥਾ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਸਹੂਕਾਰ ਰੂਪ ਦੇ ਦੇਖਤੇ ਹਨ।

ਜਬ ਹਮਨੇ ਅਪਨੀ ਸ਼ਿਕਾ ਪੂਰੀ ਕੀ, ਵਹ ਐਸਾ ਸਮਾਂ ਥਾ ਜਬ ਲੋਗ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਕੋ ਅਪਨਾ ਧੈਧ ਮਾਨਤੇ ਥੇ ਲੇਕਿਨ ਹਮਨੇ ਪਹਲੇ ਦੇ ਹੀ ਉਦਾਸਕਤਾ ਬਨਨਾ ਤਥਾ ਕਰ ਰਖਾ ਥਾ। ਉਦਾਸਕਤਾ ਬਨਨੇ ਕੀ ਮਨ ਮੈਂ ਪ੍ਰਬਲ ਇਛਾ ਥੀ ਲੇਕਿਨ ਕਿਸੀ ਭੀ ਕਾਰ੍ਯ ਕੋ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਆਰਥਿਕ ਪਕ਼ਸ਼ ਕਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਨਾ ਆਵਾਅ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਇਸੀ ਉਦੇਸ਼ ਕੋ ਸਾਧਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਹਮ 2010 ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਏਣਡ ਸਿੰਘ ਬੈਂਕ ਕੀ ਸਾਕਚੀ, ਜਮਸ਼ੇਦਪੁਰ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਜੁਡੇ। ਯਹ ਵਰ਷ ਮੇਰੇ ਲਿਏ ਸਮਰਣੀਅ ਵਰ਷ ਹੈ। ਤਤਕਾਲੀਨ ਸ਼ਾਖਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸ਼੍ਰੀ ਕਾਮੇਸ਼ ਸੇਠੀ ਨੇ ਹਮਾਰੀ ਫਰਮ ਕੇ ਲਿਏ ਬਿਜਨੇਸ ਕ੍ਰਾਨ ਸ਼ੀਕ੍ਰਤ ਕਿਯਾ। ਇਸਕੇ ਬਾਦ ਮੁੜੇ ਏਹਸਾਸ ਹੁਆ ਕਿ ਅਬ ਫਰਮ ਕੇ ਊਪਰ ਬੈਂਕ ਕੀ ਮਾਤ੍ਰਾਧਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਭੀ ਆਵਾਅ ਕਤਾ ਪਢਨੇ ਪਰ ਹਮਾਰੇ ਸਾਥ ਹਨ। ਇਸਕੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਬੈਂਕ ਨੇ ਹਮੇਂ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਕੇ ਲਿਏ ਕੌਮੰਸਿਨੀਲ ਵਾਹਨ ਕ੍ਰਾਨ ਭੀ ਸ਼ੀਕ੍ਰਤ ਕਿਯਾ।

ਫਰਮ ਕਾ ਵਾਵਸਾਇ ਜਬ ਬਢਾ ਤੋ ਅਨ੍ਯ ਬੈਂਕਾਂ ਕੀ ਸ਼ਾਖਾਓਂ ਨੇ ਭੀ ਹਮਸੇ ਜੁਡੇ ਕਾ ਆਗ੍ਰਹ ਕਿਯਾ ਲੇਕਿਨ ਮੇਰੇ ਵਕ਼ਿਗਤ ਨਜ਼਼ਰਿਏ ਤਥਾ ਫਰਮ ਕੇ ਵਿਕਾਸ ਦੋਨੋਂ ਕੀ ਦ੃ਢਿ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਏਣਡ ਸਿੰਘ ਬੈਂਕ, ਸਰਵੋਚਚ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਮੈਂ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਮੈਂ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਫਰਮ ਕੋ ਸੀਸੀ ਲਿਮਿਟ ਸੁਵਿਧਾ ਦੀ ਗੱਈ ਹੈ। ਹਮਾਰੇ ਕਾਪਨੀ ਕਾ ਟਨੰਬੋਵਰ ਸਾਲਾਨਾ ਲਗਭਗ ₹40 ਕਰੋੜ ਕਾ ਹੈ। ਇਸਕੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਬੈਂਕ ਮੈਂ ਹਮਾਰਾ ਚਾਲੂ ਖਾਤਾ ਭੀ ਹੈ ਜਿਸਮੈ ਲਗਭਗ ₹1.50 ਕਰੋੜ ਕਾ ਲੇਨਦੇਨ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਹਮਾਰੀ ਕਾਪਨੀ ਮੈਂ ਲਗਭਗ 100 ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਨ ਔਰ ਇਨ ਸਾਥੀ ਕਰਮਚਾਰਿਅਤਾਂ ਕਾ ਵੇਤਨ ਖਾਤਾ ਪੰਜਾਬ ਏਣਡ ਸਿੰਘ ਬੈਂਕ ਕੀ ਸਾਕਚੀ ਸ਼ਾਖਾ ਮੈਂ ਹਨ।

ਫਰਮ ਦੇ ਹਟਕਰ ਮੇਰਾ ਅਪਨਾ ਵਕ਼ਿਗਤ ਅਨੁਭਵ ਭੀ ਬੈਂਕ ਕੇ ਸਾਥ ਮਧੁਰ ਰਹਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕਾ ਖਾਤਾ ਬੈਂਕ ਕੀ ਇਸੀ ਸ਼ਾਖਾ ਮੈਂ ਹੈ। ਸ਼ਾਖਾ ਮੈਂ ਮੁੜੇ ਘਰ ਜੈਂਦੇ ਮਾਹੌਲ ਕੀ ਅਨੁਭੂਤਿ ਹੋਤੀ ਹੈ। ਅਭੀ ਤਕ ਬੈਂਕ ਦੇ ਮੁੜੇ ਵਕ਼ਿਗਤ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੇ ਲਿਏ 5 ਕਾਰ ਕ੍ਰਾਨ ਭੀ ਸ਼ੀਕ੍ਰਤ ਹੁਏ ਹਨ। ਫਰਮ ਮੈਂ ਮੇਰੇ ਸਮਕਕਾ ਪਾਰਟਨਰ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕੇ ਸਾਥੀ ਸਦਸ਼ਾਂ ਕੇ ਬੈਂਕ ਦੇ ਖਾਤੇ ਭੀ ਪੰਜਾਬ ਏਣਡ ਸਿੰਘ ਬੈਂਕ ਮੈਂ ਹੀ ਹਨ।

ਸਨ 2010 ਦੇ ਜਿਤਨੇ ਭੀ ਸ਼ਾਖਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਆਏ ਤਨ ਸਾਥੀ ਕਾ ਪੂਰੀ ਸਹਿਯੋਗ ਹਮਾਰੀ ਫਰਮ ਕੋ ਮਿਲਾ। ਬੈਂਕ ਦੇ ਜੁਡਾਵ ਕੇ ਬਾਦ ਸਾਕਚੀ ਸ਼ਾਖਾ ਮੈਂ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਆਏ ਲੇਕਿਨ ਸਾਥੀ ਕੀ ਭਾਵਨਾ, ਗ੍ਰਾਹਕ—ਸੇਵਾ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਏਕ ਜੈਸੀ ਹੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸ਼੍ਰੀ ਚੰਦਨ ਕੁਮਾਰ ਰਾਧ ਕੇ ਸਾਥ—ਸਾਥ ਅਨ੍ਯ ਕਾਰਮਿਕਾਂ ਕਾ ਵਾਵਸਾਇ ਬੈਂਕ ਕੇ ਸਾਥੀ ਗ੍ਰਾਹਕਾਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਤੱਤਮ ਹੈ। ਮੈਂ ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਤਾ ਹਨ ਕਿ ਭਵਿ਷ਾ ਮੈਂ ਹਮਾਰਾ ਬੈਂਕ ਇਸੀ ਤਰਫ ਪ੍ਰਗਤਿ ਕਰਤਾ ਰਹੇ।

ਮੇਸਰਸ ਗਣਪਤਿ ਇੰਟਰਪ੍ਰਾਇਜ਼ੇਸ
ਜਮਸ਼ੇਦਪੁਰ, ਯਾਰਖੰਡ

ਦੇਵੇਨਦ੍ਰ ਕੁਮਾਰ

ਖੇਲ-ਖੇਲ ਮੌਹਿਦੀ

ਮਾਨਵ ਜੀਵਨ ਮੌਹਿਦੀ ਖੇਲਾਂ ਕੇ ਮਹਤਵ ਸੋ ਕਿਉਂ ਭੀ ਬੁਦ਼ਿਜੀਵੀ ਅਨਮਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ਾਰੀਰਿਕ ਵਿਕਾਸ ਹੋ ਯਾ ਮਾਨਸਿਕ, ਦੋਨੋਂ ਕੇ ਲਿਏ ਖੇਲ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਸੋ ਅਪਰਿਹਾਰੀ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਮੌਹਿਦੀ ਤਨਾਵ ਦੂਰ ਕਰਨੇ ਯਾ ਮਨੋਰੱਜਨ ਕੇ ਸਾਧਨ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸੋ ਬਹੁਤ ਆਗੇ ਨਿਕਲਤੇ ਹੋਏ ਖੇਲ, ਲੋਗਾਂ ਕਾ ਕੈਰੀਅਰ ਬਨਾਨੇ ਔਰ ਪ੍ਰਤਿ਷ਥਾ ਅਞਿਤ ਕਰਨੇ ਕਾ ਮਾਧਿਮ ਬਨ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਚਪਨ ਸੋ ਲੇਕਰ ਵ੃ਦਿਵਾਸਥਾ ਤਕ ਜੀਵਨ ਮੌਹਿਦੀ ਕੀ ਅਲਗ—ਅਲਗ ਭੂਮਿਕਾਏਂ ਤਥਾ ਰੂਪ ਹੈਂ। ਖੇਲ ਟੀਮ ਭਾਵਨਾ ਕੋ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਕੇ ਰਾ਷ਟ੍ਰੀਯ ਏਕਤਾ ਕੋ ਸੁਦੂਰਾਂਕਿਤ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਹਿਦੀ ਦੇਸ਼ ਕੀ ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰਤੀਬੂਮੀ ਕੇ ਲੋਗਾਂ ਕੋ ਏਕਜੁਟ ਕਰਨੇ ਤਥਾ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਕੇ ਬੀਚ ਅਪਨੇਪਨ ਕਾ ਭਾਵ ਜਾਗ੍ਰਤ ਕਰਨੇ ਕੀ ਕਲਾ ਅਨੰਨਿਹਿਤ ਹੈ।

ਹਮਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਮੌਹਿਦੀ ਦੇਸ਼ੀਅ ਯਾ ਪਾਰਾਂਪਰਿਕ ਖੇਲ ਜੈਸੇ ਕਬੂਲੀ, ਖੋ—ਖੋ, ਦੌਡ, ਭਾਲਾ—ਫੇਂਕ, ਕੁਝਤੀ, ਹੱਕੀ ਇਤਿਆਦਿ ਖੇਲਨੇ ਵਾਲੇ ਯਾ ਇਨ ਖੇਲਾਂ ਮੌਹਿਦੀ ਲੇਨੇ ਵਾਲੇ ਲੋਗ ਸਹਜਤਾ ਸੋ ਮਿਲ ਜਾਏਂਗੇ ਕਿਥੋਂਕਿ ਇਨ ਖੇਲਾਂ ਕੇ ਨਿਯਮ ਯਾ ਇਨਕੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਸੋ ਸਾਮਾਨ੍ਯ ਜਨ ਭਲੀਭਾਂਤਿ ਪਰਿਚਿਤ ਹੈਂ। ਵਹੀਂ ਗੋਲਕ, ਬੇਸਬੋਲ, ਟੈਰਾਕੀ, ਜਿਮਨਾਸਿਟਿਕ, ਟੇਨਿਸ, ਘੁੜਦੌਡ, ਸ਼ਕਟਬੋਰਡਿੰਗ ਜੈਸੇ ਅਨੇਕ ਖੇਲ ਏਥੇ ਭੀ ਹੈਂ ਜਿਨਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਯਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਲਨੇ ਵਾਲੇ ਹਮਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਮੌਹਿਦੀ ਅਨੇਕ ਕਮ ਹੈਂ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਭੀ ਖੇਲ ਅਨੰਨਿਹਿਤ ਸਤਰ ਜੈਸੇ ਓਲਾਂਪਿਕ, ਗ੍ਰੈਣਡ—ਸਲੈਮ, ਕੱਮਨਵੇਲਥ, ਫੀਫਾ ਪਰ ਖੇਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹੈਂ ਤਨਮੌਹਿਦੀ ਭਾਰਤ ਕਾ ਸ਼ਹਿਰ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧਿਤਵ ਕੈਂਸੇ ਹੋ ਯਾ ਫਿਰ ਖੇਲਾਂ ਕੇ ਸਤਰ ਕਾ ਭਾਰਤ ਮੌਹਿਦੀ ਅਨੇਕ ਹੈਂ ਤਾਂਚਾ ਕੈਂਸੇ ਤਾਂਚਾ ਜਾਏ ਯਾ ਖੇਲਾਂ ਮੌਹਿਦੀ ਮਿਲਨੇ ਵਾਲੇ ਪਦਕਾਂ ਕੀ ਸੰਖਾ ਕੈਂਸੇ ਬਢਾਈ ਜਾਏ?

ਭਾਰਤ ਮੌਹਿਦੀ ਆਗੇ ਬਢ ਰਹੇ ਹੈਂ ਲੇਕਿਨ ਭਾਰਤੀਅ, ਖੇਲਾਂ ਮੌਹਿਦੀ ਆਗੇ ਤਭੀ ਬਢੇਂਗੇ ਜਿਥੇ ਖੇਲ ਕੀ ਬਾਰੀਕਿਆਂ ਤਨਮੌਹਿਦੀ ਸਮਝ ਮੌਹਿਦੀ ਆਨੇ ਲਗੇਂਗੀ। ਖੇਲ, ਖਿਲਾਡੀ ਯਾ ਕਿਸੀ ਟੀਮ ਕੇ ਸਾਥ ਵਾਸਤਵਿਕ ਯਾ ਵਕ਼ਿਗਤ ਜੁਡਾਵ ਤਭੀ ਹੋ ਸਕੇਗਾ ਜਿਥੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਕੇ ਸਮਝ ਖੇਲ ਕੀ ਵਿਸ਼ਲੇ਷ਣ, ਤਨਮੌਹਿਦੀ

ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਨਕਾਰੀ ਯਾ ਤਨਮੌਹਿਦੀ ਪ੍ਰਤੀਬੂਮੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਕੇ ਸਮਝ ਮੌਹਿਦੀ ਆ ਸਕਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਕੀ ਯੁਵਾ ਸ਼ਕਤਿ ਕੀ ਖੇਲ ਮਹਾਸ਼ਕਤਿ ਬਨਾਨੇ ਕੀ ਜੋ ਪਹਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਵਹ ਤਭੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਪਾਏਗੀ ਜਿਥੇ ਖੇਲ ਹਮਾਰੇ ਗੱਵਾਂ ਕੀ ਗਲਿਆਂ ਤਕ ਲੋਗਾਂ ਕੀ ਅਪਨੀ ਭਾਸਾ ਮੌਹਿਦੀ ਪਹੁੰਚੇਗਾ। ਜਿਥੇ ਤਕ ਖੇਲ ਕੀ ਕੱਮੌਨ੍ਟੀ (ਅੱਖਾਂ ਦੇਖਾ ਹਾਲ / ਟੀਕਾ—ਟਿਪਣੀ), ਤਨਮੌਹਿਦੀ ਵਿਸ਼ਲੇ਷ਣ ਔਰ ਤਨਮੌਹਿਦੀ ਪਰਿਚਿਤ ਹੈ ਇਸਲਿਏ ਦੇਸ਼ ਮੌਹਿਦੀ ਖੇਲ ਔਰ ਖਿਲਾਡੀਆਂ ਕੇ ਸਾਰਾਂਗੀਵੀ ਵਿਕਾਸ ਕੀ ਲਿਏ ਖੇਲ ਕੀ ਪਰਿਚਿਤ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸਾ ਮੌਹਿਦੀ ਹੋਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਔਰ ਇਸ ਵੱਡਿਆਂ ਸੋ ਖੇਲਾਂ ਮੌਹਿਦੀ ਕੱਮੌਨ੍ਟੀ (ਅੱਖਾਂ ਦੇਖਾ ਹਾਲ / ਟੀਕਾ—ਟਿਪਣੀ) ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਮਹਤਵਪੂਰ੍ਣ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਨ੍ਯ ਖੇਲਾਂ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਭਾਰਤ ਮੌਹਿਦੀ ਕ੍ਰਿਕੇਟ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਯਾ ਇਸ ਖੇਲਨੇ ਵਾਲੇ ਯਾ ਇਸਕੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਕੀ ਜਾਨਨੇ ਵਾਲੇ ਲੋਗ ਬਹੁਤਾਧਾਰਾ ਮੌਹਿਦੀ ਮਿਲ ਜਾਏਂਗੇ, ਇਸਕਾ ਕਾਰਣ ਔਰ ਕੁਛ ਭੀ ਨਹੀਂ ਕੇਵਲ ਔਰ ਕੇਵਲ 60 ਕੇ ਦਸ਼ਕ ਸੋ ਕ੍ਰਿਕੇਟ ਕੀ ਹਿੰਦੀ ਕੱਮੌਨ੍ਟੀ ਹੀ ਹੈ।

“ਜੋ ਕੁਛ ਬੋਲੋ, ਦਿਲ ਸੋ ਬੋਲੋ ਤੋ ਵਹ ਲੋਗਾਂ ਕੀ ਦਿਲ ਤਕ ਪਹੁੰਚੇਗੀ” ਹਿੰਦੀ ਸਾਹਿਤਿਕ ਪ੍ਰਸਿੰਦ ਲੇਖਕ ਧਰਮਵੀਰ ਭਾਰਤੀ ਕਾ ਯੇ ਕਥਨ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕ੍ਰਿਕੇਟ ਕਮੌਨ੍ਟੇਟਰ ਸੁਸ਼ੀਲ ਦੋਸ਼ੀ ਕੀ ਕਹੇ ਗਏ ਥੇ। ਭਾਰਤੀ ਜੀ ਕਾ ਯੇ ਕਥਨ ਲੋਗਾਂ ਤਕ ਅਪਨੀ ਬਾਤ ਪਹੁੰਚਾਨੇ ਕੀ ਲਿਏ 70 ਕੇ ਦਸ਼ਕ ਮੌਹਿਦੀ ਭੀ

ਤਤਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਾਸ਼ੰਗਿਕ ਥੀ ਜਿਤਨਾ ਵਰਤਮਾਨ ਮੈਂ। ਹਿੰਦੀ ਕੌਮੰਟ੍ਰੀ ਨੇ ਨ ਕੇਵਲ ਅਨੇਕ ਖੇਲਾਂ ਕੇ ਲਿਏ ਸਮਰਪਿਤ ਦਰਸ਼ਕ ਆਧਾਰ ਬਨਾਨੇ ਵਰਨ् ਖੇਲਾਂ ਮੈਂ ਭਾਗ ਲੇਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨੇ ਵਾਲੀ ਸਾਂਸਕ੃ਤਿ ਕੋ ਭੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਿਯਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਕੇਟ ਮੈਂ ਰੁਚਿ ਕਾ ਪੁਨਰੁਦਾਵਾ ਹੋ ਯਾ ਕਬਣੀ ਜੈਂਸੇ ਸ਼ਵਦੇਸ਼ੀ ਖੇਲ ਕੋ ਬਢਾਵਾ ਦੇਨਾ ਯਾ ਫਿਰ ਵਿਸ਼ਵ ਕੇ ਸਥਾਨੇ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਖੇਲ ਸੱਕਰ ਕੇ ਲਿਏ ਭਾਰਤ ਮੈਂ ਜਸੀਨ ਔਰ ਪ੍ਰਤੀਆ ਤਲਾਸ਼ਨੇ ਕਾ ਕਾਰਘ, ਇਨ ਸਥਾਨਾਂ ਹਿੰਦੀ ਔਰ ਕ੍ਸੋਤੀਅ ਭਾਸ਼ਾਓਂ ਨੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਤਰੀਕੇ ਸੇ ਅੰਜਾਮ ਦਿਯਾ ਹੈ।

ਖੇਲ ਮੈਂ ਕੌਮੰਟ੍ਰੀ ਕੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 1922 ਮੈਂ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਕੇ ਏਕ ਮੈਚ ਸੇ ਮਾਨੀ ਜਾਤੀ ਹੈ। ਇਸਕੇ ਬਾਦ ਰੇਡਿਓ ਕੌਮੰਟ੍ਰੀ ਕਾ ਪਹਲਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ 1927 ਕੋ ਇੰਗਲੈਂਡ ਕੇ ਪ੍ਰਸਿੱਦ ਕ੍ਰਿਕੇਟ ਸਟੇਡਿਯਮ ਲਾਰਡਸ ਸੇ ਕਿਯਾ ਗਿਆ ਥਾ। ਭਾਰਤ ਮੈਂ ਰੇਡਿਓ ਕੌਮੰਟ੍ਰੀ ਕੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਑ਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡਿਓ (ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ) ਕੇ ਮਾਧਿਮ ਸੇ 1940 ਮੈਂ ਹੁੰਈ। ਜਵ ਰੇਡਿਓ ਪਰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਮੈਂ ਕੌਮੰਟ੍ਰੀ ਹੋਤੀ ਥੀ ਤੋ ਗੱਲਾਂ ਮੈਂ ਕੁਛ ਹੀ ਲੋਗ ਹੁਆ ਕਰਤੇ ਥੇ ਜੋ ਥੋੜੀ-ਬਹੁਤ ਯਾ ਧੂੰ ਕਹੋਂ ਟੂਟੀ-ਫੂਟੀ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸਮਝਾ ਕਰਤੇ ਥੇ ਵੋ ਹੀ ਮੈਚ ਕਾ ਹਾਲ ਬਾਕੀ ਲੋਗਾਂ ਕੋ ਉਨਕੀ ਭਾਸ਼ਾ ਮੈਂ ਬਤਾ ਦਿਯਾ ਕਰਤੇ ਥੇ। ਰੇਡਿਓ ਕੇ ਪਾਸ ਬਾਕੀ ਲੋਗਾਂ ਕਾ ਹੁਜੂਮ ਕੇਵਲ ਸ਼ੋਭਾ ਬਢਾਨੇ ਔਰ ਅਨੁਵਾਦ ਸੁਨਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਹੀ ਰਹਾ ਕਰਤਾ ਥਾ। ਸਨ 1950 ਕੇ ਅੰਤ ਤਕ ਹਿੰਦੀ ਕੌਮੰਟ੍ਰੀ ਕੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੁੰਈ ਔਰ ਇਸਨੇ ਭਾਰਤ ਮੈਂ ਕ੍ਰਿਕੇਟ ਕੋ ਨਿਆ ਆਧਾਮ ਦਿਯਾ। ਰਵਿ ਚਤੁਰੰਦੀ, ਜੋਗ ਰਾਵ ਔਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਹ ਕੇ ਬਾਦ ਮਨੀ਷ ਦੇਬ, ਸੁਸ਼ੀਲ ਦੋਸ਼ੀ, ਸ਼ਕਾਂਦਗੁਪਤ ਔਰ ਏਮ ਏਮ ਮਞੁਲ ਨੇ 80 ਵ 90 ਕੇ ਦਸ਼ਕ ਮੈਂ ਹਿੰਦੀ ਕੌਮੰਟ੍ਰੀ ਕੋ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਬਨਾ ਦਿਯਾ। ਆਜ ਯਹ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨੇ ਕੀ ਆਵਖਕਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਭਾਰਤ ਮੈਂ ਕ੍ਰਿਕੇਟ ਕੇ ਲਿਏ ਬਡੇ ਦਰਸ਼ਕ ਵਰਗ ਤੈਧਾਰ ਕਰਨੇ ਮੈਂ ਸੁਸ਼ੀਲ ਦੋਸ਼ੀ ਕੀ ਹਿੰਦੀ ਕੌਮੰਟ੍ਰੀ ਕਿਤਨੀ ਮਹਤਵਪੂਰਣ ਰਹੀ।

ਰੇਡਿਓ ਕੇ ਬਾਦ ਭਾਰਤ ਮੈਂ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀ ਆਗਸਤ 1959 ਮੈਂ ਹੁਆ। ਟੀਵੀ ਪਰ ਚਲਤੇ-ਫਿਰਤੇ ਦੁਖ ਦੇਖਨਾ ਕਿਸੀ ਰੋਮਾਂਚ ਸੇ ਕਮ ਨਹੀਂ ਥਾ। ਯਹ ਵਹ ਦੌਰ ਥਾ ਜਵ ਟੇਲੀਵਿਜਨ ਅਪਨੀ ਰੰਗਤ ਬਿਖੇਰਨੇ ਲਗ ਥਾ ਔਰ ਰੰਗੀਨ ਟੀਵੀ ਆਨੇ ਕੇ ਬਾਦ ਵਰ਷ 1982 ਮੈਂ ਏਸ਼ਿਆਈ ਖੇਲਾਂ ਕਾ ਸਜੀਵ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਹੋਨੇ ਕੇ ਸਾਥ ਹੀ ਟੀਵੀ ਕੀ ਦੁਨਿਆ ਬਡੀ ਹੋਨੇ ਲਗੀ। ਟੀਵੀ ਪਰ ਖੇਲਾਂ ਕਾ ਸਜੀਵ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਔਰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਕੌਮੰਟ੍ਰੀ ਕੇ ਸਾਮਨੇ ਰੇਡਿਓ ਕੀ ਹਿੰਦੀ ਕੌਮੰਟ੍ਰੀ ਕੁਛ ਸਮਧ ਕੇ ਲਿਏ ਲੋਗਾਂ ਕੇ ਜੇਹਨ ਸੇ ਓੜਾਲ ਹੋਨੇ ਲਗੀ।

ਕੌਮੰਟ੍ਰੀ ਸੁਨਨੇ ਕਾ ਮਾਧਿਮ ਬਦਲਾ ਔਰ ਇਸ ਨਾਲ ਮਾਧਿਮ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਯਹ ਰਹੀ ਕਿ ਇਸਮੇਂ ਕੌਮੰਟ੍ਰੀ ਕੇ ਸਾਥ-ਸਾਥ ਸਜੀਵ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਭੀ ਦੇਖਨੇ

ਕੀ ਮਿਲ ਰਹਾ ਥਾ ਲੇਕਿਨ ਹਿੰਦੀ ਕੌਮੰਟ੍ਰੀ ਕੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯਤਾ ਕੀ ਜਧਾਦਾ ਦਿਨ ਤਕ ਨੇਪਥਾ ਮੈਂ ਰਖ ਪਾਨੀ ਕਿਸੀ ਕੇ ਲਿਏ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਥਾ। ਆਦਰਣੀਅ ਸੁਧੀਰ ਪਚੌਰੀ ਜੀ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਨੇ ਬਾਤਚੀਤ ਵਿਧਾ ਕੀ ਜਨਮ ਦਿਯਾ ਥਾ ਜੋ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਕੀ ਜਨਤਾਅਤੀਕ ਵਿਚਾਰ-ਵਿਧਾ ਹੈ।' ਸੁਧਾਰ ਪਚੌਰੀ ਜੀ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟੇਲੀਵਿਜਨ ਏਕ ਏਸਾ ਮਾਧਿਮ ਹੈ ਜੋ ਦੁਖ-ਵਿਵਾਦ ਹੋਨੇ ਕੇ ਕਾਰਣ ਸਾਕਾਰ ਨ ਹੋ ਸਕੇ ਲੋਗਾਂ ਕੀ ਭੀ ਸ਼ਿਕਿਤ ਕਰ ਸਕਤਾ ਹੈ ਔਰ ਸਾਕਾਰ ਭੀ ਬਨ ਸਕਤਾ ਹੈ ਤੋ ਖੇਲਾਂ ਕੇ ਵਿ਷ਯ ਮੈਂ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨੇ ਵ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨੇ ਕਾ ਕਾਰਘ ਭੀ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲਾਂ ਕੀ ਮਾਧਿਮ ਸੇ ਅਧੇਕਾਕੂਤ ਸੁਵਿਵਿਸਥਿਤ ਤਰੀਕੇ ਸੇ ਹੋ ਸਕਤਾ ਥਾ।

ਆਜ ਸੇ ਲਗਭਗ 25 ਵਰ਷ ਪਹਲੇ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਪਰ ਕ੍ਰਿਕੇਟ ਕੀ ਸੀਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਆਤਾ ਥਾ ਜਿਸਮੇਂ ਕ੍ਰਿਕੇਟ ਕੀ ਕੌਮੰਟ੍ਰੀ ਕੁਛ ਸਮਧ ਤਕ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਫਿਰ ਕੁਛ ਸਮਧ ਤਕ ਹਿੰਦੀ ਮੈਂ ਕੀ ਜਾਤੀ। ਆਲਮ ਯਹ ਥਾ ਕਿ ਦੂਰ-ਸੁਦੂਰ ਇਲਾਕਾਂ ਮੈਂ ਹਿੰਦੀ ਕੌਮੰਟ੍ਰੀ ਕੀ ਬਾਰੀ ਕਾ ਇੰਤਜਾਰ ਬਡੀ ਬੇਸ਼ਨੀ ਸੇ ਹੋਤਾ। ਖੇਲਾਂ ਮੈਂ ਹਿੰਦੀ ਕੌਮੰਟ੍ਰੀ ਕੀ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਕੇ ਸਾਥ ਦਸ਼ਕਾਂ ਤਕ ਚਲਾਨੇ ਕਾ ਕਾਮ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਨੇ ਬਡੀ ਸਜਗਤਾ ਕੇ ਸਾਥ ਕਿਯਾ। ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਕੇ ਮਾਧਿਮ ਸੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਅਨੇਕ ਸ਼ੈਕਾਣਿਕ, ਗੈਰ-ਸ਼ੈਕਾਣਿਕ ਕਾਰਘਕਰਮਾਂ ਕੋ ਕਾਰਘਾਨਿਤ ਕਿਯਾ ਲੇਕਿਨ ਖੇਲਾਂ ਕੇ ਸੰਦਰਭ ਮੈਂ ਯਹ ਸਿਥਤਿ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਤੀ। ਇਸਕਾ ਕਾਰਣ ਯਹ ਭੀ ਹੋ ਸਕਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨ੍ਯ ਵਿ਷ਯ ਸ਼ਾਸਨ ਕੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਸੂਚੀ ਮੈਂ ਊਪਰ ਥੀ। ਜੈਸੇ-ਜੈਸੇ ਦੇਸ਼ ਮੈਂ ਨਾਲ ਨਿਜੀ ਚੈਨਲਾਂ ਕੀ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁਆ ਵੈਸੇ-ਵੈਸੇ ਸਿਥਤਿ ਮੈਂ ਬਦਲਾਵ ਦ੍ਰਿਟਿਗਤ ਹੋਨੇ ਲਗੇ। ਖਾਸਕਰ ਉਸ ਸਮਧ, ਜਵ ਨਿਜੀ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਕਾਰਘਨਿਯਾਂ ਨੇ ਖੇਲਾਂ ਕੇ ਲਿਏ ਪ੍ਰਥਮ ਚੈਨਲ ਹੀ ਬਨਾ ਦਿਏ ਜਿਨਮੈਂ ਖੇਲਾਂ ਕੇ ਸਜੀਵ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਕੇ ਸਾਥ-ਸਾਥ ਅਨ੍ਯ ਕਾਰਘਕਰਮ ਭੀ ਖੇਲਾਂ ਸੇ ਹੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਤੇ ਹੋਣੇ। ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਮੈਂ ਇਨ ਨਿਜੀ ਖੇਲ ਚੈਨਲਾਂ ਮੈਂ ਦਿਖਾਏ ਜਾਨੇ ਵਾਲੇ ਕਾਰਘਕਰਮਾਂ ਕੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪੂਰੀ ਤਰਫ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਮੈਂ ਹੁਆ ਕਰਤੀ ਥੀ ਲੇਕਿਨ ਲਾਮਾਰਜਨ ਕੇ ਲਿਏ ਇਨ ਚੈਨਲਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀਅ ਬਾਜਾਰ ਮੈਂ ਅਪਨੇ ਕਾਰਘਕਰਮ ਹਿੰਦੀ ਮੈਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨੇ ਕੀ ਕਵਾਯਦ ਕੀ, ਜੋ ਪਹਲੇ ਕੁਛ ਚੁਨਿੰਦਾ ਖੇਲਾਂ ਤਕ ਸੀਮਿਤ ਥੇ। ਇਸਕੇ ਬਾਦ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੇ ਇਨ ਚੈਨਲਾਂ ਕੇ ਬਾਜਾਰ ਕੋ ਭਾਰਤ ਮੈਂ ਏਸਾ ਵਿਸ਼੍ਵਤ ਕਿਯਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹੋਂ ਅਲਗ ਸੇ ਕੇਵਲ

ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਮੋਂ ਕਾਰਧਕਮ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਚੈਨਲ ਲਾਨੇ ਪਢੇ।

ਨਵੰਬਰ 2012 ਮੋਂ ਸਟਾਰ ਕ੍ਰਿਕੇਟ ਕੇ ਲਿਏ ਕਪਿਲ ਦੇਵ ਵਿਜ਼ਾਪਨ ਲੇਕਰ ਆਤੇ ਹਨ ਔਰ ਕਹਤੇ ਹਨ "ਜੋ ਬਾਤ ਹਿੰਦੀ ਮੋਂ ਹੈ ਵੋ ਕਿਸੀ ਔਰ ਮੋਂ ਨਹੀਂ।

ਦੇਖਿਏ ਇੰਡੀਆ ਵਾਰਸੇਜ ਇੰਗਲੈਂਡ ਮੈਚ ਹਿੰਦੀ ਮੋਂ ਸਿਰਫ ਸਟਾਰ ਕ੍ਰਿਕੇਟ ਪਰ।"

ਇਨ ਵਿਜ਼ਾਪਨਾਂ ਕੋ ਟੀਵੀ ਪਰ ਯਾਦਾ ਦਿਨ ਤਕ ਦਿਖਾਨੇ ਕੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਪਡੀ ਕਿਥੋਂਕਿ ਚੈਨਲ ਵਾਲੇ ਧੇ ਬਖੂਬੀ ਜਾਨਤੇ ਥੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਕੇ ਲੋਗ ਖੇਲਾਂ ਕੋ ਅਪਨੇ ਨਜ਼ਰਿਧੇ ਸੇ ਦੇਖਨਾ ਚਾਹਤੇ ਹਨ ਬਸ ਏਕ ਬਾਰ ਉਨਮੋਂ ਇਸਕੀ ਲਲਕ ਜਗਾਨੀ ਹੈ। ਵਿਜ਼ਾਪਨ ਕਾ ਲਕਘ ਅਪਨੇ ਪਕ਼ਸ਼ ਕੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਕੀ ਜਾਨਕਾਰੀ ਦੇਕਰ ਉਤਪਾਦ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜਨਤਾ ਧਾ ਉਪਮੋਤਕਾ ਕੋ ਜਾਗਰੂਕ ਬਨਾਨਾ ਤਦਨੁਰੂਪ ਜਨਮਤ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨਾ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਆਪਕਾ ਲਕਘ ਤਮੀ ਪੂਰਾ ਹੋ ਪਾਏਗਾ ਜਬ ਵਿਜ਼ਾਪਨ ਮੋਂ ਕਹੇ ਗਏ ਗਏ ਸਾਂਦੇਸ਼ ਲੋਗਾਂ ਕੀ ਸਮਝ ਮੋਂ ਆਏ।

ਵਰ਷ 2016 ਮੋਂ ਸਟਾਰ ਸਪੋਰਟਸ-3 ਚੈਨਲ ਦ੍ਰਾਗ ਅਪਨੇ ਸ਼ਵਧਾਂ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰ—ਪ੍ਰਸਾਰ ਕੇ ਲਿਏ ਬਨਾਏ ਗਏ ਵਿਜ਼ਾਪਨ ਪਰ ਨਜ਼ਰ ਡਾਲਿਏ ਜਿਸਮੋਂ ਕ੍ਰਿਕੇਟਰ ਵੀਰੇਨਕ ਸਹਵਾਗ ਔਰ ਜਹੀਰ ਖਾਨ ਕੇ ਸਾਥ ਏਕ ਤੀਸਰਾ ਵਕਤੀ ਭੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਜ਼ਾਪਨ ਮੋਂ ਤੀਸਰਾ ਵਕਤੀ ਸਹਵਾਗ ਕੋ ਕੱਮੇਟ੍ਰੀ ਕੋ ਦੌਰਾਨ ਅਪਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਔਰ ਭਾਵਨਾਓਂ ਪਰ ਨਿਧਾਰਣ ਰਖਨੇ ਕਾ ਅਨੁਰੋਧ ਕਰਤਾ ਹੈ ਜਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤ੍ਯੁਤਾਰ ਮੋਂ ਸਹਵਾਗ ਹਲਕਾ ਸਾ ਸੁਸਕੁਰਾਕਰ ਸਹਮਤਿ ਜਤਾਤੇ ਹਨ। ਵਿਜ਼ਾਪਨ ਕਾ ਨਿ਷ਕਰਥ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੇ ਸਾਮਨੇ ਆਤਾ ਹੈ ਕਿ "15 ਮਾਰਚ ਸੇ ਦਿਗਗਜ਼ਾਂ ਕੇ ਸਾਥ ਦੇਖਿਏ ਆਈਸੀਸੀ ਟੀ-20 ਕਾ ਘਮਾਸਾਨ ਅਪਨੇ ਦਿਲ ਕੀ ਜੁਵਾਨ ਹਿੰਦੀ ਮੋਂ, ਸਿਰਫ ਸਟਾਰ—ਸਪੋਰਟਸ 3 ਔਰ ਹੱਟ ਸਟਾਰ ਪਰ। ਹਿੰਦੀ ਮੋਂ ਬਾਤ ਹੈ ਕਿਥੋਂਕਿ ਹਿੰਦੀ ਮੋਂ ਜ਼ਬਾਤ ਹੈ।" ਭਾਸ਼ਾ ਔਰ ਭਾਵ ਕਾ ਸੰਬੰਧ ਦੇਖਿਏ ਯਦਿ ਸ਼ਾਬਦ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਅਪਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਮੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਗਾ ਤੋ ਲੋਗਾਂ ਕੀ ਭਾਵਨਾਓਂ ਕੋ ਨ ਤੋ ਸਮਝਾ ਜਾ ਸਕਤਾ ਹੈ ਔਰ ਨ ਹੀ ਆਪ ਉਨਕੇ ਅਨੁਕੂਲ ਕੁਛ ਕਰ ਪਾਏਂਗੇ। ਜਬ ਲੋਗ ਆਪਕੀ ਔਰ ਆਪ ਲੋਗਾਂ ਕੀ ਭਾਵਨਾਓਂ ਕੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਪਾਏਂਗੇ ਤੋ ਆਪਕਾ ਪ੍ਰਯਾਸ ਸਾਰਥਕ ਨਹੀਂ ਹੋਗਾ।

ਇਨ ਸਾਬਲੇ ਆਗੇ ਬਢਕਰ ਭਾਰਤ ਮੋਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਹੋਨੇ ਵਾਲੇ ਅੰਰਾ਷ਟੀਅ ਸਤਰ ਕੇ ਸ਼ਖ਼ਾ ਵਰਲਡ ਰੇਸਲਿੰਗ ਏਨਟਰਟੇਨਮੈਂਟ (ਡਾਲ੍ਡ੍ਯੂਡਲ੍ਡ੍ਯੂਇ), ਫੁਟਬਾਲ ਵਰਲਡ ਕਪ, ਧੂਰੇ ਕਪ ਜੈਸੇ ਖੇਲਾਂ ਕੇ ਕੱਮੇਟ੍ਰੀ ਕੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਥ ਹਿੰਦੀ ਹੋਨੇ ਲਗੀ ਹੈ। ਫੁਟਬਾਲ ਵਰਲਡ ਕਪ ਕੇ ਏਕ ਮੈਚ ਮੋਂ ਕੱਮੇਟ੍ਰੀ ਪਰ ਨਜ਼ਰ ਡਾਲੋਂ "ਡਿਏਗੋ ਕੋਸਟਾ ਕੋ ਲੰਬੀ ਹਵਾਈ ਬੱਲ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਅਵਸਰ ਬਨ ਸਕਤਾ ਹੈ ਡਿਏਗੋ ਕੋਸਟਾ ਕੇ ਲਿਏ। ਡਿਫੇਂਡਰ ਕੋ ਬੀਟ ਕਰਨੇ ਮੋਂ ਕਾਮਯਾਬ, ਸ਼ੂਟ ਕਰਨੇ ਕੀ ਕੋਣਿਕਾ ਔਰ ਕਮਾਲ ਕਰ ਦਿਯਾ! ਪੁਰਤਗਾਲ 1, ਸਪੇਨ 1"। ਪ੍ਰੋ ਕਬਡੀ ਲੀਗ, ਆਈਪੀਐਲ ਔਰ ਇੰਡੀਯਨ ਸੁਪਰ ਲੀਗ ਜੈਸੀ ਸ਼ਖ਼ਾਈਆਂ ਕੀ ਹਿੰਦੀ ਕੱਮੇਟ੍ਰੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਮੋਂ ਨ ਕੇਵਲ ਇਨ ਖੇਲਾਂ ਕੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਕੀ ਸੰਖਾ ਮੋਂ ਵ੃ਦ਼ਿ ਕੀ ਹੈ ਵਰਨਾ ਭਾਰਤ ਮੋਂ ਇਨ ਖੇਲਾਂ ਕੇ ਲਿਏ ਯਾਦੀਨ ਮੀ ਤੈਤਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਟੇਲੀਵਿਜਨ ਪਰ ਖੇਲਾਂ ਕੇ ਸਜੀਵ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਕੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੇ ਲਗਭਗ ਤੀਨ ਦਸ਼ਕ ਬਾਦ ਅਥ ਸਜੀਵ—ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਕੇ ਦੌਰਾਨ ਟੀਵੀ ਪਰ ਲਿਖੀ ਜਾਨੇ ਵਾਲੀ ਲਿਪਿ ਅੰਗੇਜ਼ੀ ਸੇ ਦੇਵਨਾਗਰੀ ਹੋਨੇ ਲਗੀ। ਜਿਸਮੋਂ ਖਿਲਾਡਿਯਾਂ ਕੇ ਨਾਮ, ਉਨਕਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਪਰਿਚਿਤ ਤਥਾ ਉਨਕੇ ਖੇਲ ਮੋਂ ਅਥ ਤਕ ਕੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇਵਨਾਗਰੀ ਮੋਂ ਲਿਖਨੇ ਕੀ ਵਿਵਰਥਾ ਕੀ ਗਈ। ਇਨ ਸਾਬਲੇ ਆਗੇ ਬਢਕਰ ਕਿਸੀ ਖੇਲ ਕੇ ਸੰਪਨਨ ਹੋਨੇ ਕੇ ਬਾਦ ਉਸ ਪਰ ਕੀ ਜਾਨੇ ਵਾਲੀ ਚੰਚਾ ਔਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਕੇ ਵਿਸ਼ਲੇ਷ਣ ਭੀ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਮੋਂ ਹੋਨੇ ਲਗਾ, ਇਨ ਵਿਸ਼ਲੇ਷ਣਾਂ ਮੋਂ ਖੇਲਾਂ ਸੇ ਜੁਡੇ ਹੁਏ ਪੂਰ੍ਵ ਖਿਲਾਡੀ ਹੀ ਆਤੇ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹੇ ਹਮਨੇ ਉਨਕੇ ਖੇਲ—ਜੀਵਨ ਮੋਂ ਹਿੰਦੀ ਮੋਂ ਬੋਲਤੇ ਹੁਏ ਸ਼ਾਯਦ ਹੀ ਸੁਨਾ ਹੋ। ਚੈਨਲ, ਖੇਲ ਔਰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਕੋ ਇਸਦੇ ਲਾਭ ਤੋ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸਾਥ ਹੀ ਜੋ ਖਿਲਾਡੀ ਇਸ ਚੰਚਾ ਮੋਂ ਭਾਗ ਲੇਂਦੇ ਹਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸਦੇ ਅਚੀ ਖਾਸੀ ਆਧਾਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਹਲੇ ਖੇਲਾਂ ਕੀ ਅੰਗੇਜ਼ੀ ਕੱਮੇਟ੍ਰੀ ਕੇ ਲਿਏ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਖਿਲਾਡੀ ਕੋ ਭੀ ਚੈਨਲਾਂ ਦ੍ਰਾਗ ਲਿਯਾ ਜਾਂਦਾ ਥਾ ਜੋ ਪ੍ਰਾਯ: ਵਿਦੇਸ਼ ਕੇ ਹੁਆ ਕਰਤੇ ਥੇ ਲੇਕਿਨ ਜਬ ਸੇ ਹਿੰਦੀ ਮੋਂ ਕੱਮੇਟ੍ਰੀ ਕੀ ਵਿਵਰਥਾ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਥਾ ਸੇ ਪੂਰੇ ਖੇਲ ਕੇ ਦੌਰਾਨ ਹਿੰਦੀ ਕੱਮੇਟ੍ਰੇਟਰ ਹੀ ਕੱਮੇਟ੍ਰੀ ਕਰਤਾ ਹੈ ਔਰ ਜਾਹਿਰ ਸੀ ਬਾਤ ਹੈ ਕਿ ਯੇ ਹਿੰਦੀ ਕੱਮੇਟ੍ਰੇਟਰ ਭਾਰਤ ਕੇ ਹੀ ਹੋਣਗੇ। ਅਥ ਆਲਮ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੀਤਰ ਕ੍ਰੇਡ੍ਰ ਕੇ ਖਿਲਾਡੀ ਭੀ ਖੇਲ ਚੈਨਲਾਂ ਪਰ ਹਿੰਦੀ ਮੋਂ

ਟਿਕਾ—ਟਿਪਣੀ, ਵਿਸ਼ਲੇ਷ਣ ਕਰਤੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਤਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਇਨਕੀ ਹਿੰਦੀ ਅਪੇਕ਼ਾਕੂਤ ਕਮ ਸ਼ੁਦਧ ਹੋਤੀ ਹੈ ਯਾ ਧੂ ਕਹੋ ਯੇ ਹਿੰਦੀ ਕੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਸੇ ਪਰਿਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਤੇ ਲੇਕਿਨ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਕਾ ਜਾਦੂ ਹੀ ਕਹਿਏ ਜਬ ਕੋਈ ਹਿੰਦੀਤਰ ਭਾਸ਼ੀ ਇਸਕਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਤੇ ਹਨ ਤੋ ਧੇ ਸੁਨਨੇ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਨਨਦ ਕੀ ਅਨੁਮੂਲਿਤ ਕਰਾਨੇ ਵਾਲੇ ਹੋਤੇ ਹਨ। ਏਕ ਹਿੰਦੀਤਰ ਭਾਸ਼ੀ ਕੱਮੇਟੇਰ ਕੀ ਸੁਨੀਐ “ਪੈਰ ਜੋ ਹੈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੈਂਡ ਹੋਤਾ ਹੈ ਬ੍ਰਾਯਰ ਲਾਰਾ ਕਾ ਲੇਕਿਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵੇਟ ਜੋ ਹੈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੱਲ ਕੇ ਊਪਰ ਆਤਾ ਥਾ ਔਰ ਕਹਾਂ ਭੀ ਫੀਲਡ ਹੋ, ਬੀਚ ਮੈਂ ਗੈਪ ਢੂਢਨੇ ਮੌਕੇ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਤੇ ਥੇ।”

ਵਰ्ष 2021 ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਟੋਕਿਓ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਹੁਏ ਓਲਾਂਪਿਕ ਖੇਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਲੀ ਬਾਰ ਹਿੰਦੀ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਕੱਮੇਟੇਰ ਕੀ ਗਈ।

32 ਵੱਡੇ ਟੋਕਿਓ ਓਲਾਂਪਿਕ—2020 ਕਾ ਆਯੋਜਨ ਭਲੇ ਹੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੁਅ ਹੋ ਲੇਕਿਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਕਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕਿਯਾ ਗਿਆ। ਯਹ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਿਤਨਾ ਬੜਾ ਥਾ ਇਸੇ ਇਸ ਬਾਤ ਸੇ ਸਮਝਾ ਜਾ ਸਕਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੱਸਕੇਂ ਪੂਰ੍ਵ ਭਾਰਤ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤ੍ਰੀ, ਸਾਂਧੂ ਰਾ਷ਟ੍ਰ ਸੰਘ ਕੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਤੇ ਹਨ ਔਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਨਕੇ ਭਾਸ਼ਣ ਕੀ ਪ੍ਰਤਿਯਾਂ ਅਂਗੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਓਲਾਂਪਿਕ ਖੇਲ—2020 ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਕਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਿਜੀ ਕੰਪਨੀ ਸੋਨੀ ਪਿਕਚਰਸ ਨੇਟਵਰਕ ਇੰਡੀਆ ਕੇ ਪਾਸ ਥਾ ਲੇਕਿਨ ਇਸਕੇ ਚੈਨਲਾਂ ਟੇਨ 1, ਟੇਨ 2 ਤਥਾ ਟੇਨ 4 ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੀ ਕੱਮੇਟੇਰ ਵਿੱਚ ਕੁਛੇ ਕ੍ਰੇਤੀਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੱਮੇਟੇਰ ਕੀ ਭੀ ਵਿਵਰਾਤ ਕੀ ਗਈ ਥੀ। ਪੁਰੂਸ਼ਾਂ ਕੇ ਭ੍ਰਾਂਜ ਮੇਡਲ ਹੱਦੀ ਮੈਚ ਕੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੀ ਕੱਮੇਟੇਰ ਕੀ ਲਾਇਨ ਦੇਖਿਏ “41 ਸਾਲ ਬਾਦ ਧੇ ਪਹਲਾ ਸੌਕਾ ਹੈ ਜਬ ਭਾਰਤ ਕੀ ਪੁਰੂਸ਼ ਹੱਦੀ ਟੀਮ ਪੋਡਿਯਮ ਪਰ ਖੜੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਸਕਤੀ ਹੈ। ਜੰਮਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਭ੍ਰਾਂਜ ਮੇਡਲ ਮੈਚ। ਚਰਮ ਸੀਮਾ ਕੀ ਪਾਰ ਕਰਤਾ ਹੁਆ ਪੋਡਿਯਮ ਫਿਨਿਸ਼ ਮੈਚ” ਔਰ “ਅਬ ਨਜ਼ਰੋਂ ਭਾਰਤ ਕੀ ਸੀਰਾਬਾਈ ਚਾਨੁ ਪਰ! ਪਹਲੇ 84 ਕਿਲੋ ਔਰ ਅਬ 87 ਕਿਲੋ ਲਿਪਿਟ ਕਿਯਾ” ਹਿੰਦੀ ਕੱਮੇਟੇਰ ਕੇ ਦੌਰਾਨ ਕਹੇ ਗਏ

ਹਾਰ ਲਾਇਨ ਇਸੀ ਤਰਹ ਕੀ ਹੋਤੀ ਥੀ ਜੋ ਸੀਧੇ ਦਿਲ ਪਰ ਦਸਤਕ ਦੇਤੀ ਥੀ। ਹਿੰਦੀ ਕੱਮੇਟੇਰ ਕੇ ਦੌਰਾਨ ਹੱਦੀ ਵਿੱਚ ਪੇਨੇਲਟੀ ਕੌਨਰ, ਸਕੂਪ, ਸੈਂਟਰ ਫਾਰਵਰਡ, ਸਕਲ ਏਂਟ੍ਰੀ, ਕੌਨਰ ਜੈਸੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਕੀ ਭਰਪੂਰ ਉਲੱਲੇਖ ਹੁਆ। ਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕਹੇ ਜਾਨੇ ਵਾਲਾ ਖੇਲ ਭਾਲਾ ਫੇਂਕ ਜਿਸੇ ਜੇਵਲੀਨ—ਥ੍ਰੋ ਕਹਕਰ ਹਮਨੋਂ ਲੋਗਾਂ ਕੇ ਲਿਏ ਦੁਰਗਮ ਕਰ ਦਿਯਾ ਥਾ, ਨੀਰਜ ਚੋਪਡਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਕੀ ਇਸ ਖੇਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਵਰਣ ਪਦਕ ਦਿਲਾਨੇ ਕੇ ਸਾਥ ਯਹ ਭੀ ਧਾਰ ਦਿਲਾਯਾ ਕਿ ਯਹ ਆਪਕਾ ਅਪਨਾ ਖੇਲ ਹੈ। ਟੋਕਿਓ ਓਲਾਂਪਿਕ ਵਿੱਚ ਖੇਲ ਜਿਨ੍ਮੇ ਭਾਰਤੀਯ ਖਿਲਾਡੀਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ ਜੈਸੇ ਕੁਝਤੀ, ਭਰੋਸ਼ਤੀ, ਤਲਵਾਰਬਾਜੀ, ਘੁੜਸ਼ਵਾਰ, ਜਿਸ਼ਾਸ਼ਿਕ, ਡਿਸਕਸ ਥ੍ਰੋ ਯਹਾਂ ਤਕ ਕਿ ਗੋਲਕ ਜੈਸੇ ਖੇਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੀ ਕੱਮੇਟੇਰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਰਹੀ। ਇਸ ਨਿਜੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਯਹ ਦਿਖਾ ਦਿਯਾ ਕਿ ਖੇਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੀ ਕੱਮੇਟੇਰ ਹੋ ਸਕਤੀ ਹੈ ਔਰ ਭਾਰਤ ਕੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜਨਸਮੂਦਾਯ ਇਸੇ ਹਰਥ ਕੇ ਸਾਥ ਸ਼ੀਕਾਰ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਅਬ ਤੋ ਨਿਜੀ ਖੇਲ ਵੇਬਸਾਈਟ ਵੀ ਅਪਨੇ ਕਾਰ੍ਯਕ੍ਰਮ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬਹਰਾਲ, ਖੇਲ ਚੈਨਲ ਭਲੇ ਹੀ ਅਪਨੇ ਆਰਥਿਕ ਉਦ੍ਦੇਸ਼ ਕੇ ਲਿਏ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰੇਤੀਕ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਕੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਲੇਕਿਨ ਹਮੈਂ ਇਸੇ ਅਪਨੇ ਲਾਭ ਕੀ ਦ੃ਸ਼ਟਿਕੋਣ ਸੇ ਪਰਖਨਾ ਹੋਗਾ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਮਚਰਿਤ ਮਾਨਸ ਕੇ ਬਹੁਤੇਰੇ ਸੰਭਾਗ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਯਾ ਇਸਕੇ ਸ਼੍ਰੋਤਾ ਮਿਲ ਜਾਏਂਗੇ। ਇਸਕੇ ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਦੇਖੋ ਤੋ ਆਪਕੋ ਯਹ ਮਿਲੇਗਾ ਕਿ ਇਸਕਾ ਪ੍ਰਚਾਰ—ਪ੍ਰਸਾਰ ਕ੍ਰੇਤੀਕ ਭਾਸ਼ਾ ਔਰ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੁਆ ਹੈ। ਠੀਕ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਖੇਲ—ਖਿਲਾਡੀ ਕੀ ਭਾਵਨਾ ਜਾਗਰੂਤ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਲੋਗਾਂ ਕੇ ਖੇਲ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ, ਨਿਯਮਾਂ ਸੇ ਪਰਿਚਿਤ ਕਰਾਨਾ ਆਵਖਾਕ ਹੈ। ਭਾਰਤੀਯ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਿਸੀ ਵਿ਷ਯ—ਵਸਤੂ ਕੇ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਬਨਾਨਾ ਹੈ ਤੋ ਜਨਮਾਨਸ ਕੇ ਬੀਚ ਉਸਕੇ ਸ਼ਾਸ਼ਤ ਮਾਧਿਅਮ, ਭਾਸ਼ਾ ਪਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੋਗਾ। ਵਹੀ ਰਾ਷ਟ੍ਰ ਵਿਕਸਿਤ, ਸਾਮਰਥਿਵਾਨ, ਅਗ੍ਰਣੀ ਬਨਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਮੇ ਯੁਵਾ ਸ਼ਾਰੀਰਿਕ ਤਥਾ ਮਾਨਸਿਕ ਰੂਪ ਸੇ ਸ਼ਵਸਥ ਹੋਤੇ ਹਨ ਔਰ ਇਸਦੇ ਖੇਲ ਕੀ ਉਪਯੋਗਿਤਾ ਸ਼ਵਾਸ਼ਾਸ਼ਿਤ ਹੈ। ਆਵਖਾਕ ਹੈ ਕਿ ਖੇਲਾਂ ਕੇ ਲੋਗਾਂ ਕੀ ਅਪਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਨੇ ਕੀ। ਵਿਗਤ ਕੁਛੇ ਵਰ਷ਾਂ ਵਿੱਚ ਟੀਵੀ ਕੀ ਮਾਧਿਅਮ ਸੇ ਜੋ ਧੇ ਹਿੰਦੀ ਕੱਮੇਟੇਰ ਵਿੱਚ ਹੁਆ ਹੈ ਵਹ ਕਾਬਿਲ—ਏ—ਤਾਰੀਫ ਹੈ। ਜਹਾਂ ਏਕ ਆਂਦੋਲਨ ਨਿਜੀ ਖੇਲ ਚੈਨਲਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਕੱਮੇਟੇਰ ਕੀ ਭਰੋਸੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਪਨਾ ਬੜਾ ਦਰਸ਼ਕ—ਵਰਗ ਤੈਤਾਰ ਕਰਨੇ ਮੌਕੇ ਸੇ ਸ਼ਫਲਤਾ ਹਾਸਿਲ ਕੀ ਹੈ ਵਹੀ ਦੂਸਰੀ ਔਰ ਖੇਲਾਂ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰ—ਪ੍ਰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਚੈਨਲਾਂ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਿੱਤੀਅ ਰਹੀ ਹੈ।

ਨਿ਷ਕਰਤ: ਭਾਰਤੀਯ ਪਰਿਦੁਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਖੇਲ—ਖੇਲ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੀ, ਖੇਲਾਂ ਕੇ ਮੂਲਭੂਤ ਉਦ੍ਦੇਸ਼ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੇ ਲਿਏ ਆਵਖਾਕ ਤੋ ਹੈ ਹੀ ਸਾਥ ਮੌਕੇ ਭਾਰਤ ਕੇ ਏਕ ਖੇਲ ਰਾ਷ਟ੍ਰ ਵਿੱਚ ਰੂਪ ਮੌਕੇ ਅਵਿਰਾਵਿਤ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਪ੍ਰਾਸਾਂਗਿਕ ਭੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਾਰ੍ਯਾਲਾਦਿਸ਼
ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ

ਨਾਰਾਕਾਸ ਤਪਲਕਿਥਿਆਂ

ਬੈਂਕ ਕੇ ਅੰਚਲ ਕਾਰਧਾਲਿਆਂ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਕੋ ਨਗਰ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਕਾਰਧਾਨਵਿਧਨ ਸਮਿਤੀ (ਬੈਂਕ), ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਦੇਖਾ ਵਰ਷ 2020–21 ਕੇ ਲਿਏ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਧਾਲਿਆਂ ਕੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਮੈਂ ਉਤਕ੃਷ਟ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਕਾਰਧਾਨਵਿਧਨ ਕੇ ਲਿਏ 'ਪ੍ਰਥਮ ਪੁਰਸ਼ਕਾਰ' ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਿਯਾ ਗਿਆ। ਛਾਧਾਚਿਤ੍ਰ ਮੈਂ ਅੰਚਲ ਕਾਰਧਾਲਿਆਂ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਕੇ ਆੱਚਲਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਵ ਅੱਨ੍ਹ ਸਟਾਫ ਸਦਸ਼ਾਂ।

ਬੈਂਕ ਕੀ ਸ਼ਾਖਾ ਹੋਂਗ ਕੀ ਮੰਡੀ, ਆਗਰਾ ਕੋ ਵਰ਷ 2020–21 ਕੇ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਕੀ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਨੀਤੀ ਕੇ ਸਫਲ ਕਾਰਧਾਨਵਿਧਨ ਔਰ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਮਕਾਜ ਮੈਂ ਹਿੰਦੀ ਕੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੋ ਬਢਾਵਾ ਦੇਨੇ ਮੈਂ ਉਤਕ੃਷ਟ ਧੋਗਦਾਨ ਕੇ ਲਿਏ ਨਗਰ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਕਾਰਧਾਨਵਿਧਨ ਸਮਿਤੀ, ਆਗਰਾ (ਬੈਂਕ) ਦੇਖਾ ਪ੍ਰਥਮ ਪੁਰਸ਼ਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਿਯਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਥਮ ਪੁਰਸ਼ਕਾਰ ਸਵਰੂਪ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ੀਲਡ ਵ ਪ੍ਰਮਾਣ—ਪਤ੍ਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਤੇ ਹੁਏ ਸ਼ਾਖਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਜਿਤ ਕੁਮਾਰ।

ਬੈਂਕ ਨਾਰਾਕਾਸ ਜੋਧਪੁਰ ਦੇਖਾ ਬੈਂਕ ਕੀ ਸ਼ਾਖਾ ਚੌਪਾਸਨੀ ਰੋਡ, ਜੋਧਪੁਰ ਕੋ ਵਰ਷ 2020–21 ਕੇ ਲਿਏ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਨੀਤੀ ਕੇ ਕਾਰਧਾਨਵਿਧਨ ਕੀ ਦਿਸ਼ਾ ਮੈਂ ਉਤਕ੃਷ਟ ਕਾਰਧਾਨਵਿਧਨ ਹੇਤੁ ਪ੍ਰਥਮ ਪੁਰਸ਼ਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਿਯਾ ਗਿਆ। ਛਾਧਾਚਿਤ੍ਰ ਮੈਂ ਸ਼ਾਖਾ ਪ੍ਰਮਾਣੀ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਂਕਰ ਲਾਲ ਸੋਲਕੀ, ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ੀਲਡ ਵ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਾਂ—ਪਤ੍ਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਤੇ ਹੁਏ।

ਨਗਰ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਕਾਰ्यਾਨਵਿਧਨ ਸਮਿਤਿ (ਬੈਂਕ) ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੀਆਂ ਅੰਚਲ ਕਾਰਾਲਿਯ ਕੋਲਕਾਤਾ ਕੋ ਵਰ්਷ 2020–21 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਕਾਰਿਆਨਵਿਧਨ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਿਆਨਵਿਧਨ ਸਮਿਤਿ ਵੱਖੋਂ ਪੁਰਸ਼ਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਛਾਯਾਚਿਤ੍ਰ ਮੌਜੂਦਾ ਆਂਚਲਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕ, ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਾਰਾਲਿਯ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਹਾਇਕ ਸਾਡੇ ਸਟਾਫ ਸਦਸ਼ੀ।

ਬੈਂਕ ਨਗਰ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਕਾਰਿਆਨਵਿਧਨ ਸਮਿਤਿ, ਭੋਪਾਲ ਦੀਆਂ ਅੰਚਲ ਕਾਰਾਲਿਯ ਭੋਪਾਲ ਕੋ ਵਰ්਷ 2020 ਵਿੱਚ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਹਿੰਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਉਲਲੇਖਨੀਯ ਕਾਰਿਆਨਵਿਧਨ ਕਰਨੇ ਦੇ ਲਿਏ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ ਪੁਰਸ਼ਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਛਾਯਾਚਿਤ੍ਰ ਮੌਜੂਦਾ ਆਂਚਲਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਭੋਪਾਲ।

ਨਰਾਕਾਸ (ਬੈਂਕ), ਲੁਧਿਆਨਾ ਦੀਆਂ ਅੰਚਲ ਕਾਰਾਲਿਯ ਲੁਧਿਆਨਾ ਕੋ ਨਰਾਕਾਸ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ੀਲਡ ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਿਤਾ 2020 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ ਪੁਰਸ਼ਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਛਾਯਾਚਿਤ੍ਰ ਮੌਜੂਦਾ ਨਰਾਕਾਸ ਦੇ ਮੰਚ ਪਰ ਆਂਚਲਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਲੁਧਿਆਨਾ ਤਥਾ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਪਸਥਿਤ ਰਹੇ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਾਯਾਲਿਯ ਮੇਂ ਹਿੰਦੀ

ਦਿਵਸ ਸਮਾਰੋਹ -2021

ਅਗਿਨ ਸੋਨੇ ਕੋ ਪਰਖਤੀ ਹੈ, ਆਪਤਿ ਕੀਏ ਪੁੱਣਥ ਕੋ। - ਸੇਨਕਾ

ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ

ਮੈਂ ਸਮਯ ਬੋਲ ਰਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ!

“ਕਾਲ ਕਏ ਸੋ ਆਜ ਕਟ, ਆਜ
 ਕਏ ਸੋ ਅਥ। ਧਲ ਮੈਂ ਪ੍ਰਲਾਵ ਛੋਏਣੀ,
 ਬਹੁਤ ਕਏਗਾ ਕਥ।”

ਉਪਰਾਲਾ ਪੱਕਿਯਾਂ ਮੈਂ ਛਿਪੀ ਸਮਯ ਕੀ
 ਮਹਤਾ ਜਾਗਜਾਹਿਰ ਹੈ। ਸਮਯ—ਚੁਕ੍ਰ
 ਅਪਨੀ ਗਤੀ ਸੇ ਗਤਿਮਾਨ ਹੈ ਯਾ ਯੂਂ
 ਕਹੋਂ ਕਿ ਭਾਗ ਰਹਾ ਹੈ ਅਕਸਰ ਝੁਧਰ—
 ਉਧਰ ਕਹੀਂ ਨ ਕਹੀਂ, ਕਿਸੀ ਨ ਕਿਸੀ
 ਸੇ ਯੇ ਸੁਨਨੇ ਕੋ ਮਿਲਤਾ ਹੀ ਰਹਤਾ ਹੈ
 ਕਿ ਕਿਧੁਕ ਕਰੋ ਸਮਯ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਤਾ।
 ਵਾਸਤਵ ਮੈਂ ਹਮ ਨਿਰਾਂਤਰ ਗਤਿਮਾਨ ਸਮਯ
 ਕੇ ਸਾਥ ਕਦਮ ਸੇ ਕਦਮ ਮਿਲਾ ਕਰ
 ਚਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਾ ਰਹੇ ਜਿਸਕੀ ਵਜ਼ਹ
 ਸੇ ਪਿਛੜੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਵੈਂਤੇ ਹਮ ਸਮਯ
 ਜੈਸੀ ਮੂਲਧਾਰ ਸੰਪਦਾ ਕਾ ਭੰਡਾਰ ਹੋਤੇ
 ਹੁਏ ਭੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਸਕੀ ਕਮੀ ਕਾ ਰੋਨਾ

ਰੋਤੇ ਰਹਤੇ ਹਨ। ਹਮ ਵਿਕਾਸ ਕੀ ਕਠਿਨ ਰਾਹ ਪਰ ਹੈਂ ਫਿਰ ਭੀ ਸਮਯ ਕੀ
 ਬਰਬਾਦੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਹਮਾਰਾ ਸਬਸੇ ਬਡਾ ਸ਼ਤ੍ਰੁ ਹੈ। ਏਕ ਬਾਰ ਬੀਤਾ
 ਹੁਆ ਸਮਯ ਕਮੀ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਤਾ, ਹਮਾਰਾ ਬਹੁਮੂਲਾ ਵਰਤਮਾਨ ਹਰ ਪਲ
 ਭੂਤ ਬਨਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਤੈਤਾਰ ਹੈ ਔਰ ਹਮ ਹੈਂ ਕਿ ਹਰ ਕਾਮ ਕੋ ਕਲ ਪਰ
 ਟਾਲ ਕਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਬੈਠਕਰ ਅਪਨੇ ਤੁਝਲ ਭਵਿ਷ਾ ਕੀ ਕਲਪਨਾਓਂ ਮੌਖਿਕ
 ਖੋਏ ਹੁਏ ਹੈਂ। ਆਜ ਕਾ ਬਨਾ ਭੋਜਨ ਹਮ ਕਲ ਨਹੀਂ ਖਾਤੇ ਕਿਧੁਕ ਬਾਸੀ
 ਖਾਨਾ ਹਮੈਂ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਤੋ ਹਮ ਆਜ ਕਾ ਕਾਮ ਕਲ ਪਰ ਔਰ ਕਲ ਕਾ
 ਕਾਮ ਪਰਸ਼ਾਂ ਪਰ ਟਾਲਨੇ ਮੌਖਿਕ ਮਹਸੂਸ ਕਿਧੁਕ ਨਹੀਂ ਕਰਤੇ ਜਬਕਿ
 ਤਸ ਕਾਮ ਕੀ ਸਮਯ ਪਰ ਕਰਕੇ ਤਾਜਾ ਖਾਨਾ ਖਾਨੇ ਜੈਸਾ ਮਜਾ ਲੇ
 ਸਕਤੇ ਹਨ। ਸਮਯ ਵੈਂਤੇ ਤੋ ਬਹੁਮੂਲਾ ਧਨ ਕੀ ਭਾਂਤਿ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਇਸਕੋ
 ਸੋਨੇ—ਚੱਦੀ ਕੀ ਤਰਹ ਸਹੇਜ ਕਰ ਰਖਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਧੁਕ ਸਮਯ
 ਕੀ ਪ੍ਰਕ੃ਤਿ ਹੀ ਗਤਿਮਾਨ ਰਹਨੇ ਕੀ ਹੈ। ਸਮਯ ਪਰ ਕਿਸੀ ਕਾ ਅਧਿਕਾਰ
 ਤਮੀਂ ਤਕ ਹੈ ਜਬ ਤਕ ਇਸਕਾ ਸਦੁਪਯੋਗ ਕਿਯਾ ਜਾਏ ਅਨ੍ਯਥਾ ਇਸਕੇ

ਵਰਤਮਾਨ ਸ਼ਵਰੂਪ ਕੋ ਨਾਟ ਹੋਕਰ ਭੂਤ ਮੈਂ ਪਰਿਵਰਿਤ ਹੋਨੇ ਮੈਂ ਸਮਯ ਨਹੀਂ
 ਲਗਤਾ।

ਸਮਯ ਕਾ ਸਦੁਪਯੋਗ ਤਸੀਹੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੇ ਹੋਨਾ ਚਾਹਿਏ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਧਨ ਕਾ
 ਸਦੁਪਯੋਗ ਕਿਯਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਕਿਧੁਕ ਹਮ ਸਭੀ ਕੀ ਸੁਖ—ਸੁਵਿਧਾਏਂ ਇਸੀ
 ਪਰ ਨਿਰੰਭਰ ਹੈ। ਸਮਯ ਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੋ ਪ੍ਰਕ੃ਤਿ ਸੇ ਸਪਣਾ ਰੂਪ ਸੇ ਸਮਝਾ
 ਜਾ ਸਕਤਾ ਹੈ। ਸਮਯ ਕਾ ਕਾਲਚੁਕ ਪ੍ਰਕ੃ਤਿ ਮੌਖਿਕ ਨਿਯਮਿਤ ਹੈ, ਦਿਨ—ਰਾਤ,
 ਋ਤੁਆਂ ਕਾ ਸਮਯ ਪਰ ਆਨਾ—ਜਾਨਾ ਹੈ। ਯਦਿ ਕਹੀਂ ਭੀ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ
 ਹੋਤੀ ਹੈ ਤੋ ਪ੍ਰਕ੃ਤਿ ਅਪਨੀ ਵਿਨਾਸ—ਲੀਲਾ ਭੀ ਦਿਖਾ ਦੇਤੀ ਹੈ। ਸਮਯ ਕੀ
 ਤੁਲਨਾ ਕੇ ਪ੍ਰਣਾਮ ਮੌਖਿਕ ਵਿਜਿਅ ਕੀ ਪਰਾਜਿਅ ਬਨਨੇ ਮੌਖਿਕ ਜਾਦਾ ਸਮਯ ਨਹੀਂ
 ਲਗਤਾ। ਜਾਗਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਖੋਈ ਹੁੰਦੀ ਧਨ—ਸੰਪਤੀ ਫਿਰ ਭੀ ਕਮਾਈ ਜਾ
 ਸਕਤੀ ਹੈ, ਭੂਲੀ ਹੁੰਦੀ ਵਿਦਾ ਫਿਰ ਸੇ ਪ੍ਰਾਤ ਕੀ ਜਾ ਸਕਤੀ ਹੈ ਕਿਂਤੁ ਬੀਤੇ
 ਹੁਏ ਸਮਯ ਕੀ ਪੁਨ: ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਾਯਾ ਜਾ ਸਕਤਾ, ਸਿਰਫ ਪਥਚਾਤਾਪ ਹੀ
 ਸ਼ੇ਷ ਰਹ ਜਾਤਾ ਹੈ। ਸਮਯ ਕੇ ਗਰੰਥ ਮੌਖਿਕ ਲਕਸ਼ੀ ਕਾ ਅਕਸ਼ਾ ਭੰਡਾਰ ਭਰਾ ਹੈ
 ਕਿਂਤੁ ਇਸੇ ਵਹੀ ਪਾਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਇਸਕਾ ਸਹੀ ਉਪਯੋਗ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਜਾਪਾਨ

ਇਸਕਾ ਏਕ ਜੀਵਤ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ, ਵਹੱਕੇ ਨਾਗਰਿਕ ਅਪਨੇ ਵਾਵਸਾਇਕ ਕਾਰ੍ਯ ਸੇ ਫੁਰਸਤ ਮਿਲਨੇ ਪਰ ਛੋਟੀ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਯਾ ਖਿਲੌਨਾਂ ਕੇ ਪੁਰੋਂ ਸੇ ਨਿਧਿਮਿਤ ਰੂਪ ਸੇ ਏਕ ਨਿਆ ਖਿਲੌਨਾ ਯਾ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਬਨਾਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਰ੍ਯ ਸੇ ਉਨ੍ਹੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਧਨ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਤੀ ਹੈ। ਉਨਕੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਕਾ ਸਬਸੇ ਬਡਾ ਕਾਰਣ ਸਮਝ ਕਾ ਸਦੁਪਯੋਗ ਹੀ ਤੋ ਹੈ।

ਏਕ ਆਮ ਔਰ ਸਤਿ ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਕਿ "ਸਮਝ ਔਰ ਜ਼ਵਾਬ-ਭਾਟਾ ਕਿਸੀ ਕਾ ਇੰਤਜਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਤੇ" ਸਮਝ ਅਪਨੀ ਨਿਰਭਾਵ ਗਤਿ ਸੇ ਚਲਤਾ ਰਹਤਾ ਹੈ। ਸਮਝ ਆਤਾ ਹੈ ਔਰ ਚਲਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਪਰ ਰੁਕਤਾ ਕਭੀ ਨਹੀਂ। ਸਮਝ ਸਭੀ ਕੇ ਲਿਏ ਨਿ:ਸ਼ੁਲਕ ਹੈ, ਕੋਈ ਭੀ ਇਸੇ ਨਾ ਤੋ ਕਭੀ ਬੇਚ ਸਕਤਾ ਹੈ ਔਰ ਨਾ ਹੀ ਖੁਰੀਦ ਸਕਤਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਭੀ ਇਸਕੀ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਤਾ। ਸਮਝ ਕੋ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ਕੀ ਸਬਸੇ ਸ਼ਕਤਿਸ਼ਾਲੀ ਵਸਤੁ ਕਹਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਕਿਥੋਂਕਿ ਧੇ ਅਜੇਧ ਹੈ।

ਸਮਝ ਤੋ ਜੀਵਨ ਕੇ ਉਚਚਤਮ ਸ਼ਿਖਰ ਪਰ ਪਹੁੰਚਨੇ ਕੀ ਸੀਫੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਕ੃ਤਿ ਨੇ ਕਿਸੀ ਕੀ ਭੀ ਅਸੀਂ ਯਾ ਗਰੀਬ ਨਹੀਂ ਬਨਾਯਾ ਬਲਿਕ ਉਸਨੇ ਤੋ ਅਪਨੀ ਬਹੁਮੁਲਿਆ ਸੰਪਦਾ ਅਰਥਾਤ् "ਸਮਝ" ਕੋ ਭੀ ਸਭੀ ਮੈਂ ਬਾਬਾਰ ਬਾਂਟਾ ਹੈ। ਮਨੁ਷ ਕਿਤਨਾ ਹੀ ਪਰਿਸ਼ਰਮੀ ਕਿਥੋਂ ਨ ਹੋ ਪਰਨ੍ਹੁ ਸਮਝ ਪਰ ਕਾਰ੍ਯ ਨ ਕਰਨੇ ਸੇ ਉਸਕਾ ਸ਼ਰਮ ਵਿਵਾਦ ਚਲਾ ਜਾਤਾ ਹੈ। ਵਕਤ ਪਰ ਨ ਕਾਟੀ ਗਈ ਫਸਲ ਨਾਣ ਹੋ ਜਾਤੀ ਹੈ। ਅਸਮਝ ਬੋਧ ਬੀਜ ਬੇਕਾਰ ਚਲਾ ਜਾਤਾ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਕਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਕਣ ਏਕ ਉਜ਼਼ਵਲ ਭਵਿ਷ਾ ਕੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਲੇਕਰ ਆਤਾ ਹੈ। ਕਿਥਾ ਪਤਾ ਜਿਸ ਕਣ ਕੋ ਹਮ ਵਿਵਾਦ ਸਮਝ ਕਰ ਬਾਬਾਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹੈਂ ਵਹੀ ਪਲ ਹਮਾਰੇ ਲਿਏ ਸਫਲਤਾ ਕਾ ਕਣ ਹੋ। ਆਨੇ ਵਾਲਾ ਪਲ ਤੋ ਕੁਸੁਮ ਕੀ ਤਰਹ ਹੈ ਇਸਕੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਸੇ ਸ਼ਵਾਂ ਕੋ ਸਰਾਬੋਰ ਕਰ ਲੇਨਾ ਚਾਹਿਏ।

ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਮਝ ਪਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਮ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਵਕਤਿ ਹੀ ਜੀਵਨ ਮੈਂ ਸਫਲਤਾ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਤਾ ਹੈ ਇਸਲਿਏ ਅਪੇਕ਷ਿਤ ਹੈ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਕਤਿ ਅਪਨੇ ਜੀਵਨ ਮੈਂ ਸਮਝ ਕੇ ਮੂਲਿਆ ਕੋ ਪਹਚਾਨੇ। ਇਸ ਬਾਤ ਸੇ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੱਤਾ ਕਿ ਆਪ ਕੌਨ ਹੈ – ਆਪ ਡਾਕਟਰ ਹੈਂ, ਵਕੀਲ ਹੈਂ, ਬਡੇ ਸੇਠ ਹੈਂ, ਪ੍ਰੋਫੇਸਰ ਹੈਂ, ਵਿਦਾਰਥੀ ਹੈਂ ਲੇਕਿਨ ਯਦਿ ਆਪ ਸਮਝ ਕਾ ਉਪਯੋਗ

ਯੋਜਨਾਬਦ੍ਧ ਤਰੀਕੇ ਸੇ ਨਹੀਂ ਕਰਤੇ ਤੋ ਆਪ ਜੀਵਨ ਜੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਹੈਂ ਬਲਿਕ ਦਿਨ ਕਾਟ ਰਹੇ ਹੈਂ। ਜੀਵਨ ਕਾ ਲਕਘ ਦਿਨ ਕਾਟਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮਾਤਰ ਦਿਨ ਕਾਟਨੇ ਸੇ ਆਪਕੇ ਲਕਘ ਕੀ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਤੀ। ਆਪਕੇ ਲਕਘ ਕੀ ਪੂਰੀ ਤੋ ਸੁਖ ਸੇ ਭਰਪੂਰ ਜੀਵਨ ਜੀਨੇ ਮੈਂ ਹੋਤੀ ਹੈ। ਸਦਿਧਿਆਂ ਸੇ ਹਮਾਰੇ ਋ਥਰਿ-ਮੁਨਿਆਂ ਨੇ ਸਮਝ ਕੇ ਸਦੁਪਯੋਗ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾ ਦੀ ਹੈ। ਏਕ ਬਾਰ ਏਕ ਧਨਿਕ ਋ਥਰਾਲੁ ਨੇ ਋ਥਰਿ ਸੇ ਕਹਾ – "ਹੇ ਮੁਨਿਵਰ! ਸ਼੍ਰੇ਷਼ਟ ਕਾਰ੍ਯਾਂ ਮੈਂ ਸਮਝ ਲਗਾਨਾ ਤੋ ਆਵਖਕ ਹੈ, ਧੁ ਮੈਂ ਭੀ ਮਾਨਤਾ ਹੁੰਦੀ ਲੇਕਿਨ ਯਦਿ ਕਾਈ ਸਮਧਾਭਾਵ ਕੇ ਕਾਰਣ ਵੈਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਤੋ ਫਿਰ ਕਿਧ ਕਰੇ?" ਆਚਾਰ੍ਯ ਨੇ ਰਹਸ਼ਯਮਾਈ ਮੁਸਕਾਨ ਬਿਖੇਰੀ ਔਰ ਫਿਰ ਬੋਲੇ – "ਸ਼੍ਰੇ਷਼ਟ! ਮੁੜੇ ਤੋ ਕਾਈ ਵਕਤਿ ਆਜ ਤਕ ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਾ, ਜਿਸੇ ਵਿਧਾਤਾ ਨੇ ਏਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਚੌਬੀਸ ਘੰਟੋਂ ਮੈਂ ਸੇ ਏਕ ਪਲ ਭੀ ਕਮ ਦਿਯਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਸਮਝ ਕੇ ਅਭਾਵ ਸੇ ਆਪਕਾ ਕਿਧ ਅਭਿਪ੍ਰਾਯ ਹੈ?" ਫਿਰ ਸਪ਷ਟ ਕਰਤੇ ਹੁਏ ਆਚਾਰ੍ਯ ਧੀਰੇ ਸੇ ਬੋਲੇ – "ਵਤਸ! ਜਿਸੇ ਆਪ ਸਮਧਾਭਾਵ ਕਹਤੇ ਹੋ ਵਹ ਸਮਝ ਕੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਮਝ ਕੀ ਅਵਧਵਸਥਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਣ ਸਮਝ ਕਈ ਅਨੁਪਯੋਗੀ ਔਰ ਅਨਾਵਖਕ ਕਾਰ੍ਯਾਂ ਮੈਂ ਲਗ ਜਾਤਾ ਹੈ – ਉਪਯੋਗੀ ਕਾਰ੍ਯਾਂ ਕੇ ਲਿਏ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਬਚ ਪਾਤਾ। ਇਸੀ ਕੀ ਹਮ ਸਮਝ ਕਾ ਅਭਾਵ ਕਹਤੇ ਹੈਂ।" ਸਮਝ ਕੀ ਅਵਧਵਸਥਾ ਹੀ ਸਮਝ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੈ।

ਆਪ ਕਿਤਨੇ ਘੰਟੇ ਕਾਮ ਕਰਤੇ ਹੈਂ, ਯਹ ਮਹਤਵਪੂਰ੍ਣ ਨਹੀਂ – ਉਨ ਘੰਟੋਂ ਮੈਂ ਆਪ ਕਿਧ ਕਾਮ ਕਰਤੇ ਹੈਂ, ਯਹ ਮਹਤਵਪੂਰ੍ਣ ਹੈ। ਦੇਖਾ ਜਾਏ ਤੋ ਹਮਾਰੇ ਪਾਸ ਸਮਝ ਹੀ ਸਮਝ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਕਾ ਅਰਥ ਹੀ ਹੈ – ਸਮਝ! ਸਮਝ ਹਮਾਰੀ ਸਮਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਮਸਥਾ ਤੋ ਹਮਾਰੀ ਅਨਮਿਝਤਾ ਹੈ – ਹਮ ਅਪਨੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾਓਂ ਸੇ ਅਨਮਿਝਤਾ ਹੈਂ। ਫਿਰ ਹਮ ਇਸ ਅਨਮਿਝਤਾ ਕਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਬਢੇ ਗਰੰ ਸੇ ਕਰਤੇ ਹੈਂ – "ਹਮਾਰੇ ਪਾਸ ਤੋ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਸੋਚਿਏ ਜਾਰਾ! ਕਿਧ ਅਰਥ ਹੈ ਇਸਕਾ? ਇਸਕਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਹਮਨੇ ਸਮਝ ਕੋ ਅਪਨਾ ਮਾਲਿਕ ਬਨਾ ਦਿਯਾ ਹੈ ਔਰ ਸ਼ਵਾਂ ਕੋ ਉਸਕਾ ਦਾਸ। ਇਸਕਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਹਮ ਸਮਝ ਕਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਜਾਨਤੇ ਇਸਲਿਏ ਸਮਝ ਹਮਾਰਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਨੇ ਲਗ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਜੋ ਅਪਨੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾਓਂ ਕੋ ਜਾਨ ਲੇਤਾ ਹੈ, ਵਹ ਸਮਝ ਕਾ ਮਾਲਿਕ ਬਨ ਕਰ ਜੀਤਾ ਹੈ। ਵਹ ਇਸੀ ਸਮਝ ਮੈਂ ਸੱਬ ਕੁਛ ਪਾ ਜਾਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰਹ ਸੇ ਯਦਿ ਹਮ ਅਪਨੇ ਸਮਝ ਕਾ ਸਹੀ ਸਦੁਪਯੋਗ ਔਰ ਉਸਕਾ ਸਹੀ ਨਿਯੋਜਨ ਕਰੋਂ ਤੋ ਹਮ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ ਪਰ ਪ੍ਰਗਤਿ ਕੇ ਪਥ ਪਰ ਆਗੇ ਬਢੇਂਗੇ। ਕਿਸੀ ਨੇ ਠੀਕ ਹੀ ਕਹਾ ਹੈ –

ਸਮਝ ਕੇ ਸਾਥ ਚਲ ਪਾਏ।

ਨਹੀਂ ਤੋ ਹਾਥ ਮਲ ਪਾਏ।

ਸਮਝ ਬਲਵਾਨ ਹੋਤਾ ਹੈ,

"ਪ੍ਰਖਦ" ਇਸਦੇ ਸਭੀ ਹਾਏ।

ਅੰਚਲ ਕਾਰ੍ਯਾਲਾਦਾ ਬਠਿੱਡਾ

ਹਿੰਦੀ ਕਾਰਧਾਲਾ

ਏਸਟੀਸੀ ਰੋਹਣੀ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਅੰਚਲ ਕਾਰਧਾਲਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ

ਅੰਚਲ ਕਾਰਧਾਲਾ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ

ਅੰਚਲ ਕਾਰਧਾਲਾ ਦਿੱਲੀ-I

ਅੰਚਲ ਕਾਰਧਾਲਾ ਭੋਪਾਲ

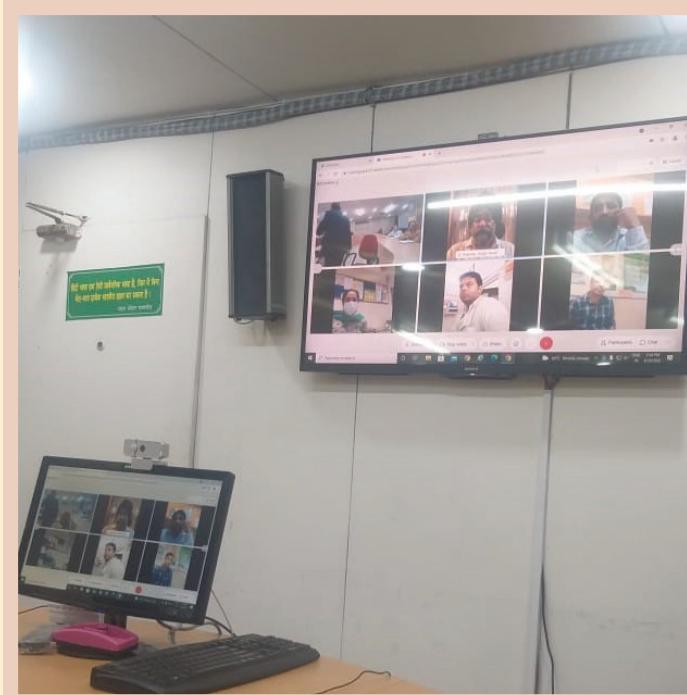
ਅੰਚਲ ਕਾਰਧਾਲਾ ਲੁਧਿਆਨਾ

ਅੰਚਲ ਕਾਰਧਾਲਾ ਲੁਧਿਆਨਾ

ਅੰਚਲ ਕਾਰਧਾਲਾ ਗਾਂਧੀਨਗਰ, ਗੁਜਰਾਤ

ਕ्षੇਤ੍ਰੀ ਮਹਾਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਾਰਵਾਲੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ਪ੍ਰਤਿਆਗੀ

ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤਿਯਾਮ

ਭਾਰਤੀਯ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 343 ਔਰ 351 ਤਥਾ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਸੰਕਲਿਪ 1968 ਕੇ ਆਲੋਕ ਮੈਂ ਹਮ, ਕੇਂਦ੍ਰ ਸਰਕਾਰ ਕੇ ਕਾਰ੍ਮਿਕ ਯਹ ਪ੍ਰਤਿਯਾਮ ਕਰਤੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪਨੇ ਉਦਾਹਰਣਮਯ ਨੇਤ੃ਤਵ ਔਰ ਨਿਰਾਂਤਰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਸੇ, ਅਪਨੀ ਪ੍ਰਤਿਬਦ਼ਤਾ ਔਰ ਪ੍ਰਯਾਸਾਂ ਸੇ, ਪ੍ਰਸ਼ਿਕਾਣ ਔਰ ਪ੍ਰਾਇਜ਼ ਸੇ ਅਪਨੇ ਸਾਥਿਯੋ ਮੈਂ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਲਾਵੇ ਰਖੇਂਗੇ, ਤਨ੍ਹੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਔਰ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਿਤ ਕਰੇਂਗੇ, ਅਪਨੇ ਅਧੀਨਸਥ ਕੇ ਹਿਤਾਂ ਕਾ ਧਿਆਨ ਰਖਤੇ ਹੁਏ, ਅਪਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੋ ਔਰ ਅਧਿਕ ਕੁਝਲ ਔਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਨਾਤੇ ਹੁਏ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਹਿੰਦੀ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਗ, ਪ੍ਰਚਾਰ ਔਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਬਢਾਏਂਗੇ। ਹਮ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਕੇ ਸੰਵਰਧਨ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਸਦੈਵ ਊਰਜਾਵਾਨ ਔਰ ਨਿਰਾਂਤਰ ਪ੍ਰਸਾਸਰਤ ਰਹੇਂਗੇ।

ਜਿਥੇ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ! ਜਿਥੇ ਹਿੰਦੀ!

ਐਤਿਹਾਸਿਕ ਕਥਾ -

ਬੈਂਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਏਵਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਿਦੇਗਕ ਸ਼੍ਰੀ ਏਸ. ਕ੃ਣਾਨ ਨੇ ਕੇਂਦ੍ਰੀਯ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਜਿਆਤੀ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਨਿਹਿਤ ਪ੍ਰਾਮਾਣਿਕ ਦੇ ਕਾਰ ਕਮਲਾਂ ਦੇ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਕੀਤੀ ਪੁਰਸ਼ਕਾਰ (ਦ੍ਰਿੰਤੀਅ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਿਯਾ। ਯਹ ਪੁਰਸ਼ਕਾਰ ਹਮਾਰੇ ਬੈਂਕ ਦੇ 2019-20 ਦੇ ਫੈਈਅਨ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਨੀਤੀ ਦੇ ਸ਼੍ਰੇ਷਼ਟ ਕਾਰਾਵਾਵਿਨ ਦੇ ਲਿਏ ਰਾਖੀਅਕੂਤ ਬੈਂਕਾਂ ਏਵਾਂ ਵਿੱਤੀਅ ਸੰਦੱਖਾਨਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ 14 ਸਿਤਾਂਬਰ, 2021 ਦੇ ਵਿਝਾਨ ਮੇਂ ਆਯੋਜਿਤ ਹਿੰਦੀ ਦਿਵਸ ਸਮਾਈ-2021 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਿਯਾ ਗਿਆ। ਪੁਰਸ਼ਕਾਰ ਵਿਤਦਾਨ ਸਮਾਈ-2021 ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਦੀ ਓਦੇ ਦੇ ਮੁਖਾਂ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਕਾਮੇਸ਼ ਸੌਠੀ ਤਥਾ ਵਾਇਲ ਪ੍ਰਬੰਧਕ (ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ) ਸ਼੍ਰੀ ਨਿਖਿਲ ਸ਼ਾਰਮਾ ਜੀ ਉਪਦਿਤ ਰਹੇ।

ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਕੀਰਿਤ ਪੁਰਸ਼ਕਾਰ

ਅਕਾਰਮਣਿਆਤਾ ਕੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਯਗਲਈ ਜੀਵਨ ਔਰ ਯਗਲੀ ਮੁਲ੍ਹੇ ਬੇਲ ਹੋਤੀ ਹੈ। - ਚੰਦ੍ਰਸ਼ੇਖਰ ਕੌਰ ਰਾਮਣ

ਅੰਤਰ ਅੰਚਲ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ੀਲਡ

ਅੰਚਲ ਕਾਰਾਲਿਯ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ

ਅੰਚਲ ਕਾਰਾਲਿਯ ਲੁਧਿਆਨਾ

ਅੰਚਲ ਕਾਰਾਲਿਯ ਕੋਲਕਾਤਾ

ਅੰਚਲ ਕਾਰਾਲਿਯ ਬਰੇਲੀ

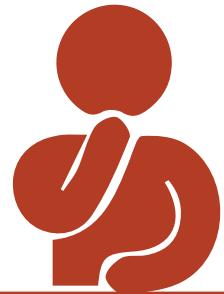
ਅੰਚਲ ਕਾਰਾਲਿਯ ਚੇਨੈਲ

ਮਨੁ਷ਾ ਕਾ ਪਤਨ ਕਾਰ੍ਯ ਕੀ ਅਧਿਕਤਾ ਲੇ ਨਹੀਂ ਵਰਨ् ਕਾਰ੍ਯ ਕੀ ਅਨਿਯਮਤਤਾ ਲੇ ਹੋਤੀ ਹੈ। - ਅੜਾਤ

ਤਨਾਵ ਵਰਮਾ

ਜ਼ਹਾ ਸੋਚਿए... ?

ਜੈਂਸੇ—ਜੈਂਸੇ ਸੁਵਿਧਾਏਂ ਸੁਲਭ ਹੋਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈਂ ਵੈਸੇ—ਵੈਸੇ ਉਨਮੇਂ ਜੋਖਿਮ ਕੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਭੀ ਬਢ़ੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਘਰ ਮੌਜੂਦਾ ਪੁਰਾਨੇ ਫਰਨਿਚਰ ਰਖੇ ਥੇ। ਸੋਚਾ ਇਨ ਅਨਾਵਸ਼ਯਕ ਪਡੇ ਫਰਨਿਚਰਾਂ ਕੋ ਬੇਚ ਦੇਤੇ ਹੈਂ। ਅਭੀ ਕੇ ਚਲਨ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਑ਨ—ਲਾਇਨ ਬੇਚਨਾ ਹੀ ਠੀਕ ਲਗ ਇਸਲਿਏ ਮੈਂਨੇ ਫਰਨਿਚਰਾਂ ਕੋ ਬੇਚਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਆਵਸ਼ਯਕ ਜਾਨਕਾਰੀ ਜੈਂਸੇ ਮੂਲ੍ਹੇ, ਫਰਨਿਚਰਾਂ ਕੀ ਤਸਵੀਰ, ਪਤਾ ਵ ਸੰਪਰਕ ਸੰਖਾ ਓਏਲਏਕਸ ਪਰ ਑ਨ—ਲਾਇਨ ਸਾਜ਼ਾ ਕਰ ਦੀ। ਅਪੇਕ਼ਾ ਕੇ ਅਨੁਝੁਪ ਹੀ ਜਲਦ ਹੀ ਮੁੜੇ ਇੱਕ ਵਾਤਾਂ ਕਾ ਫੋਨ ਆ ਗਿਆ। ਸਾਮਨੇ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕਹਾ ਕਿ ਉਸੇ ਫਰਨਿਚਰ ਪਸੰਦ ਹੈ ਔਰ ਫਰਨਿਚਰਾਂ ਕੇ ਮੂਲ੍ਹੇ ਕੇ ਲਿਏ ਭੀ ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਮੋਲਭਾਵ ਨਹੀਂ ਕਿਯਾ। ਉਸਨੇ ਕਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਕੇ ਪੇਸ਼ੇਟ ਑ਨ—ਲਾਇਨ ਮਾਧਿਮ ਸੇ ਕਰ ਦੂੰਗਾ ਫਿਰ ਕਿਸੀ ਕੋ ਮੇਜਕਰ ਆਪਕੇ ਘਰ ਸੇ ਫਰਨਿਚਰ ਉਠਵਾ ਲੂੰਗਾ।

ਖਰੀਦਨੇ ਵਾਲੇ ਨੇ ਮੁੜਸੇ ਏਕ ਜਾਨਕਾਰੀ ਔਰ ਲੀ ਕਿ ਑ਨ—ਲਾਇਨ ਲੇਨਦੇਨ ਕੇ ਲਿਏ ਮੈਂ ਕੌਨ ਸਾ ਏਪ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਤਾ ਹੁੰਦੇ। ਅਪਨੇ ਦ੍ਰਾਰਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਨਕਾਰੀ ਮੈਂਨੇ ਉਸੇ ਦੇ ਦੀ। ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੇ ਪਹਲੇ ਤੋਂ ਮੁੜਸੇ ਕਹਾ ਕਿ ਵਹ ₹500/- ਕਾ ਟੋਕਨ ਏਮਾਉਣਟ ਮੇਜਕਰ ਕਾਂਫਰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਸੇ ਮੇਰੇ ਹੀ ਖਾਤੇ ਮੈਂ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹੈਂ। ਇਸਕੇ ਲਿਏ ਉਸਨੇ ਮੁੜਸੇ ਮੇਰੇ ਮੋਬਾਇਲ ਪਰ ਏਸਏਮਏਸ ਸੇ ਆਏ ਹੁਏ ਕੋਡ ਕੋ ਸਾਜ਼ਾ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਕਹਾ ਔਰ ਮੈਂਨੇ ਉਸਦੇ ਵਹ ਕੋਡ ਸਾਜ਼ਾ ਕਿਯਾ। ਜਬ ਟੋਕਨ ਰਾਸ਼ੀ ਮੇਰੇ ਖਾਤੇ ਮੈਂ ਆ ਗਿਆ ਤੋ ਮੈਂਨੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਕੋ ਕਾਂਫਰਮ ਕਿਯਾ ਕਿ ਪੈਸੇ ਮੇਰੇ ਖਾਤੇ ਮੈਂ ਆ ਗਏ ਹੈਂ। ਇਸਕੇ ਬਾਅਦ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੇ ਟੋਕਨ ਰਾਸ਼ੀ ਕੋ ਘਟਾਕਰ ਫਰਨਿਚਰ ਕੇ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਹੁਏ ਪੈਸੇ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਸੇ ਮੇਜਨੇ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹੀ। ਮੈਂ ਇੰਤਜਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਥਾ ਕਿ ਫਰਨਿਚਰ ਕੇ ਬਾਕੀ ਪੈਸੇ ਭੀ ਜਲਦ ਮੇਰੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਮੈਂ ਆ ਜਾਏਂਗੇ ਲੇਕਿਨ ਪੰਦਰਿਤ ਮਿਨਿਟ ਬਾਦ ਆਨੇ ਵਾਲਾ ਮੈਸੇਜ ਖਾਤੇ ਮੈਂ ਰਾਸ਼ੀ ਕ੍ਰੋਡਿਟ ਹੋਣੇ ਕਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕ ਰਾਸ਼ੀ ਡੇਬਿਟ ਹੋਣੇ ਕਾ ਥਾ। ਮੈਂ ਪੇਸ਼ਾਨ ਹੁਆ ਕਿ ਬਿਨਾ ਓਟੀਪੀ ਬਤਾਏ ਯਾ ਕਿਸੀ ਲਿੰਕ ਪਰ ਕਿਲਕ ਕਿਏ ਬਿਨਾ ਮੇਰੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਸੇ ਰਾਸ਼ੀ ਡੇਬਿਟ ਹੋ ਗਏ ਥੇ ਜੋ ਟੋਕਨ ਰਾਸ਼ੀ ਸੇ ਕਹੀਂ ਅਧਿਕ ਥੇ। ਸ਼ਾਯਦ ਪਹਲੇ ਪੈਸੇ ਲੇਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਬਤਾਏ ਗਏ ਕੋਡ ਸੇ ਉਸਨੇ ਕੁਛ ਸਮਝ ਕੇ ਲਿਏ ਮੇਰੇ ਫੋਨ ਸੇ ਜਾਨਕਾਰੀ ਲੇ ਲੀ ਯਾ ਫੋਨ ਹੈਕ ਕਰ ਲਿਆ ਹੋਗਾ।

ਪੁਲਿਸ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਖਾਇਆ, ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਖਾਨੇ ਕੇ ਬਾਅਦ ਯਹ ਪ੍ਰਕਾਰਣ ਲਗਭਗ ਦੋ ਸਾਲ ਤਕ ਚਲਤਾ ਰਹਾ ਜਿਸਮੈਂ ਕਈ ਬਾਰ ਮੁੜੇ ਥਾਨਾ ਭੀ ਜਾਨਾ ਪਢਾ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਪਨਾ ਕਾਰਥ ਕਰਤੀ ਰਹਤੀ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਹਮੋਂ ਭੀ ਅਪਨਾ ਸਮਝ ਨਿਕਾਲਕਰ ਉਨਕਾ ਸਹਯੋਗ ਕਰਨਾ ਪਢਤਾ ਹੈ, ਇਸੀ ਕ੍ਰਮ ਮੌਜੂਦਾ ਬਾਰ ਮਾਨਸਿਕ ਕਾਂਫਰਮ ਕਰਨਾ ਪਢਤਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਔਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਪਨੇ ਕਾਰਥ ਮੌਜੂਦਾ ਹੁਏ ਹਨ। ਅਸਾਮਾਜਿਕ ਤਤਵਾਂ ਦੇ ਜਨਸਾਧਾਰਣ ਕੀ ਰਖਾ ਕਰਨਾ ਤਥਾ ਉਪਦਰਵਿਧਿਆਂ ਦੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਨਕਾ ਕਾਰਥ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਸਜਗ ਰਹਕਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ ਹਮਾਰਾ ਕਾਰਥ ਹੈ ਔਰ ਹਮ ਇਸਦੇ ਅਪਨੇ ਆਪ ਕੋ ਹੋਣੇ ਵਾਲੀ ਮਾਨਸਿਕ ਪੀਡਾ ਦੇ ਬਚਾ ਭੀ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਥ ਤੋਂ ਆਰਬੀਆਰੀ ਤਥਾ ਅਨ੍ਯ ਵਿਤੀਧ ਸੰਸਥਾਨ ਅਪਨੇ ਵਧੀ ਪਰ ਵਿਜਾਪਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੀ ਭੀ ਅਨਜਾਨ ਵਕਤਿਆਂ ਦੇ ਅਪਨੇ ਏਟੀਐਮ ਯਾ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਨਕਾਰੀ ਸਾਜ਼ਾ ਨ ਕਰਦੇ ਲੇਕਿਨ ਵਕਤਿ ਲਾਲਚਵਾਨ ਕੋਈ ਨ ਕੋਈ ਮੂਲ ਕਰ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਅਪਨੀ ਤਰਫ ਸੇ ਲੋਗਾਂ ਕੋ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨੇ ਕੀ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੋਡੀ ਹੈ ਇਸਲਿਏ ਅਥ ਜਨਸਾਧਾਰਣ ਅਰਥਾਤ ਹਮੋਂ ਇਸ ਵਿ਷ਯ ਮੌਜੂਦਾ ਸੋਚਨੇ ਕੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਾਰਧਾਲਿਯ
ਮਾਨਵ ਸੰਸਾਧਨ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ

ਅਭਿਨਵ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ

ਬੈਂਕ ਕੀ ਲਾਭਪ੍ਰਦਤਾ ਮੈਂ ਭਾਸਾ

ਬੈਂਕਿੰਗ ਕ੍਷ੇਤਰ ਕੇ ਲਿਏ ਹਿੰਦੀ ਏਂਵਾਂ ਅਨ੍ਯ ਭਾਰਤੀਯ ਭਾਸਾਏ ਕੇਵਲ ਸਾਂਖਿਕ ਅਪੇਕਸ਼ਾਓਂ ਕਾ ਅਨੁਪਾਲਨ ਮਾਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਿਕ ਗ੍ਰਾਹਕ ਸੇਵਾ ਔਰ ਵਿਪਣਨ ਜੈਂਸੇ ਮਹਤਵਪੂਰਨ ਮਸਲਿਆਂ ਮੈਂ ਗ੍ਰਾਹਕ ਕੀ ਭਾਸਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੋਡਨੇ ਕਾ ਕਾਰਧ ਕਰਤੀ ਹੈ ਇਸਲਿਏ ਆਵਥਕ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਾਹਕ ਵਰਗ ਬਢਾਨੇ ਔਰ ਵਿਵਸਾਧ ਕੀ ਲਾਭਪ੍ਰਦਤਾ ਬਨਾਏ ਰਖਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਹਿੰਦੀ ਔਰ ਅਨ੍ਯ ਭਾਰਤੀਯ ਭਾਸਾ ਕੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਧਨਾਧਾ ਜਾਏ। ਬੈਂਕਿੰਗ ਕੇ ਕ੍਷ੇਤਰ ਮੈਂ ਹਿੰਦੀ ਕੇ ਮੂਲ ਲੇਖਨ ਮੈਂ ਕਮੀ ਕਾਫੀ ਦਿਨਾਂ ਸੇ ਮਹਸੂਸ ਕੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਗੱਗਾਂ ਮੈਂ ਬਸਤਾ ਹੈ ਔਰ ਸਾਬਦੇ ਅਧਿਕ ਆਵਥਕਤਾ ਇਨ੍ਹੀਂ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਲੋਗਾਂ ਕੋ ਬੈਂਕਿੰਗ ਪ੍ਰਾਣਾਲੀ ਸੇ ਜੋਡਨੇ ਕੀ ਹੈ। ਯਹ ਵਰਗ ਅਧਿਕਾਂਸ਼ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸਾ ਹੀ ਸਮਝਾਤਾ ਔਰ ਬੋਲਤਾ ਹੈ। ਆਜ ਬੈਂਕਿੰਗ ਵ ਅਨ੍ਯ ਵਿਤੀਧ ਵਿਵਸਾਧ ਮੈਂ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਥਾਵਾਂ ਹੈ, ਚੁਨੌਤੀ ਹੈ, ਆਗੇ ਬਢਨੇ ਕੀ ਹੋਡ ਹੈ, ਕ੍਷ੇਤਰ ਵਿਸ਼੍ਵਤ ਹੀ ਹੋਤਾ ਜਾ ਰਹਾ ਹੈ ਤੋ ਏਸੇ ਮੈਂ ਤੋ ਹਿੰਦੀ ਕਾ ਮਹਤਵ ਔਰ ਭੀ ਬਢ ਜਾਤਾ ਹੈ। ਸਭੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵ ਨਿਜੀ ਬੈਂਕ, ਬੀਮਾ ਕਾਂਪਨੀ ਮੈਂ ਭੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਮੈਂ ਆਨੇ ਵਾਲੀ ਸਾਰੀ ਸਾਮਗ੍ਰੀ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਕਾਮ ਅਧਿਕਤਰ ਹਿੰਦੀ ਮੈਂ ਹੋ ਰਹੇ ਹੈਂ ਔਰ ਹਿੰਦੀ ਏਂਵਾਂ ਅਨ੍ਯ ਭਾਰਤੀਯ ਭਾਸਾਓਂ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੇ ਲਿਏ ਅਨੇਕ ਉਪਾਧ ਕੀਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹੈਂ।

ਕਿਸੀ ਭੀ ਸਮਾਜ ਯਾ ਰਾ਷ਟਰ ਕੇ ਆਧਿਕ ਜਗਤ ਕੀ ਧੁਰੀ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਕੀ ਬੈਂਕਿੰਗ ਵਿਵਸਥਾ ਹੋਤੀ ਹੈ। ਬੈਂਕਿੰਗ ਏਕ ਸੇਵਾ ਉਦਯੋਗ ਹੈ ਔਰ ਕਿਸੀ ਭੀ ਸੇਵਾ ਉਦਯੋਗ ਮੈਂ ਗ੍ਰਾਹਕ ਕੀ ਭਾਸਾ ਕਾ ਮਹਤਵ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਆਜਕਲ ਬੈਂਕਾਂ ਮੈਂ ਹਿੰਦੀ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਮ ਬਲਿਕ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਅਧਿਕ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜਿਸਕੀ ਵਜ਼ਹ ਸੇ ਅਨਪਢ ਯਾ ਕਮ ਪਢੇ ਲਿਖੇ ਲੋਗਾਂ ਕੋ ਕਾਫੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੋਤੀ ਹੈ। ਬੈਂਕਾਂ ਮੈਂ ਹਿੰਦੀ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਢਾਨਾ ਨ ਸਿਰਫ ਏਕ ਸਾਂਖਿਕ ਦਾਇਤਵ ਹੈ ਬਲਿਕ ਇਸਦੇ ਬੈਂਕਿੰਗ ਸੇਵਾ ਜਨ-ਜਨ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਨੇ ਮੈਂ ਕਾਫੀ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ ਔਰ ਪਰਿਣਾਮਚਲੁਲ ਕਮ ਪਢੇ ਲਿਖੇ ਲੋਗ ਭੀ ਬੈਂਕਾਂ ਮੈਂ ਬੇਝਿਝਕ ਪਹੁੰਚਕਰ ਅਪਨੀ ਲੇਨ-ਦੇਨ ਕੀ ਪ੍ਰਕਿਧਾ ਆਸਾਨੀ ਸੇ ਕਰ ਸਕੇਂਗੇ ਜਿਸਦੇ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕਾਰੋਬਾਰ ਮੈਂ ਭੀ ਕਾਫੀ ਬਢੋਤਰੀ ਹੋ ਸਕਤੀ ਹੈ। ਸਾਮਾਜਿਕ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕੇ ਇਸ ਯੁਗ ਮੈਂ ਜਨਤਾ ਕੀ ਭਾਸਾ ਹਿੰਦੀ ਮੈਂ ਕਾਮ ਕਰ ਬੈਂਕਾਂ ਮੈਂ ਬੇਹਤਰ ਗ੍ਰਾਹਕ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਏਕ ਅਭਿਨਵ ਅੰਗ ਬਨਨਾ ਚਾਹਿਏ ਜਿਸਦੇ ਕਿ ਗ੍ਰਾਹਕ ਹਮਸੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੇ ਜ਼ਿਆਦਾ

ਜੁਡ ਸਕੇ, ਹਮਾਰੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਕੀ ਜਾਨਕਾਰੀ ਉਨ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ ਏਂਵਾਂ ਵੇ ਉਸਕਾ ਫਾਯਦਾ ਲੇ ਸਕੇ। ਆਜ ਅਧਿਕਾਂਸ਼ ਕਾਰਧ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਮੈਂ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਹਿੰਦੀ ਸਰਲ ਏਂਵਾਂ ਵੈਝਾਨਿਕ ਭਾਸਾ ਹੈ, ਹਿੰਦੀ ਜਾਨਨਾ, ਬੋਲਨਾ ਔਰ ਲਿਖਨਾ ਪਿਛੇਵੇਂ ਕੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਿਕ ਯਹ ਤੋ ਗਰਿਮਾਮਧੀ ਰਾ਷ਟ੍ਰੀਧ ਅਭਿਵਕਤਿ ਹੈ। ਹਿੰਦੀ ਰਾ਷ਟ੍ਰੀਧ ਗੈਰਵ ਔਰ ਅਸਿਮਤਾ ਕਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਭਾਰਤ ਕੇ ਆਤਮਾ ਕੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ। ਯਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੈਂਕਿੰਗ ਵ ਅਨ੍ਯ ਵਿਤੀਧ ਵਿਵਸਾਧ ਮੈਂ ਹਿੰਦੀ ਕੀ ਮਹਤਾ ਕੋ ਸਮਝਾਤੇ ਹੁਏ ਗੁਜਾਰਾਧਾਰੀ ਹੋਗੀ ਤੋ ਹਿੰਦੀ ਹਿੰਦੁ ਕਾ ਗੈਰਵ ਹੋਗੀ ਔਰ ਇਸਲਿਏ ਬੈਂਕ ਕੀ ਲਾਭਪ੍ਰਦਤਾ ਮੈਂ ਭਾਸਾ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਹਸ ਹੈ। ਜਦ ਹਮ ਗ੍ਰਾਹਕ ਕੀ ਹੀ ਭਾਸਾ ਮੈਂ ਉਨਸੇ ਬਾਤ ਕਰਤੇ ਹੈ, ਸਮਝਾਤੇ ਹੈ ਤੋ ਵੋ ਅਪਨੇ ਆਪ ਕੋ ਸਹਜ ਮਹਸੂਸ ਕਰਤੇ ਹੈ ਔਰ ਬਾਤ ਅਚੂਟੇ ਤਰੀਕੇ ਸੇ ਸਮਝ ਜਾਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗ੍ਰਾਹਕ ਅਪਨਾ ਬੈਂਕ ਕਾ ਕਾਮ ਬਿਨਾ ਕਿਸੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਕੇ ਅਚੂਟੇ ਸੇ ਕਰ ਲੇਤੇ ਹੈ।

ਹਮਾਰੇ ਭਾਰਤ ਮੈਂ ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਭੀ ਰਾਜਿ ਹੋ, ਲੋਗਾਂ ਕੋ ਹਿੰਦੀ ਬੋਲਨਾ ਥੋੜਾ ਬਹੁਤ ਤੋ ਆਤਾ ਹੀ ਹੈ। ਇਸਕੇ ਵਿਪਰਿਤ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ, ਕਮ ਪਢੇ-ਲਿਖੇ ਲੋਗਾਂ ਕੋ ਨਾ ਬੋਲਨੇ ਆਤਾ ਹੈ ਨਾ ਉਨਕੀ ਸਮਝ ਮੈਂ ਆਤਾ ਹੈ। ਅਗਰ ਬੈਂਕ ਮੈਂ ਕਾਮ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਿੰਦੀ ਯਾ ਸਥਾਨੀਧ ਭਾਸਾ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੇਂਗੇ ਤੋ ਗ੍ਰਾਹਕਾਂ ਕੇ ਸਾਥ-ਸਾਥ ਬੈਂਕ ਕੇ ਲਿਏ ਭੀ ਕਾਫੀ ਫਾਯਦੇਮਦਾ

ਹੋਗਾ। ਵਿਤੀਯ ਵਿਵਸਾਇ ਮੌਹਿਦੀ ਕੋ ਤਥੀ ਸਮੱਪੂਰਨ ਮਹਤਵ ਮਿਲ ਪਾਏਗਾ ਜਿਵੇਂ ਵਹ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਿਕੀ ਕੋ ਅਪਨੇ ਅੰਦਰ ਆਤਮਸਾਤ ਕਰ ਲੇਗੀ। ਯਹ ਤਕਨੀਕ ਭੀ ਅਪਨੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੇ ਲਿਏ ਭਾਸ਼ਾ ਕਾ ਮਾਧਿਮ ਢੁੰਢਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਭਾਸ਼ਾ ਸੇ ਬੇਹਤਰ ਕੋਈ ਅਨ੍ਯ ਸ਼ਕਤ ਮਾਧਿਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਤਾ। ਇਸੀ ਕਾਰਣ ਸੇ ਦੇਸ਼ ਕੇ ਕਿਸੀ ਭੀ ਕੋਨੇ ਤਕ ਹਮਾਰਾ ਸੰਪਰਕ ਆਸਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਜ ਘਰ ਬੈਠੋ, ਭਾਸ਼ਾ ਚਚਨ ਕਰਕੇ ਮੋਬਾਇਲ, ਲੈਪਟੋਪ ਪਰ ਬੈਲੋਂਸ, ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਦੇਖਿਏ, ਨੇਟ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕੇ ਮਾਧਿਮ ਸੇ ਲੇਨ-ਦੇਨ ਕੀਜਿਏ, ਕਿਤਨਾ ਆਸਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਸਬ-ਕੁਛ, ਵੋ ਭੀ ਸਥਾਨੀਕ ਹੈ। ਆਖਿਰ ਜਨ-ਜਨ ਕੀ ਭਾਸ਼ਾ-ਹਿੰਦੀ, ਕਰੋਡਾਂ ਲੋਗਾਂ ਕੀ ਵੱਡਾ ਸਪਦਨ ਕੈਂਸੇ ਪੀਂਛੇ ਰਹ ਸਕਤੀ ਹੈ। ਬੈਂਕਿੰਗ ਵ ਅਨ੍ਯ ਵਿਤੀਯ ਵਿਵਸਾਇ ਮੌਹਿਦੀ ਕੇ ਮਹਤਵ ਕੋ ਬਤਾਤਾ ਯਹ ਅਨਿਰਾਨ ਨਿਰਾਨ ਪ੍ਰਯਾਸ ਕਿਵੇਂ ਦੁਧਾਂਤ ਕੀ ਯਹ ਪੱਕਿਧਾਂ ਹੀ ਦੋਹਰਾਤਾ-ਸਾ ਲਗਤਾ ਹੈ—

**“ਕੌਨ ਕਹਤਾ ਹੈ, ਆਸਮਾਂ ਮੌਹਿਦੀ ਹੋ ਸਕਤਾ,
ਏਕ ਪਤਥਰ ਤੋ ਤਬਿਧਤ ਸੇ ਉਛਾਲੇ ਯਾਣੇ।”**

ਤਬਿਧਤ ਸੇ ਉਛਾਲਾ ਗਿਆ ਯਹ ਪਤਥਰ ਈਮਾਨਦਾਰੀ, ਨਿ਷ਾਹ, ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੇ ਭਰਾ ਪ੍ਰਯਾਸ ਏਕ ਦਿਨ ਹਿੰਦੀ ਕੀ ਆਸਮਾਂ ਕੀ ਊਂਚੀ ਊਂਚਾਈਆਂ ਤਕ ਜ਼ਰੂਰ ਲੇ ਜਾਏਗਾ। ਬੈਂਕ ਮੌਹਿਦੀ ਕੀ ਖਾਤਾ ਖੁਲਵਾਨੇ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਤਰ ਆਸ ਗਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ ਹੋਣੇ ਹੈ, ਯਹ ਸਥਾਨੀਕ ਭਾਸ਼ਾ ਆਸਾਨੀ ਸੇ ਸਮਝ ਪਛ ਲੇਣੇ ਹੈ, ਬੈਂਕ ਕਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਗ੍ਰਾਹਕਾਂ ਕੇ ਵਜ਼ਹ ਸੇ ਹੀ ਬਢੇਗਾ। ਗ੍ਰਾਹਕ ਸੰਖਿਆ ਕੀ ਵਾਧਕ ਵਿਸ਼ਤਾਰ ਹੋਗਾ, ਜਨ-ਜਨ ਤਕ ਪਹੁੰਚਨੇ ਪਰ ਬੈਂਕ ਕੀ ਸ਼ੀਕਾਰਾਈ ਬਢੇਗੀ। ਹਿੰਦੀ ਕੀ ਮਹਤਤਾ ਕੀ ਅਸੀਂ-ਗਰੀਬ, ਬਡੇ-ਛੋਟੇ, ਸਭੀ ਨੇ ਅਨੁਭਵ ਕਿਯਾ ਹੈ। ਇਹੜੀਂ ਸਥਾਨੀਕ ਗ੍ਰਾਹਕਾਂ ਨੇ ਹੀ ਹਿੰਦੀ ਕੀ ਸੁਲਭਤਾ, ਸਰਲਤਾ ਕੀ ਅਪਨਾ ਕਰ, ਜੁਡਕਰ, ਆਜ ਬੈਂਕਿੰਗ ਵ ਅਨ੍ਯ ਵਿਤੀਯ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਕੋ ਕ੍ਰੋਨ ਕੀ ਵਾਧਕ ਆਕਾਸ਼ ਮੌਹਿਦੀ ਕਰ ਦਿਯਾ ਹੈ। ਹਮੇਂ ਸਿਰਫ਼ ਹਿੰਦੀ ਮੌਹਿਦੀ ਕੀ ਕਾਰ੍ਯ ਵਾਲਾ ਸੰਤੋ਷ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਲੋਗਾਂ ਕੇ ਦਿਲ ਤਕ ਘਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਕਿ ਵੋ ਬੈਂਕ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋ। ਯਾਦਾ ਸੇ ਯਾਦਾ ਲੋਗਾਂ ਤਕ ਅਪਨੀ ਬਾਤ ਸਮਝਾਈ ਜਾਏ, ਹਮਾਰੀ ਪਹੁੰਚ ਕੀ ਆਧਾਰ ਵਾਧਕ, ਵਿਸ਼੍ਵਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹਿਏ। ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਕੇ ਸੰਦਰਭ ਮੌਹਿਦੀ ਅਤੇ ਅਂਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਕੇ ਵਰਚਸਵ ਕੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਿੰਦੀ

ਅਤੇ ਕ੍ਰੋਨ ਭਾਸ਼ਾਓਂ ਕੇ ਭਵਿ਷ਿ ਉਜ਼ਜਵਲ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟ੍ਰੀਧਾ ਕੀ ਭਾਵਨਾ, ਰਾਸ਼ਟ੍ਰੀਧਾ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਅਗਧ ਪ੍ਰੇਮ ਇਨ ਸੰਭਾਵਨਾਓਂ ਕੋ ਕਿਸੀ ਮਿਟਾ ਨਹੀਂ ਸਕਤਾ। ਇਸੇ ਏਕ ਨਿਆ ਆਧਾਰ, ਨਿਆ ਆਕਾਰ ਮਿਲੇਗਾ। ਯਹ ਸਚ ਹੈ ਕਿ ਨਿਤ ਬਦਲਾਵ ਕੀ ਯੁਗ ਮੌਹਿਦੀ ਕੇ ਵਰਚਸਵ ਕੀ ਸੰਭਾਵਨਾਏ ਅਨੁਤ ਹੈ। ਇਨਕਾ ਕਿਸੀ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਗਾ।

**“ਬਾਂਧੇ ਜਾਤੇ ਇੱਥਾਨ ਕਿਵੀ, ਤ੍ਰਫਾਨ ਨ ਬਾਂਧੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ।
ਕਾਵਾ ਜ਼ਲਦ ਬਾਂਧੀ ਜਾਤੀ, ਬਾਂਧੇ ਨ ਝਾਵੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ॥”**

ਵਿਭਿੰਨ ਬੈਂਕਾਂ ਕੇ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਅਪਨੇ ਦਾਇਤਿਵਾਂ ਕੋ ਪੂਰਾ ਕਰਨੇ ਮੌਹਿਦੀ ਹੈ ਤਥਾ ਇਸੇ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਕੇ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯਤਾ ਮੌਹਿਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਥਾਨੀਕ ਭਾਸ਼ਾ ਕੋ ਸੁਨਕਰ ਸਥਾਨੀਕ ਗ੍ਰਾਹਕ ਖੁਸ਼ ਹੋਣੇ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਸੇ ਜੁਡੇ ਰਹਣੇ ਹੈ। ਹਿੰਦੀ ਕੀ ਸਥਾਨੀਕ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲਨੇ ਪਰ ਗ੍ਰਾਹਕ ਅਪਨੇ ਆਪ ਕੋ ਕਾਫ਼ੀ ਸਹਜ ਮਹਸੂਸ ਕਰਨੇ ਹੈ ਪਰਤੁ ਵਹੀ ਹਿੰਦੀ ਕੀ ਸਥਾਨੀਕ ਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਬੋਲਨੇ ਪਰ ਗ੍ਰਾਹਕ ਖੁਦ ਕੋ ਬਹੁਤ ਅਸਹਜ ਮਹਸੂਸ ਕਰਨੇ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨਕੋ ਬੈਂਕ ਮੌਹਿਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ। ਏਕ ਤਰਫ ਸਰਕਾਰ ਵਾਲਾ ਜਨਧਾਰ ਯੋਜਨਾ ਕੇ ਤਹਤ ਹਰ ਏਕ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਕੀ ਖਾਤਾ ਖੁਲਵਾਨਾ ਜਾ ਰਹਾ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਕਿਤਨੇ ਲੋਗ ਉਸਕਾ ਲਾਭ ਤਥਾ ਰਹੇ ਹੈਂ ਯਹ ਕਹਨਾ ਬਹੁਤ ਸੁਖਿਕਲ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਗ੍ਰਾਹਕਾਂ ਕੋ ਉਸਕੀ ਰਾਸ਼ਟ੍ਰੀਧਾ, ਸਥਾਨੀਕ ਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ ਤਥਾ ਤਕ ਵੋ ਬੈਂਕ ਸੇ ਨਹੀਂ ਜੁਡੇ ਪਾਏਂਗੇ। ਹਮਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਮੌਹਿਦੀ ਬਹੁਤ ਸੇ ਘਰ ਐਸੇ ਹੈ ਜਾਹਾਂ ਪਤਿ ਘਰ ਸੇ ਬਾਹਰ ਅਨ੍ਯ ਰਾਜਾਂ ਮੌਹਿਦੀ ਕੀ ਕਾਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹੈਂ, ਵੋ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਮੌਹਿਦੀ ਪੈਸਾ ਭੇਜਣੇ ਹੈਂ ਤੋ ਉਨਕੀ ਪਤਿਆਂ ਕੀ ਪੈਸਾ ਨਿਕਾਲਨੇ ਮੌਹਿਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਕੇ ਅਵਰੋਧ ਕੇ ਕਾਰਣ ਕਾਫ਼ੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੋਣੀ। ਅਗਰ ਬੈਂਕਾਂ ਮੌਹਿਦੀ ਅਂਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਕੇ ਪ੍ਰਯਾਸ ਨਾ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੀ ਕੀ ਸਥਾਨੀਕ ਭਾਸ਼ਾ ਕੇ ਪ੍ਰਯਾਸ ਕਿਯਾ ਜਾਏ ਤੋ ਗ੍ਰਾਹਕ ਕੇ ਸਾਥ-ਸਾਥ ਬੈਂਕਾਂ ਕੇ ਲਿਏ ਭੀ ਕਾਫ਼ੀ ਫਾਯਦੇਮੰਦ ਹੋਗਾ। ਹਿੰਦੀ ਕੀ ਅਧਿਕਤਮ ਪ੍ਰਯਾਸ ਹੀ ਬੈਂਕਿੰਗ ਵ ਅਨ੍ਯ ਵਿਤੀਯ ਵਿਵਸਾਇ ਮੌਹਿਦੀ ਨਿਰਾਨ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ। ਹਿੰਦੀ ਕੀ ਸਰਲਤਾ, ਸੁਲਭ ਢੰਗ ਸੇ ਨਿਤ ਨਿਰਾਨ ਤਕਨੀਕ ਕੇ ਪ੍ਰਯਾਸ ਕਾਰਣ ਕੀ ਪੈਸਾ ਭੇਜਣੇ ਹੈਂ ਤੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪਨੇ ਵਿਵਸਾਇ ਲਕਖਾਂ ਕੀ ਪੈਸਾ ਨਿਕਾਲਨੇ ਹੈਂ।

ਸ਼ਾਖਾ — ਬਮਨਪੁਰ,
ਅੰਚਲ ਕਾਰਾਲਿਅ — ਬਰੇਲੀ

ਸ਼ੌਮਿਆ ਮਿਤਲ

ਏਹਸਾਸ

"ਪਾਪਾ ਮੁੜਸੇ ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ, ਮੁੜੇ ਮਾਫ ਕਰ ਦੇਨਾ..." ਅਚਾਨਕ ਸੁਧਾ ਕੋ ਅਪਨੇ ਸਾਮਨੇ ਗਿਡਗਿੜਾਤੇ ਹੁਏ ਪਿਤਾ ਮਹੇਸ਼ ਜੋ ਸੁਭਹ ਅਪਨੀ ਬੇਟੀ ਕੇ ਲਿਏ ਚਿੰਤਿਤ ਹੁਏ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਥੇ ਉਨਕੇ ਅਖਿਲ ਪੱਧਰ ਜੋ ਉਤ੍ਰ ਕੇ ਪੜਾਵ ਮੈਂ ਥਿਥਿਲ ਹੋ ਚੁਕੇ ਥੇ, ਮੈਂ ਮਾਨੋ ਬਿਜਲੀ ਸੀ ਕਾਂਘ ਗੱਈ ਔਰ ਵਹ ਖਾਟ ਸੇ ਉਠ ਖਡੇ ਹੁਏ।

ਸੁਧਾ ਬੈਂਕ ਮੈਂ ਕਾਮ ਕਰਤੀ ਥੀ। ਰਾਹੂਲ ਬੱਡੇ ਬਾਪ ਕਾ ਬੇਟਾ ਥਾ ਔਰ ਏਮਬੀਏ ਪਾਸ ਥਾ। ਅਪਨੇ ਪਿਤਾ ਕੇ ਵਾਪਾਰ ਕੋ ਸ਼ੰਭਾਲਤਾ ਥਾ। ਜਿਸ ਬੈਂਕ ਮੈਂ ਸੁਧਾ ਕਾਮ ਕਰਤੀ ਥੀ ਉਨਕਾ ਸੀਸੀ ਲਿਮਿਟ ਭੀ ਵਹੀਂ ਥਾ। ਰਾਹੂਲ ਕਾ ਅਪਨੇ ਖਾਤੇ ਕੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਮੈਂ ਬੈਂਕ ਮੈਂ ਆਨਾ—ਜਾਨਾ ਰਹਤਾ ਥਾ। ਇਸੀ ਦੌਰਾਨ ਸੁਧਾ ਸੇ ਉਸਕਾ ਮੇਲਜੋਲ ਬਢ ਗਿਆ। ਸੁਧਾ ਭੀ ਅਪਨੇ ਆਪ ਕੋ ਸ਼ੰਭਾਲ ਨਹੀਂ ਪਾਈ। ਵਹ ਰਾਹੂਲ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ—ਪਾਸ ਮੈਂ ਫਾਂਸਤੀ ਚਲੀ ਗਈ। ਬੈਂਕ ਕੇ ਬਾਦ ਵਹ ਰਾਹੂਲ ਕੇ ਸਾਥ ਬਾਹਰ ਸਮਯ ਬਿਤਾਨੇ ਲਗੀ। ਪਾਰਿਟੀਆਂ ਮੈਂ ਭੀ ਉਸਕੇ ਸਾਥ ਜਾਨੇ ਲਗੀ। ਦੇਰ ਰਾਤ ਤਕ ਘਰ ਲੈਟਾਂਤੀ ਥੀ ਔਰ ਪਿਤਾ ਕੇ ਪ੍ਰਛਨੇ ਪਰ ਬੈਂਕ ਕੇ ਕਾਮ ਮੈਂ ਵਾਹਿਤਾ ਕਾ ਬਹਾਨਾ ਬਨਾ ਲੇਤੀ, ਪਰਾਂਤੁ ਅਸਲਿਤ ਕਹਾਂ ਛੁਪਤੀ ਹੈ...।

ਮਹੇਸ਼ ਬਾਬੂ ਕੇ ਮਿਤ੍ਰਾਂ ਸੇ ਰਹਾ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਧਾ ਔਰ ਰਾਹੂਲ ਕਾ ਅਪ੍ਰਤਿਯਾਸ਼ਿਤ ਮਿਲਨਾ ਜੁਲਨਾ ਉਨ ਲੋਗਾਂ ਸੇ ਦੇਖਾ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਆਖਿਰ ਮਹੇਸ਼ ਬਾਬੂ ਏਕ ਪ੍ਰਤਿ਷ਿਤ ਵਕਤਿ ਥੇ। ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਸੇ ਸੇਵਾਨਿਵ੃ਤ ਥੇ। ਉਨਕਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਥ ਸੁਧਾ ਮੈਂ ਹੀ ਸਿਮਟ ਕਰ ਰਹ ਗਿਆ ਥਾ। ਸੁਧਾ ਜਬ ਛੋਟੀ ਥੀ, ਪਤਨੀ ਚਲ ਬਸੀ। ਪਤਨੀ ਕੇ ਅਸਮਯ ਵਿਧੋਗ ਸੇ ਮਹੇਸ਼ ਬਾਬੂ ਟੂਟ ਸੇ ਗਏ ਥੇ। ਉਨਕਾ ਅਥ ਏਕ ਹੀ ਉਦੇਸ਼ ਰਹ ਗਿਆ ਥਾ ਕਿ ਕਿਸੀ ਤਰਹ ਬੇਟੀ ਕੋ ਅਚ਼ਹੀ ਸ਼ਿਕਸ਼ਾ ਦੇਕਰ ਆਤਮਨਿਰੰਭਰ ਬਨਾਏ। ਆਗੇ ਕਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਧਾ ਪਰ ਛੋਡ ਦੇਂਗੇ। ਐਸਾ ਹੀ ਮਹੇਸ਼ ਬਾਬੂ ਕਾ ਝਾਰਾਦਾ ਥਾ। ਸੁਧਾ ਕੀ ਸ਼ਾਦੀ ਕੇ ਲਿਏ ਉਨ੍ਹਾਂਨੇ ਕਿਸੀ ਸੋਚਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਨੀ ਬੇਟੀ ਪਰ ਇਤਨਾ ਤੋ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਥਾ ਕਿ ਵਹ ਕਿਸੀ ਕੋਈ ਗਲਤ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲੇਗੀ। ਬੇਟੀ ਕੋ ਪਹਲੇ ਸੇ ਹੀ ਛੂਟ ਦੇ ਰਖੀ ਥੀ ਕਿ ਵਹ ਅਪਨੀ ਜਿੰਦਗੀ ਕੋ ਅਪਨੀ ਤਰਹ ਸੇ ਸ਼ੰਖਾਰੇਗੀ। ਉਸੇ ਬਤਾ ਦਿਤਾ ਥਾ ਕਿ ਵਹ ਜਹਾਂ ਚਾਹੇਗੀ ਸ਼ਾਦੀ ਵਹੀਂ ਹੋਗੀ। ਸ਼ਾਦੀ ਕੇ ਸੰਬੰਧ ਮੈਂ ਨਿਰਣ ਸੁਧਾ ਕਾ ਹੀ ਅੰਤਿਮ ਹੋਗਾ। ਕੋਈ ਦਖਲਦਾਜੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

ਬੇਟੀ ਸ਼ਿਕਿਤ ਹੋਕਰ ਨੌਕਰੀ ਮੈਂ ਭੀ ਲਗ ਗਈ। ਸਥਾਨ ਕੁਝ ਵੈਸਾ ਹੀ ਹੁਏ

ਜੈਸਾ ਮਹੇਸ਼ ਬਾਬੂ ਨੇ ਸੋਚਾ ਥਾ, ਪਰ ਦੋਸਤਾਂ ਕੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸੇ ਅਚਾਨਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਘਾਤ ਪਹੁੰਚਾ। ਬੇਟੀ ਬੱਡੀ ਹੋ ਚੁਕੀ ਥੀ। ਉਸਮੈਂ ਅਚੇ ਬੁਰੇ ਕੀ ਸਮਝ ਥੀ। ਵਹ ਅਪਨੇ ਫੈਸਲੇ ਪਰ ਕਾਧਿਮ ਥੇ ਕਿ ਉਨਕੀ ਬੇਟੀ ਕਿਸੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਤੀ। ਉਸਨੇ ਅਗਰ ਰਾਹੂਲ ਕੋ ਚੁਨਾ ਹੈ ਤੋ ਸਥਾਨ ਕੁਛ ਠੀਕ ਹੀ ਹੋਗਾ। ਬੇਟੀ ਕੋ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਪ੍ਰਛਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਲਗਾ, ਲੇਕਿਨ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਥੇ ਕਿ ਕੁਛ ਗਲਤ ਨਾ ਹੋ ਜਾਏ। ਹੁਉ ਭੀ ਕੁਛ ਵੈਸਾ ਹੀ...।

ਰਾਹੂਲ ਬੱਡੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਕਾ ਏਕ ਬਿਗਡੈਲ ਬੇਟਾ ਥਾ... ਅਖਿਆਨ ਪ੍ਰਵੱਤਿ ਕਾ। ਜਿਥੇ ਮਹੇਸ਼ ਬਾਬੂ ਕੋ ਅਪਨੇ ਦੋਸਤਾਂ ਸੇ ਯਹ ਜਾਨਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਤੋਂ ਉਨਕੋ ਬਹੁਤ ਦੁਖ ਹੁਏ। ਉਨ੍ਹਾਂਨੇ ਔਰਾਂ ਸੇ ਭੀ ਪਤਾ ਲਗਾਯਾ, ਬਾਤ ਸਹੀ ਥੀ। ਬੇਟੀ ਕੋ ਸਮਯ ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਆਗਾਹ ਕਰ ਦੇਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਚਿਤ ਲਗਾ ਕਿ ਕਹੀਂ ਪਾਨੀ ਸਿਰ ਕੇ ਊਪਰ ਸੇ ਨਾ ਬਹਨੇ ਲਗੇ। ਪਾਰ ਅੰਧਾ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਬੇਟੀ ਕੋ ਤੋ ਜੈਸੇ ਮੂਰਾਂ ਸਾਥ ਥਾ। ਵਹ ਯਹ ਸਥਾਨ ਮਾਨਨੇ ਕੋ ਕਤਈ ਤੈਤਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁਈ। ਉਸਕੇ ਸਾਥ ਤੋ ਐਸਾ ਕੁਛ ਹੁਏ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਿਸਸੇ ਥਾਂਕਾ ਪੈਦਾ ਹੋਤੀ। ਉਸੇ ਤੋਂ ਰਾਹੂਲ ਕੇ ਚਰਿਤ ਮੈਂ ਕੋਈ ਖੋਟ ਕਾ ਅਹਸਾਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁਏ। ਦਰਅਸਲ ਰਾਹੂਲ ਨੇ ਭੀ ਐਸਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਜਿਸਸੇ ਸੁਧਾ ਸ਼ਾਂਕਿਤ ਹੋਤੀ।

ਏਕ ਦਿਨ ਸੁਧਾ ਨੇ ਰਾਹੂਲ ਸੇ ਸ਼ਾਦੀ ਕਾ ਪ੍ਰਸ਼ਤਾਵ ਦੇ ਡਾਲਾ। ਰਾਹੂਲ ਮਾਨ ਤੋਂ ਗਿਆ ਪਰ ਉਸਨੇ ਕਹਾ ਬਿਜਨੇਸ ਜਾਰੀ ਸ਼ੰਭਾਲ ਜਾਏ, ਇਤੀਨਾਨ ਸੇ ਧੂਮਧਾਮ ਸੇ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਲੋਂਗੇ। ਇਤਨੀ ਜਲਦੀ ਭੀ ਕਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੀ ਭੀ ਸਾਧਾਰਣ ਮਨੁ਷ ਕੇ ਲਿਏ ਇਸ ਬਾਤ ਕੋ ਸਮਝਾਨਾ ਬਿਲਕੁਲ ਭੀ ਮੁਖਿਕਲਦੇਹ ਨਹੀਂ ਥਾ, ਪਰ ਸੁਧਾ ਤੋਂ ਜੈਸੇ ਪਾਰ ਮੈਂ ਅਪਨੀ ਸੁਧ ਬੁਧ ਖੋ ਬੈਟੀ ਥੀ। ਉਸਕੀ ਦਿਮਾਗੀ ਹਾਲਤ ਐਸੀ ਨਹੀਂ ਥੀ ਕਿ ਇਨ ਬਾਤਾਂ ਕਾ ਸਹੀ ਅਰਥ ਨਿਕਾਲ ਸਕੇ। ਰਾਹੂਲ ਕੇ ਸੰਬੰਧ ਮੈਂ ਉਲੜਾ ਸੀ ਗੱਈ ਥੀ, ਖੋਈ—ਖੋਈ ਸੀ ਰਹਨੇ ਲਗੀ। ਸੁਧਾ ਨੇ ਰਾਹੂਲ ਕੇ ਸਾਥ ਭਾਗਨੇ ਕੇ ਨਿਰਣ ਸੇ ਘਰ ਛੋਡ ਦਿਤਾ ਔਰ ਸੀਧੇ ਰਾਹੂਲ ਕੇ ਬਤਾਏ ਹੁਏ ਸਥਾਨ ਪਰ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਰਾਹੂਲ ਕਾ ਵਹ ਨਿਜੀ ਦਫਤਰ ਥਾ। ਸੁਭਹ—ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਵਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਤਾਕਿ ਕਿਸੀ ਕੋ ਇਸਕੀ ਭਨਕ ਭੀ ਨ ਪਢੇ। ਵਹੀਂ ਦਰਬਾਨ ਕੇ ਅਲਾਵਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਥਾ।

"ਅਰੇ ਸੁਧਾ ਤੁਮ ਔਰ ਯਹਾਂ...? ਦਰਬਾਨ ਨੇ ਅਚੰਭਿਤ ਹੋਕਰ ਪ੍ਰਛਨਾ"

ਏਕ ਅਨਜਾਨੀ ਸੀ ਜਗਹ ਪਰ ਉਸੇ ਕੋਈ ਜਾਨਤਾ ਹੈ ਇਸ ਬਾਤ ਪਰ ਵਹ ਚੌਂਕ ਗਈ। ਦਰਬਾਨ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਉਸਕੇ ਬਚਪਨ ਕਾ ਮਿਤਰ ਰਾਜੂ ਥਾ, ਜਿਸੇ ਵਹ ਭੂਲ ਚੁਕੀ ਥੀ। ਉਸਨੇ ਜਬ ਬਚਪਨ ਕੀ ਬਹੁਤ ਸੀ ਬਾਤਾਂ ਯਾਦ ਦਿਲਾਈ ਤਥਾਂ ਕਹੀਂ ਸੁਧਾ ਨੇ ਉਸੇ ਪਹਚਾਨਾ। ਗਰੀਬ ਹੋਨੇ ਕੇ ਕਾਰਣ ਉਸਕੀ ਪਢਾਈ ਲਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਪਾਈ। ਘਰ ਪਰ ਤੰਗੀ ਕਾ ਮਾਹੌਲ ਥਾ। ਪਰਿਵਾਰ ਚਲਾਨਾ ਉਸਕੇ ਪਿਤਾ ਕੇ ਬਸ ਕੀ ਬਾਤ ਨਹੀਂ ਥੀ ਔਰ ਤਥੀ ਸੇ ਵਹ ਛੋਟੀ—ਛੋਟੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਅਪਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕਾ ਭਰਣ—ਪੋਥਣ ਕਰਨੇ ਮੈਂ ਪਿਤਾ ਕਾ ਸਾਥ ਦੇਤਾ ਆਯਾ ਹੈ। ਸੁਧਾ ਨੇ ਅਪਨਾ ਸਮਝਕਰ ਰਾਜੂ ਕੋ ਸਾਰੀ ਬਾਤਾਂ ਬਤਾਈ ਤੋਂ ਰਾਜੂ ਕੋ ਅਸਲਿਧ ਕਾ ਅੰਦੇਸ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਚਮੁਚ ਰਾਹੂਲ ਏਕ ਅਖਾਤ ਕਿਸਮ ਕਾ ਬਦਮਾਸ਼ ਥਾ ਜਿਸੇ ਪਹਚਾਨਨੇ ਮੈਂ ਸੁਧਾ ਸੇ ਬਹੁਤ ਬੜੀ ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ ਥੀ। ਰਾਜੂ ਪਿਛਲੇ ਪੱਚ ਸਾਲ ਸੇ ਵਹੀਂ ਕਾਮ ਕਰ ਰਹਾ ਥਾ ਔਰ ਉਸਕੇ ਮਾਲਿਕ ਕੀ ਸਾਰੀ ਗਤਿਵਿਧਿਆਂ ਸੇ ਪਹਿਚਿਤ ਥਾ। ਰਾਜੂ ਨੇ ਸੁਧਾ ਕੋ ਰਾਹੂਲ ਕੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਸਥਾਨ ਕੁਛ ਬਤਾ ਕਰ ਸਹੀ ਸਮਯ ਪਰ ਕਿਸੀ ਬਡੇ ਖਤਰੇ ਸੇ ਉਭਾਰ ਲਿਆ। ਸੁਧਾ ਕੋ ਅਪਨੀ ਗਲਤੀ ਕਾ ਏਹਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਪਰਾਧ ਬੋਧ ਸੇ ਉਸਕੇ ਕਦਮ ਧੀਰੇ—ਧੀਰੇ ਘਰ ਕੀ ਓਰ ਬਢ ਗਏ।

ਏਕ ਚਿਛੀ ਛੋਡਕਰ ਜਿਸ ਜੋਸ਼ ਸੇ ਵਹ ਘਰ ਸੇ ਬਿਨਾ ਬਤਾਏ ਭਾਗ ਗਈ ਥੀ, ਉਸਕਾ ਚੋਹਰਾ ਅਥਵਾ ਫੀਕਾ ਪੱਧ ਚੁਕਾ ਥਾ। ਵਹ ਸੁਥਕ ਰਹੀ ਥੀ। ਆਂਸੂ ਥਮਨੇ ਕਾ ਨਾਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੇ ਰਹੇ ਥੇ। ਅਪਨੀ ਗਲਤੀ ਪਰ ਉਸੇ ਪਛਤਾਵਾ ਥਾ। ਮਹੇਸੂਸ ਬਾਬੂ ਨੇ ਅਪਨੀ ਬੇਟੀ ਸੁਧਾ ਕੋ ਥਾਮ ਲਿਆ। ਉਸੇ ਸਮਝਾਯਾ...

“ਸੁਹਾਵ ਕਾ ਭੂਲਾ ਅਗਾਰ ਸ਼ਾਮ ਕੋ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਏ ਤੋਂ ਉਸੇ ਭੂਲਾ ਨਹੀਂ ਕਹਿਤੇ”

ਸਾਖਾ ਸੁਭਾ਷ ਰੋਡ, ਅਲੀਗੜ੍ਹ
ਅੰਚਲ ਕਾਰਾਈਲਾਈ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ

ਪਹਲੇ ਮੁੜੇ ਜੀਨੇ ਤੋਂ ਦੋ

ਮੈਂ ਕੁਛ ਕਹਨਾ ਚਾਹਤੀ ਹੁੰਦੀ
ਮੁੜੇ ਕੋਖ ਮੈਂ ਪਲਨੇ ਤੋਂ ਦੋ |
ਮੈਂ ਸਥਾਨ ਕੁਛ ਕਰ ਸਕਤੀ ਹੁੰਦੀ
ਮੁੜੇ ਕੁਛ ਕਰਨੇ ਤੋਂ ਦੋ |
ਮੈਂ ਅੰਭਰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਕਤੀ ਹੁੰਦੀ
ਮੇਰੇ ਪੱਖਿਆਂ ਕੋ ਬਢਨੇ ਤੋਂ ਦੋ |
ਮੈਂ ਪਟਞਾਡੇ ਮੈਂ ਵਸਤ ਲਾ ਸਕਤੀ ਹੁੰਦੀ
ਮੁੜੇ ਖਿਲਨੇ ਤੋਂ ਦੋ |
ਮੈਂ ਜਗ ਕੋ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਤੀ ਹੁੰਦੀ
ਮੁੜੇ ਉਗਨੇ ਤੋਂ ਦੋ |
ਕਸਤੂਰੀ—ਸਾ ਕਰ ਦੂੰਗੀ ਜੀਵਨ,
ਮੁੜੇ ਮਹਕਨੇ ਤੋਂ ਦੋ |
ਤੁਸੁ ਪਰ ਮਮਤਾ ਬਰਸਾਊਂਗੀ,
ਮੁੜੇ ਮਾਂ ਬਨਨੇ ਤੋਂ ਦੋ |
ਹਟਾ ਦੂੰਗੀ ਸਥਾਨ ਬਾਧਾਏਂ ਪਥ ਕੀ,
ਕਦਮ ਮਿਲਾ ਕਰ ਚਲਨੇ ਤੋਂ ਦੋ |
ਤੁਸੁ ਪਰ ਆੱਚ ਨ ਆਨੇ ਦੂੰਗੀ,
ਕਾਲੀ ਬਨ ਕਰ ਲੜਨੇ ਤੋਂ ਦੋ |
ਮੈਂ ਜੀ ਭਰ ਕਰ ਜੀਨਾ ਚਾਹਤੀ ਹੁੰਦੀ
ਪਹਲੇ ਮੁੜੇ ਜੀਨੇ ਤੋਂ ਦੋ....।

ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਦੀਪ ਰਾਮ
ਅੰਚਲ ਕਾਰਾਈਲਾਈ ਬਰੇਲੀ

ਕਾਟੂਨ ਕੋਨਾ

ਪੀਯੂ਷ ਕੁਮਾਰ
ਅੰਚਲ ਕਾਰਾਈਲਾਈ ਲਖਨਊ

ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਸੰਗੋਢੀ

05 ਜੁਲਾਈ, 2021 ਕੇ ਬੈਂਕ ਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਿਦੇਸ਼ਕ ਏਵਾਂ ਮੁਖਾਂ ਕਾਰਘਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮਹੋਦਦ ਕੀ ਅਧਿਕਤਾ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਸੰਗੋਢੀ ਕਾ ਆਯੋਜਨ ਕਿਯਾ ਗਿਆ। ਮੁਖਾਂ ਅਤਿਥਿ ਦੀ ਰੂਪ ਮੌਜੂਦਾ ਡ੉. ਸੁਮੀਤ ਜੈਰਥ (ਆਈ.ਏ.ਏਸ.), ਸਚਿਵ, ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, ਗ੍ਰਹ ਮੰਤਰਾਲਾਯ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਆਮੱਤਰਿਤ ਥੇ। ਬੈਂਕ ਦੀ ਸਮਸਤ ਆੱਗਲਿਕ ਪ੍ਰਮੁਖਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵਿਡੀਓ ਕੱਫੇਸਿੰਗ ਦੀ ਮਾਧਿਅਤ ਦੀ ਸੰਗੋਢੀ ਮੌਜੂਦਾ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਸੰਗੋਢੀ ਦੀ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਉਪ ਨਿਦੇਸ਼ਕ (ਕਾਰਾਈਨਵਿਨ) ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਕ੍ਰਮ ਸਿੰਹ ਸੋਹੀ, ਸਹਾਇਕ ਨਿਦੇਸ਼ਕ, ਕੇਂਦ੍ਰੀਕ ਪ੍ਰਸ਼ਿਕਣ ਸੰਸਥਾਨ ਦੀ ਕ੍ਰਮਸ਼ਾਸ਼ਨ ਸਮੱਗਰੀ ਆਧਾਰਿਤ ਅਨੁਵਾਦ ਟੂਲ 'ਕੱਠੇਸਥ' ਵੇਂਹੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਲੀਲਾ' ਪਰ ਪ੍ਰਸ਼ਿਕਣ ਸੱਭਾ ਮੌਜੂਦਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਸ਼ਤੁਤ ਹੈ ਕਾਰਘਕ ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਛਾਇਚਿੰਨ।

ਕਾਵਿ-ਮੰਜੂਸ਼ਾ

ਮਨ

ਵੈਭਵ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਨ

ਕਿਸੀ ਨੇ ਕਹਾਂ ਕਿਸੀ ਮਨ ਕੀ ਮਾਨੀ ਹੈ
 ਆਜ ਕੇ ਸਮਯ ਯਹੀ ਤੋ ਝੰਸਾਨ ਕੀ ਕਹਾਨੀ ਹੈ
 ਮਨ ਨੇ ਜੋ ਚਾਹਾ, ਉਸੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਬਾਯਾ
 ਵਕਤ ਨੇ ਜੋ ਚਾਹਾ, ਉਸਨੇ ਵਹੀਂ ਕਰਵਾਯਾ
 ਸਮਯ ਕਾ ਕੁਛ ਅਜੀਬ ਚੁਕ੍ਰ ਹੈ
 ਉਸੇ ਅਪਨੇ ਪਰ ਬੜਾ ਫੁਕ੍ਰ ਹੈ
 ਸਭੀ ਨੇ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਕੇ ਹਿਸਾਬ ਸੇ ਚਲਨੇ ਕੀ ਠਾਨੀ ਹੈ
 ਇਸੀਲਿਏ ਕਿਸੀ ਨੇ ਕਹਾਂ ਕਿਸੀ ਮਨ ਕੀ ਮਾਨੀ ਹੈ।

ਮਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੀਖਤਾ ਹੈ, ਸਮਝਾਤਾ ਹੈ ਹਰ ਏਕ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਮੋਂ
 ਬਡੀ ਹਸ਼ਰਤ ਹੈ ਮਨ ਕੀ ਭੀ ਉਸਕੇ ਇਕਲੌਤੇ ਜੀਵਨ ਮੋਂ
 ਜ਼ਰਾ ਝੱਕਕਰ ਤੋ ਦੇਖੋ ਤੁਸੁ ਅਪਨੇ ਅੰਨਤਰਮਨ ਮੋਂ
 ਉਦਾਸ ਹੋਗਾ ਵੋ ਤੁਸੁ ਇਸ ਜੀਵਨ ਮੋਂ
 ਵਕਤ ਆਏਗਾ ਏਕ ਦਿਨ ਜਿਥੇ ਤੁਸੁ ਕਹੋਗੇ
 ਚਾਹਤਾ ਮੈਂ ਕੁਛ ਔਰ ਥਾ ਇਸ ਬਾਤ ਪਰ ਰੋਓਗੇ
 ਕਿਸੀ ਨੇ ਕਹਾਂ ਕਿਸੀ ਮਨ ਕੀ ਮਾਨੀ ਹੈ

ਦੇਖੋ ਥੇ ਬੜੇ ਉਸਨੇ ਏਕ ਰਾਤ ਸਪਨੇ
 ਹਾਂਗੇ ਕਿਸੀ ਏਕ ਦਿਨ ਵੋ ਸਾਰੇ ਅਪਨੇ
 ਫਾਂਸ ਗਏ ਵੋ ਸਾਰੇ ਏਕ ਦਿਨ ਵਕਤ ਕੇ ਜੰਜਾਲ ਮੋਂ
 ਮਨ ਸੌਂਚਕਰ ਰਹ ਗਿਆ ਮੈਂ ਆਧਾ ਕਿਧੋਂ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਮੋਂ
 ਮਾਰਕਰ ਮਨ ਕੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜੀਵਨ ਮੋਂ ਸੁਖ-ਸ਼ਾਂਤਿ ਨਹੀਂ
 ਤੂ ਵਕਤ ਕਾ ਏਕ ਗੁਲਾਮ ਹੈ, ਕਿਥੇ? ਮਨ ਸੇ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ
 ਕਿਸੀ ਨੇ ਕਹਾਂ ਕਿਸੀ ਮਨ ਕੀ ਮਾਨੀ ਹੈ
 ਵਕਤ ਨੇ ਅਪਨੇ ਆਗੇ ਉਸਕੀ ਏਕ ਨ ਸੁਨੀ ਹੈ

ਅੰਚਲ ਕਾਰਾਲਿਯ ਬਰੇਲੀ

ਪ੍ਰੂਜਾ ਸ਼ਰਮਾ

ਹਿੰਦੀ ਮੋਂ ਹੀ
 ਕਾਮ ਕਰੋ

ਪੂਰਬ, ਪਸ਼ਿਚਮ, ਉਤਰ, ਦਕਖਿਣ, ਸੁਵਹੁ ਦੋਪਹਰ ਸ਼ਾਮ ਕਰੋ,
 ਹਿੰਦੀ ਮੋਂ ਬੋਲੋ ਬਤਿਆਏ, ਹਿੰਦੀ ਮੋਂ ਹੀ ਕਾਮ ਕਰੋ।

ਤੁਲਸੀ, ਸੂਰ, ਕਬੀਰ, ਜਾਇਸੀ ਕੇ ਆਂਗਨ ਮੋਂ ਖੇਲੀ ਹੈ,
 ਮੀਰਾ ਔਰ ਮਹਾਦੇਵੀ ਕੀ ਹਿੰਦੀ ਸਰੀਰੀ ਸ਼ਹੇਲੀ ਹੈ,
 ਘਨਾਨਾਂਦ ਕੇ ਸ਼ਾਵਭੂ਷ਣ ਨੇ ਇਸਕਾ ਰੂਪ ਨਿਖਾਰਾ ਹੈ,
 ਖੁਸਰੇ ਔਰ ਨਸੀਰ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਕਾ ਲਾਵਣਿ ਨਿਖਾਰਾ ਹੈ,
 ਪਤ, ਪ੍ਰਸਾਦ, ਨਿਰਾਲਾ ਕੇ ਸਪਨੋਂ ਕੋ ਲਲਿਤ ਲਲਾਮ ਕਰੋ,
 ਹਿੰਦੀ ਮੋਂ ਬੋਲੋ ਬਤਿਆਏ, ਹਿੰਦੀ ਮੋਂ ਹੀ ਕਾਮ ਕਰੋ।

ਏਕ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੋ ਏਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋ, ਏਕ ਹੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਪਨਾ,
 ਬਿਨਾ ਰਾ਷ਟ੍ਰ ਭਾਸਾ ਕੇ ਲੇਕਿਨ, ਰਹੇ ਅਧੂਰਾ ਯੇ ਸਪਨਾ,
 ਹਿੰਦੀ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਕੋ ਜੋਡਨੇ ਵਾਲੀ ਏਕ ਕਡੀ ਹੈ ਜੋ,
 ਸਥ ਭਾਸਾਏ ਛੋਟੀ ਬਹਿਨੋਂ, ਹਿੰਦੀ ਬਹਿਨ ਬੜੀ ਹੈ ਜੋ,
 ਬੋਲ, ਚਾਲ, ਵਿਵਸਾਇ ਔਰ ਵਿਵਹਾਰ ਇਸੀ ਕੇ ਨਾਮ ਕਰੋ,
 ਹਿੰਦੀ ਮੋਂ ਬੋਲੋ ਬਤਿਆਏ, ਹਿੰਦੀ ਮੋਂ ਹੀ ਕਾਮ ਕਰੋ।

ਹਿੰਦੀ ਹਿੰਦੁਸ਼ਤਾਨ ਕੀ ਭਾਸਾ, ਦੇਵਨਾਗਿਰੀ ਲਿਪਿ ਹੈ ਇਸਕੀ,
 ਸ਼ਾਂਕੁਤ ਕੀ ਬੇਟੀ, ਸਵਾਧਿਕ ਵੈਜਾਨਿਕਤਾ ਹੈ ਇਸਕੀ,
 ਪਢਨਾ, ਲਿਖਨਾ, ਕਹਨਾ, ਸੁਨਨਾ ਏਕ ਰੂਪ ਹੈ ਹਿੰਦੀ ਮੋਂ,
 ਮਨ ਕੇ ਭਾਵਾਂ ਕੀ ਛਲਕਨ ਕੀ ਗ੍ਰੂਜ ਹੈ ਬਿੰਦੀ-ਬਿੰਦੀ ਮੋਂ,
 ਅਪਨੀ ਭਾਸਾ, ਅਪਨੀ ਬੋਲੀ ਕੋ ਹੀ ਪ੍ਰਥਮ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰੋ,
 ਹਿੰਦੀ ਮੋਂ ਬੋਲੋ ਬਤਿਆਏ, ਹਿੰਦੀ ਮੋਂ ਹੀ ਕਾਮ ਕਰੋ।

ਅੰਚਲ ਕਾਰਾਲਿਯ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ

ਰੀਨਾ

ਕਹੋਂ ਚਲੀ ਗਈ ਹੋ ਤੁਮ,
ਫੁੱਢਤੀ ਹੁੱਕੇ ਬੇਸ਼ਬ ਹੋਕਰ ਹਰ ਤਰਫ
ਸੂਨੇ ਤਪਤੇ ਸੇ ਜੀਵਨ ਮੌਂ ਥੀ ਜੈਸੇ ਚਾਂਦਨੀ ਤੁਮ,
ਧਾਦ ਬਹੁਤ ਆਤੀ ਹੈਂ ਵੋ ਬਰਸਾਤੋਂ,
ਆਂਗਨ ਮੌਂ ਧੁੱਘਰੂ ਪਹਨ ਨਾਚਤੀ ਤੁਮ,
ਤਘੋਹਾਰੋਂ ਪੇ ਦੀਵਾਰੋਂ ਪੇ
ਹਲਵੀ ਕੇ ਹਾਥ ਛਾਪਤੀ ਤੁਮ।
ਭਾਈਯਾਂ ਸੇ ਲਡਤੀ ਕਭੀ,
ਕਭੀ ਉਨਕੀ ਸਲਾਮਤੀ ਕੇ,
ਉਨਕੀ ਕਲਾਈ ਪਰ ਧਾਗੇ ਬਾਂਧਤੀ ਤੁਮ,
ਮਾਂ ਸੇ ਨਾਏ ਕਪਡਾਂ ਕੇ ਲਿਧੇ ਲਡਤੀ,
ਤੋ ਕਭੀ ਤੱਨੀ ਕੀ ਪੁਰਾਨੀ ਸਾਡੀ ਪਹਨ ਸਜਤੀ ਤੁਮ,
ਪਾਪਾ ਕੀ ਪਾਰੀ ਰਾਜਦੁਲਾਰੀ,
ਤੋ ਕਭੀ ਤੱਨੀ ਸੇ ਡੱਟ ਖਾ ਕਰ ਹੱਸਤੀ ਤੁਮ,
ਬੁਆ ਚਾਚੀ ਕੀ ਨਟਖਟ,
ਤੋ ਕਭੀ ਦਾਦੀ ਮਾਂ ਭੀ ਬਨਤੀ ਤੁਮ
ਭਾਮੀ ਔਰ ਸਖੀ ਸਹੇਲਿਆਂ ਮੌਂ ਕਹੋਂ ਛੁਪਤੀ ਤੁਮ।
ਸਕੂਲ ਕੀ ਹੀਰੋਇਨ, ਑ਫਿਸ ਕੀ ਸ਼ਾਨ ਤੁਮ
ਬਚਚਾਂ ਕਾ ਪਾਰ ਔਰ ਪਤਿ ਕਾ ਅਭਿਮਾਨ ਤੁਮ
ਤੁਮ ਬਿਨ ਜੀਵਨ ਬੇਕਾਰ ਲਗਤਾ ਹੈ
ਤੁਮ ਬਿਨ ਸੂਨਾ ਧੇ ਸਾਂਸਾਰ ਲਗਤਾ ਹੈ।
ਕਹੋਂ ਗੁਮ ਹੋ ਗਈ ਤੁਮ
ਕਹੋਂ ਗੁਮ ਹੋ ਗਈ ਹੋ ਤੁਮ,
ਭਾਈ ਕੇ 'ਅਕੇਲੀ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾਓ' ਸੇ ਡਰ ਗੱਈ
ਧਾ ਮਮੀ ਕੇ 'ਕੁਛ ਘਰ ਕਾ ਕਾਮ ਭੀ ਸੀਖ ਲੋ' ਸੇ ਡਰ ਗੱਈ
ਸਾਦੀ ਕੇ ਲਿਏ ਲਡਕਾ ਫੁੱਢਤੇ-ਫੁੱਢਤੇ ਥਕੇ ਪਾਪਾ ਕੇ ਵਜੂਦ ਸੇ ਡਰ ਗੱਈ
ਧਾ ਬੁਆ ਚਾਚੀ ਕੇ 'ਨ ਜਾਨੇ ਇਸ ਲਡਕੀ ਕਾ ਕਧ ਹੋਗਾ' ਸੇ ਡਰ ਗੱਈ
ਸਾਖਿਆਂ ਕੀ 'ਤੇਰਾ ਅਥ ਤਕ ਕੁਛ ਨ ਹੁਆ' ਸੇ ਡਰ ਗੱਈ
ਧਾ ਬਚਚਾਂ ਕੀ 'ਆਪਕੇ ਪਾਸ ਤੋ
ਹਮਾਰੇ ਲਿਏ ਸਮਧ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ' ਸੇ ਡਰ ਗੱਈ
ਸਸੁਰਾਲ ਵਾਲਾਂ ਕੀ 'ਨੌਕਰੀ ਵਾਲੀ ਘਰ ਨਹੀਂ ਸਮਾਲ ਸਕਤੀ' ਸੇ ਡਰ ਗਈ
ਧਾ ਑ਫਿਸ ਵਾਲਾਂ ਕੀ 'ਲੜਕਿਆਂ ਕਭੀ
ਲਡਕਾਂ ਕੀ ਬਰਾਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਤੀ' ਸੇ ਡਰ ਗੱਈ।

ਪਾਰੀ ਮੈਂ

ਕਹੋਂ ਐਸਾ ਤੋ ਨਹੀਂ, ਇਨ ਸਥ ਸੇ ਡਰ ਡਰ ਕਰ ਤੁਮ ਮਰ ਗਈ,
ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਮਰ ਨਹੀਂ ਗਈ ਲੇਕਿਨ ਹੋਂ,
ਸਥਕੇ ਹਿਸਾਬ ਸੇ ਸੁਧਰ ਗਈ।
ਜੀ ਰਹੀ ਹੁੱਕੇ ਇਸ ਤਰਹ ਜੈਸੇ ਆਤਮਾ ਮੇਰੀ ਮਰ ਗਈ।
ਉਨ ਸਥਕੀ ਇਛਾਓਂ ਮੌਂ ਕੈਂਦ ਕਰ ਦਿਧਾ ਤੁਸੇ, ਜਿਸੇ ਤੁਮ ਫੁੱਢਤੀ ਹੋ।
ਲਗਾ ਦਿਏ ਪਹਰੇ, ਵੋ ਜੋ ਹੈ ਵੋ ਨ ਰਹੇ,
ਸਥਕੇ ਜੈਸੀ ਬਨ ਜਾਯੇ, ਅਲਗ ਨ ਰਹੇ।
ਤੁਸੇ ਧੇ ਹੋਨਾ ਨਹੀਂ ਭਾਤਾ ਫਿਰ ਭੀ ਹੋਨਾ ਹੋਗਾ,
ਅਪਨਾ ਵਜੂਦ ਭੀ ਇਸਕੇ ਲਿਏ ਖੋਨਾ ਹੋਗਾ।
ਲੇਕਿਨ ਤੁਮ ਨਿਰਾਸ ਨ ਹੋ, ,
ਏਕ ਦਿਨ 'ਵੋ' ਆਜਾਦ ਹੋਗੀ ਆਸ ਨ ਖੋ।
ਜਥ ਸਥਕੀ ਤਮੀਂਦੇ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਯੋਗੀ ਤੁਸਸੇ
ਜਥ ਸਾਰੀ ਜਿਮੇਦਾਰਿਆਂ ਸੇ ਵੋ ਮੁੱਕ ਹੋ ਜਾਏਗੀ।
ਏਕ ਦਿਨ ਸਥ ਭੂਲ ਜਾਏਂਗੇ ਤੁਸੇ ਔਰ ਤਥ ਫਿਰ ਸੇ ਵੋ ਖੁਦ ਕੋ ਪਾਯੇਗੀ।
ਫਿਰ ਸੇ ਤੱਡੇਗੀ ਆਸਮਾਨ ਮੌਂ, ਬਾਰਿਸ ਮੌਂ ਭੀਗ ਕਰ ਗਾਨੇ ਗਾਯੇਗੀ।
ਖੁਦ ਕੇ ਵਜੂਦ ਸੇ ਪਹਚਾਨੀ ਜਾਏਗੀ।
ਪਰ ਸਚ ਕਹਨਾ ਵੋ ਦਿਨ ਆਯੇਗਾ ਨਾ
ਸਚ ਕਹਨਾ ਐਸਾ ਹੋ ਪਾਯੇਗਾ ਨਾ।
ਤਥ ਤਕ
ਰਹਨੇ ਵੋ ਤੁਸੇ ਬੜਨਾਂ ਮੌਂ ਔਰ ਸ਼ਬਦੂਤ ਬਨਨੇ ਵੋ।
ਸਹਨੇ ਵੋ ਸਥਕੁਛ ਬਿਨਾ ਕੁਛ ਬੋਲੇ ਔਰ ਏਕ ਅਚੀ ਕਾਮਯਾਬ ਔਰਤ
ਬਨਨੇ ਕਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਨੇ ਵੋ।
ਪਾਰੀ ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਤੁਸਸੇ ਮਿਲ੍ਹੀਂਗੀ
ਗਲੇ ਲਗ ਕਰ ਸਾਰੇ ਸੁਖ ਦੁਖ ਸੁਨ੍ਹੀਂਗੀ।
ਸਾਰੇ ਗਿਲੇ ਸ਼ਿਕਵੇ ਮਿਟਾ ਲੇਨਾ
ਮੁੜੇ ਅਥ ਤਕ ਦੂਰ ਰਹਨੇ ਕੀ ਸਜਾ ਦੇਨਾ।
ਕਹ ਲੇਨਾ ਮੁੜਸੇ ਜੋ ਅਥ ਤਕ ਕਿਸੀ ਸੇ ਨ ਕਹ ਪਾਧੀ ਹੋ
ਵੋ ਦੁਖ ਭੀ ਬੱਠਨਾ ਜੋ ਨ ਜਾਨੇ ਕੈਸੇ ਸਹ ਪਾਧੀ ਹੋ।
ਪਾਰੀ ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਤੁਸਸੇ ਮਿਲ੍ਹੀਂਗੀ
ਮਿਲਤੇ ਹੈਂ ਜਲਦੀ ਹੀ...
ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਾਰਿਅਲਿਅ
ਆਰਟੀਜੀਏਸ / ਇਨੰਝਾਫਟੀ ਸਰਵਰ ਟੀਮ

ਬੈਂਕ ਦੇ ਕ੍ਰੇਤੀਯ ਮਹਾਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਾਰਾਲਿਯ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤਥਾ ਵਿਭਿੰਨ

ਕ੍ਰੇਤੀਯ ਮਹਾਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਾਰਾਲਿਯ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ਅੰਚਲ ਕਾਰਾਲਿਯ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਅੰਚਲ ਕਾਰਾਲਿਯ ਕੋਲਕਾਤਾ

ਅੰਚਲ ਕਾਰਾਲਿਯ ਦਿੱਲੀ-I

ਅੰਚਲ ਕਾਰਾਲਿਯ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ

ਅੰਚਲ ਕਾਰਾਲਿਯ ਪਟਿਆਲਾ

ਅੰਚਲ ਕਾਰਾਲਿਯ ਦਿੱਲੀ-II

ਜੀਵਨ ਮੌਂ ਆਨੰਦ ਕੋ ਕਰਵਾ ਬਣਾਨੇ ਕੀ ਅਪੇਕ਼ਾ ਕਰਵਾ ਕੀ ਆਨੰਦ ਬਣਾਨਾ ਅਧਿਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ। - ਅੜਾਤ

ਅੰਚਲ ਕਾਰਾਲਿਯੋਂ ਮੈਂ ਹਿੰਦੀ ਪਖਵਾਡੇ ਵ ਹਿੰਦੀ ਦਿਵਸ ਕਾ ਆਯੋਜਨ

ਅੰਚਲ ਕਾਰਾਲਿਯ ਬੇਰੇਲੀ

ਅੰਚਲ ਕਾਰਾਲਿਯ ਲਖਨਾਤ

ਅੰਚਲ ਕਾਰਾਲਿਯ ਲੁਧਿਆਨਾ

ਅੰਚਲ ਕਾਰਾਲਿਯ ਨੋਏਡਾ

ਅੰਚਲ ਕਾਰਾਲਿਯ ਬਠਿੰਡਾ

ਸਹਮਾਗੀ

ਅੰਚਲ ਕਾਰਾਲਿਯ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ

ਬਿਮਲੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ

ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਕੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੇ ਬਾਦ ਬੈਂਕਾਂ ਪਰ ਤਥਕੇ ਪੜ੍ਹਨੇ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਮਾਵ

ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਕੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਤੀਧ ਕੋਸ਼ਟ ਖਾਸਕਰ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕੋਸ਼ਟ ਹੇਠੁ ਏਕ ਐਤਿਹਾਸਿਕ ਪਹਲ ਕੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਥਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾ ਇਸਕੇ ਨਾਮ ਕੋ ਸੁਨਕਰ ਹਮੇਂ ਕੁਛ ਆਖਰੀ ਲਗ ਸਕਤਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਤੋਂ ਅਵਸਥ ਇਸਕਾ ਬੈਡ ਹੈ ਪਰਤੁ ਇਸਕੇ ਕਾਮ ਆਰਥਿਕ ਜਗਤ ਖਾਸਕਰ ਬੈਂਕਿੰਗ ਜਗਤ ਕੇ ਲਿਏ ਅਚੇ ਹੋਣੇ ਵਾਲੇ ਹੈ। ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਕੀ ਅਵਧਾਰਣ ਔਰ ਇਨਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਪਰ ਚੱਚਾ ਕਰਨੇ ਸੇ ਪੂਰ੍ਵ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਇਸਕੀ ਪ੍ਰਾਸ਼ੰਸਿਕਤਾ ਕਿਆ ਹੈ ਇਸ ਪਰ ਚੱਚਾ ਕਰੋਗੇ।

ਵਿਸ਼ਵ ਅਮੀ ਕੋਵਿਡ-19 ਕੇ ਕੁਪ੍ਰਮਾਵ ਸੇ ਜੂਝ ਰਹਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਕੋ ਜਿਤਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਸਮਾਂ - ਸਮਾਂ ਆਏ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੀ ਕੇ ਕਾਰਣ ਹੁਆ ਹੋਗਾ ਤਥਕੇ ਕਹੀਂ ਜਾਦਾ ਕੋਵਿਡ-19 ਕੇ ਕਾਰਣ ਹੁਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਲਗਭਗ ਛਹ ਤਿਮਾਹੀ ਸੇ ਕੋਵਿਡ-19 ਸਕਟ ਸੇ ਹਮ ਲੋਗ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹੈ। ਜਿਸਕੇ ਕਾਰਣ ਵੈਖਿਕ ਸਤਰ ਪਰ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਮੌਜੂਦਾ ਗਿਰਾਵਟ ਦੇਖਨੇ ਕੋ ਮਿਲ ਰਹਾ ਹੈ। ਟੀਕਾ ਬਨਨੇ ਸੇ ਪੂਰ੍ਵ ਕੋਵਿਡ-19 ਕੇ ਬਚਾਵ ਏਵਾਂ ਰੋਕਥਾਮ ਹੇਠੁ ਲੱਕਡਾਉਨ ਕੋ ਏਕ ਮਾਤਰ ਵਿਕਲਪ ਕੇ ਤੌਰ ਪਰ ਦੇਖਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੱਕਡਾਉਨ ਕੇ ਦੌਰਾਨ ਆਵਥਕ ਸੇਵਾਓਂ ਸੇ ਜੂਝੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕੋ ਛੋਡ ਅਨ੍ਯ ਸਮੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਆਰਥਿਕ ਗਤਿਵਿਧਿਆਂ ਕੇ ਬੰਦ ਰਹਨੇ ਕੇ ਕਾਰਣ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਕੋ ਕਾਫੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਵਰ਷ ਲਗਾਏ ਗਏ ਪਹਲੇ ਲੱਕਡਾਉਨ ਕੇ ਕਾਰਣ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀ ਦਰ ਐਤਿਹਾਸਿਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸਤਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਥਾ। ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਕੇ ਸੇਹਦ ਕਾ ਅਸਰ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕੋਸ਼ਟ ਪਰ ਭੀ ਪੜ੍ਹਨਾ ਲਾਜਮੀ ਹੈ ਕਿਧੋਕਿ ਦੋਨੋਂ ਕੇ ਬੀਚ ਪਰਸਪਰ ਅਨ੍ਯੋਨ੍ਯਾਕਿਤ ਸੰਬੰਧ ਹੈ। ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕਿਸੀ ਭੀ ਕਾਰਣ ਸੇ ਹੁਏ ਮੰਦੀ ਕੇ ਸਨਕੇਤ ਸੇ ਬੈਂਕਾਂ ਕੀ ਸੇਹਤ ਪਰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਮਾਵ ਢਾਲਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਰਿਜਰਵ ਬੈਂਕ ਕੇ ਜੁਲਾਈ 2021 ਮੌਜੂਦਾ ਆਏ ਵਿਤੀਧ ਸਿਥਰਤਾ ਰਿਪੋਰਟ ਮੌਜੂਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਵਿਕਾਸ ਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਕਲ ਗੈਰ ਨਿ਷ਾਦਿਤ ਆਸ਼ਿਤਾਂ ਮਾਰਚ 2021 ਕੀ ਤੁਲਨਾ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਰਚ 2022 ਤਕ 7.48 ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਤ ਸੇ 9.80 ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਤ ਤਕ ਬਢ ਜਾਏਗੀ। ਅਰਥਾਤ ਆਨੇ ਵਾਲੇ ਸਮਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੋ ਏਨਪੀਏ ਬਢ੍ਹਨੇ ਹੀ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਜੇਂਦੇ ਹੋ ਕਿ ਹਮ ਸਮੀ ਅਵਗਤ ਹੈ ਕਿ ਕੋਵਿਡ-19 ਕੇ ਕਾਰਣ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕੋਸ਼ਟ ਕੇ ਤਨਾਵ ਕੋ ਔਰ ਬਢਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ਇਸਲਿਏ ਬੈਂਕਾਂ ਕੀ ਗੈਰ ਨਿ਷ਾਦਿਤ

ਆਸਿਤਿਆਂ ਕੀ ਸਥਿਤੀ ਕੋ ਪੂਰ੍ਵ ਕੀ ਸਥਿਤੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਬਜਟ ਵਰ਷ 2021-22 ਮੌਜੂਦਾ ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਕੋ ਸਮਾਂ ਕਰਨੇ ਕੀ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਕੀ ਗਿਆ। ਏਨਪੀਏ ਕੀ ਸਮਸਥਾ ਕੇ ਸਮਾਧਾਨ ਹੇਠੁ ਏਕ ਉਪਾਧ ਕੇ ਤੌਰ ਪਰ ਰਾ਷ਟ੍ਰੀ ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨੇ ਕਾ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਕਾ ਵਿਚਾਰ ਦੇਸ਼ ਮੌਜੂਦਾ ਕਿਵੇਂ ਕਾਰਣਾਂ ਸੇ ਹੈ ਪਰਤੁ ਕਿਵੇਂ ਕਾਰਣਾਂ ਸੇ ਹੈ ਯਹ ਸੂਰ੍ਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਪਾ ਰਹਾ ਥਾ। 16 ਸਿਤਾਬਰ 2021 ਕੋ ਕੈਬਿਨੇਟ ਕੀ ਸਂਸਤੁਤੀ ਕੇ ਬਾਦ ਵਿਤਮੰਤ੍ਰੀ ਨੇ ₹30,600 ਕਰੋੜ ਕੇ ਪ੍ਰਾਂਤੀਕ ਪ੍ਰੰਜੀ ਕੇ ਸਾਥ ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਕੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਾ ਸਥਾਨਕਿਰਣ ਕਿਆ ਹੈ।

ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਕਿਆ ਹੈ? ਸਾਧਾਰਣ ਭਾਸ਼ਾ ਮੌਜੂਦਾ ਅਗਰ ਸਮਝਾਨੇ ਕੀ ਕੋਣਿਕਾ ਕਰੋਂ ਤੋਂ ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਏਕ ਏਸਾ ਬੈਂਕ ਹੈ ਜੋ ਬੈਂਕਾਂ ਕੇ ਖਰਾਬ ਹੋ ਚੁਕੇ ਋ਣ ਯਾ ਕਿਵੇਂ ਏਨਪੀਏ ਕੇ ਏਗੀਗੇਟਰ ਕੇ ਰੂਪ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਣ ਕਰਤਾ ਹੈ ਔਰ ਤਨਾਵ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕੋਸ਼ਟ ਸੇ ਰਿਧਾਤੀ ਮੂਲਾ ਪਰ ਖਰੀਦਤਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਤਨਕੇ ਪੁਨਰੰਭਣ ਔਰ ਸਮਾਧਾਨ ਕੀ ਦਿਸ਼ਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਮ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਏਕ ਪਰਿਸ਼ੱਖਿਤ ਪੁਨਰੰਨਿਰਣ ਕੰਪਨੀ (ਏਆਰਸੀ) ਕੇ ਸਮਾਨ ਹੈ, ਜਹਾਂ ਵਹ ਬੈਂਕਾਂ ਸੇ ਇਨ ਋ਣਾਂ ਕੋ ਸਥਾਨਾਂਤਰਿਤ ਕਰਤੇ ਹੁਏ ਅਧਿਕਤਮ ਸੰਭਵ ਰਾਸ਼ਿ ਵਸੂਲਨੇ ਕਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਬਜਟ 2021 ਮੌਜੂਦਾ ਏਕ ਪਰਿਸ਼ੱਖਿਤ ਪੁਨਰੰਨਿਰਣ ਕੰਪਨੀ ਕੰਪਨੀ ਔਰ ਪਰਿਸ਼ੱਖਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੰਪਨੀ (ਏਮਸੀ) ਕੀ ਸਾਰਾਂ ਕਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਿਆ ਗਿਆ ਥਾ, ਜਿਸਮੌਜੂਦਾ ਪਰਿਸ਼ੱਖਿਤ ਪੁਨਰੰਨਿਰਣ ਕੰਪਨੀ (ਏਆਰਸੀ) ਋ਣ ਏਕਤਰ ਕਰੇਗਾ, ਜਾਕਿ ਪਰਿਸ਼ੱਖਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੰਪਨੀ (ਏਮਸੀ) ਏਕ ਸਨਕਲਪ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕੇ ਰੂਪ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਣ ਕਰੇਗਾ। ਬੀਤੇ ਕਿਵੇਂ ਸਾਲਾਂ ਸੇ ਵਿਭਿੰਨ ਬੈਂਕ ਅਪਨੇ ਏਨਪੀਏ ਕੀ ਵਸੂਲੀ ਸੇ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹੈਂ ਜਿਸਕੇ ਕਾਰਣ ਵੇਂ ਋ਣ ਦੇਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਦੇ ਪਾ ਰਹੇ ਹੈਂ। ਇਸਸੇ ਤਨਕੇ ਗੋਥ ਪਰ ਅਸਰ ਪੜ੍ਹਨੇ ਹੈ। ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਬਨਨੇ ਸੇ ਤਨਕੀ ਵਿਵਸਥਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸੁਧਾਰ ਆਏਗਾ।

ਬੈਡ ਬੈਂਕ, ਏਕ ਆਰਥਿਕ ਅਵਧਾਰਣਾ ਹੈ ਜਿਸਕੇ ਅਤੰਗਰਤ ਬਢਤੇ ਏਨਪੀਏ ਕੇ ਕਾਰਣ ਬੈਂਕਾਂ ਕੀ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਯਾ ਘਾਟੇ ਮੌਜੂਦਾ ਚਲ ਰਹੇ ਬੈਂਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅਪਨੀ ਗੈਰ ਨਿ਷ਾਦਿਤ ਆਸਿਤਿਆਂ ਕੀ ਏਕ ਨਾਲ ਬੈਂਕ ਕੀ ਸਥਾਨਾਂਤਰਿਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੈਂਕਾਂ ਕੀ ਇਸਸੇ ਕਿਆ ਔਰ ਕਿਤਨਾ ਫਾਯਦਾ ਹੋਗਾ। ਜਾਂ ਕਿਸੀ ਬੈਂਕ ਕੀ ਗੈਰ ਨਿ਷ਾਦਿਤ ਅਨਿਧਾਤ ਯਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਸੇ ਅਧਿਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਥਕੇ ਸਰਕਾਰ ਕੇ ਆਸਵਾਸਨ ਪਰ ਏਕ ਏਸੇ ਬੈਂਕ

ਕਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਿਯਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੀਂ ਬੈਂਕਾਂ ਕੀ ਏਨਪੀਏ ਖਰੀਦ ਲੇਤਾ ਹੈ। ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਕੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 1980 ਕੇ ਦਸ਼ਕ ਮੌਨ ਅਮੇਰਿਕਾ ਮੌਨ ਹੁੰਦੀ ਥੀ। ਅਮੇਰਿਕਾ ਮੌਨ ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਕੇ ਸਫਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੇ ਹੋਨੇ ਕੇ ਉਪਰਾਂ 1990 ਕੇ ਦਸ਼ਕ ਕੇ ਦੌਰਾਨ ਧੂਰੋਪੀਧ ਦੇਸ਼ ਸ਼ੀਡਨ, ਫਿਨਲੈਂਡ ਮੌਨ ਇਸ ਤਰਹ ਕੀ ਪ੍ਰਕਿਧਾ ਦ੍ਰਾਵਾ ਆਰਥਿਕ ਚੁਨੌਤੀਓਂ ਕਾ ਸਾਮਨਾ ਕਿਯਾ।

ਇਸਕੇ ਉਪਰਾਂ 2011 ਮੌਨ ਬੇਲਿਜਿਯਮ ਔਰ 2012 ਮੌਨ ਸ਼ੈਨ ਨੇ ਭੀ ਆਰਥਿਕ ਸੱਕਟ ਕੇ ਦੌਰਾਨ ਐਸੇ ਹੀ ਬੈਂਕਾਂ ਕਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਹੈ। 1997–98 ਮੌਨ ਪੂਰ੍ਵ ਏਵੇਂ ਦਕਿਣ ਪੂਰ੍ਵ ਏਸ਼ਿਆਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਮਲੇਸ਼ਿਆ, ਇੰਡੋਨੇਸ਼ਿਆ ਮੌਨ ਆਏ ਮੁਦ੍ਰਾ ਕੇ ਉਪਰਾਂ ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਕੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀ ਗਈ ਥੀ। ਲਗਭਗ ਪਾਂਚ ਦਸ਼ਕ ਬਾਦ ਇਸੇ ਭਾਰਤ ਮੌਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨੇ ਕੀ ਨੌਬਤ ਕਿਧੋਂ ਆਈ ਸਬਕੇ ਮਨ ਮੌਨ ਯਹ ਸ਼ਵਾਲ ਉਠ ਰਹਾ ਹੈ। ਧਿਆਨ ਰਹੋਂ ਕਿ ਇਨ ਬੈਡ ਬੈਂਕਾਂ ਕੋ 10 ਸੇ 15 ਵਰ਷ ਕੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਧੋਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੋਂ ਦ੍ਰਾਵਾ ਏਨਪੀਏ ਕੀ ਸਮਸਥਾ ਸੇ ਦਵਾਬਗਰਸ਼ ਬੈਂਕਾਂ ਕੋ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਵਧਿ ਮੌਨ ਲਾਭ ਮੌਨ ਲੇਕਰ ਆਨਾ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਜਿਮੇਦਾਰੀ ਬਨਤੀ ਹੈ ਅਨ੍ਯਥਾ ਬੈਂਕਾਂ ਕਾ ਬਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਤਾ ਹੈ।

ਬੈਂਡ ਬੈਂਕ ਏਕ ਤਰਹ ਕੀ ਏਸੇਟ ਰਿਕਾਂਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ (ਏਸੀਆਰ) ਹੈ ਜਿਸਕਾ ਕਾਮ ਬੈਂਕ ਸੇ ਉਨਕੇ ਦਬਾਵਗਰਸ਼ ਕਰਜ ਯਾਨੀ ਗੈਰ ਨਿ਷ਾਦਿਤ ਆਸਿਤ (ਏਨਪੀਏ) ਕੋ ਖਰੀਦਨਾ ਯਾ ਟੇਕਾਂਓਰ ਕਰਨਾ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਸਾਧਾਰਣ ਸ਼ਬਦਾਂ ਮੌਨ ਕਿਹੜੇ ਤੋਂ ਕਿਸੀ ਭੀ ਬੈਂਕ ਕੇ ਖਰਾਬ ਸੰਪਤਿ ਕੋ ਕਾਰਧੀਸ਼ੀਲ ਪ੍ਰੰਜੀ ਮੌਨ ਬਦਲਨਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਬੈਂਕ ਕਿਸੀ ਵਿਕਿ ਯਾ ਸੰਸਥਾ ਕੋ ਋ਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਤੀ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਜਿਥੇ ਵਿਕਿ ਯਾ ਸੰਸਥਾ ਇਸ ਋ਣ ਕੋ ਚੁਕਾਨੇ ਮੌਨ ਅਸਮਰਥ ਹੋ ਜਾਤੀ ਹੈ ਯਾ ਫਿਰ ਵਹ ਲੰਬੇ ਸਮਾਂ ਸੇ ਕਿਸ਼ਤ ਦੇਨੇ ਬਾਂਦ ਕਰ ਦੇਤਾ ਹੈ, ਤੋ ਬੈਂਕ ਦ੍ਰਾਵਾ ਉਸੇ ਖਰਾਬ ਕਰਜ ਯਾ ਏਨਪੀਏ ਮਾਨ ਲਿਆ ਜਾਤਾ ਹੈ।

ਵੈਸੇ ਦੇਖਾ ਜਾਏ ਤੋ ਕੋਈ ਭੀ ਬੈਂਕ ਅਪਨੇ ਪਾਸ ਐਸਾ ਖਰਾਬ ਕਰਜ ਰਖਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹਤੀ ਹੈ, ਕਿਧੋਂ ਇਸਦੇ ਉਨਕੀ ਬੈਲੋਂਸ ਸ਼ੀਟ ਖਰਾਬ ਹੋਤੀ ਹੈ। ਸਾਥ ਹੀ ਏਸੀ ਸਿਥਿਤ ਮੌਨ ਨਾਲ ਕਰਜ ਦੇਨੇ ਮੌਨ ਸ਼ਕਤ ਨਹੀਂ ਰਹ ਪਾਤਾ ਹੈ। ਲਿਹਾਜਾ, ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਇਸੀ ਬੁਰੇ ਕਰਜ ਕੋ ਬੈਂਕਾਂ ਸੇ ਲੇ ਲੋਗਾ, ਜਿਸਕੇ ਬਾਦ ਵਹ ਇਨ ਖਾਤਾਂ ਮੌਨ ਵਸੂਲਨੇ ਕੀ ਕੋਣਿਅਤ ਕਰੇਗਾ।

ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਕਿਹੜੇ ਚਰਣ ਮੌਨ ਲਗਭਗ ਦੋ ਲਾਖ ਕਰੋੜ ਰੂਪਏ ਕੇ ਖਰਾਬ ਋ਣ ਲੇਗੀ। ਉਸੇ ਪਹਲੇ ਚਰਣ ਮੌਨ ₹500 ਕਰੋੜ ਸੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੇ ਕੁਲ ₹90,000 ਕਰੋੜ ਕੇ ਖਰਾਬ ਋ਣ ਦਿਏ ਜਾਏਂਗੇ। ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਬੈਡ ਲੋਨ ਕੀ ਕੀਮਤ 15 ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਤ ਨਕਦ ਔਰ ਬਾਕੀ 85 ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਤ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਨਡ ਕੇ ਰੂਪ ਮੌਨ ਦੇਗਾ।

ਵਰਤਮਾਨ ਸਮਾਂ ਮੌਨ ਕੁਲ 39 ਡੀਆਰਟੀ ਔਰ 26 ਏਸੇਟ ਰਿਕਾਂਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਕਾਰਧ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੋਂ ਉਸਕੇ ਬਾਦ ਯਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉਠਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਕੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਕਿਧੋਂ ਮਹਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਯਾਵਾ ਹੋਗਾ ਕਿ ਫਿਲਹਾਲ ਦੇਸ਼ ਮੌਨ 39

ਡੀਆਰਟੀ, 26 ਏਸੇਟ ਰਿਕਾਂਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਕਾਰਧ ਰਹਾਂ ਹੈਂ, ਜੋ ਖਾਸਤਾਰ ਪਰ ਛੋਟੇ ਏਵੇਂ ਮਧਿਮ ਆਕਰ ਕੇ ਫਸੇ ਋ਣ ਹੈਂਡ ਕਰਤੀ ਰਹੀ ਹੈਂ। ਲੇਕਿਨ ਜਿਥੇ ਬਡੇ ਔਰ ਪੁਰਾਨੇ ਬੈਡ ਋ਣ ਕੋ ਮੈਨੇਜ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਅਤਿਰਿਕ ਵਿਕਲਪ ਕੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਥੀ ਤੋਂ ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਕੇ ਗਠਨ ਕੇ ਅਲਾਵਾ ਕੋਈ ਦੂਸਰਾ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਥਾ। ਯਹੀ ਵਜ਼ਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਤੀਅ ਵਰ਷ 2021–22 ਕੇ ਬਜਟ ਮੌਨ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਬਨਾਨੇ ਕਾ ਏਲਾਨ ਕਿਯਾ ਥਾ।

ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਸੇ ਹਮਾਰੀ ਅਪੇਕ਼ਾ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਕੇ ਸਥਾਪਨਾ ਕੇ ਬਾਦ ਐਸਾ ਭੀ ਅਗਰ ਹਮ ਅਪੇਕ਼ਾ ਰਖਾਂਗੇ ਹੋ ਕਿ ਬੈਂਕਾਂ ਕੇ ਸਾਰੇ ਏਨਪੀਏ ਖਰਤਮ ਹੋ ਜਾਏਂਗੇ ਯਹ ਬੈਈਮਾਨੀ ਹੋਗੀ। ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਕੋਈ ਜਾਦੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰਿਤੁ ਇਸਦੇ ਸਥਾਪਨਾ ਕੇ ਬਾਦ ਬੈਂਕਾਂ ਕੋ ਬੈਲੋਂਸ ਸ਼ੀਟ ਕੋ ਸਾਫ ਕਰਕੇ ਏਨਪੀਏ ਔਰ ਟੀਡਲਿਊਂਗੇ ਖਾਤੇ ਜਿਸਮੌਨ ਬੈਂਕਾਂ ਕੋ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਕੋਈ ਰਿਕਵਰੀ ਕੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਖਰਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੋ ਵੈਂਗੇ ਬਡੇ ਖਾਤਾਂ ਮੌਨ ਪੈਸਾ ਆਨੇ ਕੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜੀਵਿਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਦੇਖਾ ਜਾਏ ਤੋਂ ਬੈਂਕਾਂ ਕੋ ਫਸੇ ਬੈਡ ਋ਣਾਂ ਕੀ ਵਸੂਲੀ ਕਾ ਯਹ ਤੀਸਰਾ ਔਰ ਸ਼ਾਯਦ ਅਤਿਮ ਪ੍ਰਯਾਸ ਹੈ। ਪਹਲੇ ਪ੍ਰਯਾਸ ਕੇ ਅਤੰਗਤ ਏਸੇਟ ਰਿਕਾਂਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਕੇ ਮਾਧਿਮ ਸੇ ਫਸੇ ਕਰਜ ਕਾ 26 ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਤ ਵਸੂਲੀ ਕਰ ਸਕੀ ਥੀ। ਦੂਸਰੇ ਪ੍ਰਯਾਸ ਕੇ ਅਤੰਗਤ ਦਿਵਾਲਿਆ ਕਾਨੂਨ ਕੇ ਅਤੰਗਤ 21 ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਤ ਫਸੇ ਕਰਜ ਕੀ ਵਸੂਲੀ ਕੀ ਗਈ ਹੈ। 31 ਮਾਰਚ 2021 ਤਕ ਬੈਂਕਾਂ ਕੋ ਕੁਲ ਫਸੇ ਕਰਜ ਕੋ ਦੇਖਾਂਗੇ ਤੋਂ ਯਹ ₹8 ਲਾਖ 34 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਕਾ ਬੈਠਤਾ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਮੌਨ ਇਸੀ ਮੌਨ ਸੇ ₹2 ਲਾਖ ਕਰੋੜ ਋ਣ ਕੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰੋਂਗੇ। ਬੈਂਕਾਂ ਕੋ ਅਪਨੇ ਇਸ ₹2 ਲਾਖ ਕਰੋੜ ਕੇ ਫਸੇ ਋ਣ ਮੌਨ ਸੇ ਲਗਭਗ 18 ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਤ ਰਾਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣੇ ਕੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਮੌਨ ਅਭੀ ਤਕ ਸਥਾਪਿਤ ਬੈਡ ਬੈਂਕਾਂ ਕੀ ਅਧਿਅਨ ਕਰਨੇ ਪਰ ਹਮ ਪਾਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਸ਼ੀਡਨ ਮੌਨ ਸਥਾਪਿਤ ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਸੇਕ੍ਯੂਰਿਟ ਨੇ ਸਬਸੇ ਅਧਿਕ 86 ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਤ ਤਕ ਢੂਬੇ ਕਿਝੋਂ ਕੀ ਵਸੂਲੀ ਕੀ ਥੀ। ਏਸ਼ਿਆਈ ਮੁਦ੍ਰਾ ਸੱਕਟ ਕੇ ਸਮਾਂ ਮਲੇਸ਼ਿਆ ਕੇ ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਦਾਨਹਾਰਤ 58 ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਤ, ਕੋਇਅਈ ਬੈਂਕ 60 ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਤ, ਥਾਈਲੈਂਡ 46 ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਤ ਔਰ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ਿਆ ਮੌਨ ਸਥਾਪਿਤ ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਅਪਨੇ ਫਸੇ ਕੁਲ ਕਰਜ ਕਾ 26 ਵਸੂਲ ਕਰ ਸਕੀ ਥੀ। ਇਸ ਦ੃ਢਿ ਸੇ ਦੇਖਨੇ ਪਰ ਹਮੋਂ ਬੈਡ ਬੈਂਕ ਸੇ ਅਪੇਕ਼ਾ ਕਾਫੀ ਅਧਿਕ ਹੈ। ਸਬਸੇ ਤੁਲਵ ਵਸੂਲੀ ਕੇ ਆਂਕਡਾਂ ਕੀ ਬਾਰਾਬਾਰੀ ਨ ਕਰਤੇ ਹੋਏ ਸਬਸੇ ਨੂਨਤਮ ਵਸੂਲੀ ਕੇ ਆਂਕਡਾਂ ਤਕ ਅਗਰ ਹਮ ਇਸ ਬੈਂਕ ਕੇ ਮਾਧਿਮ ਸੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ ਤੋਂ ਯਹ ਭੀ ਬੈਂਕਿਂਗ ਜਗਤ ਕੇ ਲਿਏ ਕਾਫੀ ਲਾਭਕਾਰੀ ਸਿੰਘ ਹੋਗਾ। ਤਨਾਵਗਰਸ਼ ਪਰਿਸੰਪਤਿਆਂ ਕੋ ਬੈਡ ਬੈਂਕਾਂ ਮੌਨ ਸਥਾਨਾਂਤਰਿਤ ਕਰਨੇ ਸੇ ਨਕਦੀ ਮੌਨ 15% ਔਰ ਸੰਪ੍ਰਮੁਗ ਗਾਰਾਂਟੀ ਸ਼ੁਦਾ ਸੁਰਕਾ ਪ੍ਰਾਪਤਿਆਂ ਮੌਨ 85% ਕੀ ਵਸੂਲੀ ਹੋਗੀ। ਇਸਮੌਨ ਸਰਕਾਰ ਦ੍ਰਾਵਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮਾਂ ਕੇ ਲਿਏ ਸ਼ੂਨ੍ਧ-ਜੋਖਿਮ ਭਾਰ ਕੀ ਗਾਰਾਂਟੀ ਦੀ ਜਾਤੀ ਹੈ। ਬੈਂਕਾਂ ਕੋ ਬੈਲੋਂਸ਼ੀਟ ਪਰ ਪਡੇਗਾ। ਬੈਂਕਾਂ ਕੀ ਮੁਨਾਫਾ ਬਡੇਗਾ ਔਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੌਨ ਅਧਿਕ ਋ਣ ਦੇਨੇ ਕੀ ਸਿਥਤਿ ਮੌਨ ਹੋਗਾ ਜਿਸਦੇ ਅਰਥਵਾਸਥਾ ਕੋ ਪੁਨ: ਗਤਿ ਮਿਲ ਸਕੇਗੀ।

ਸਟਾਫ ਪ੍ਰਸ਼ਿਕਾਣ ਮਹਾਵਿਦਾਲਾਲ ਰੋਹਿਣੀ, ਨਈ ਦਿਲੀ

ਅਰਨਾਬ ਮੁਖਰਜੀ

ਮੂਲ ਭਾਗਲਾ ਲੇਖ ਹਾਇਲਿ ਸਾਸਪਿਸ਼ਾਸ

ਫੇਲ੍ਹੁਦਾਰ ਕਾਛੇ ਆਵਾਰ ਹਾਰਲਾਮ ਦਾਵਾਯ। ਅਵਸ਼ਾ ਏਰ ਉਲੋਟਾ ਹਲੇਇ ਅਵਾਕ ਹਓਯਾਰ ਕਾਰਗ ਛਿਲ। ਫੇਲ੍ਹੁਦਾ ਬਲੇ ਮਗਜਾਤ੍ਰ ਨਿਯੇ ਧਾਦੇਰ ਕਾਰਵਾਰ, ਤਾਦੇਰ ਜਨ੍ਯ ਦਾਵਾ ਖੇਲਾਟਾ ਭਿਟਾਮਿਨੇਰ ਕਾਜ ਕਰੇ, ਪ੍ਰਤਿਪਕੱਥੇਰ ਚਾਲ ਆਗੇ ਥੇਕੇ ਅਨੁਮਾਨ ਕਰੇ, ਤਾਕੇ ਕਾਤ ਕਰਾਰ ਮਜਾਇ ਆਲਾਦਾ। ਰਾਵਿਵਾਰ ਸਕਾਲੇ ਆਮਾਦੇਰ 21 ਰਾਜਨੀ ਸੇਨ ਰੋਡੇਰ ਬਾਡੀਰ ਬੈਠਕਖਾਨਾਯ ਬਸੇ ਛਿਲਾਮ ਫੇਲ੍ਹੁਦਾ ਆਵ ਆਮਿ। ਆਜਕਾਲ ਰੋਜ ਦਿਨਇ ਰਾਵਿਵਾਰ ਮਨੇ ਹਯ। ਕਰੋਨਾ, ਲਕਡਾਊਨੇਰ ਜੇਰੇ ਫੇਲ੍ਹੁਦਾਰ ਮਕੱਲੇਨ ਆਸਾ ਏਕੇਵਾਰੇ ਬੰਨ, ਰੋਜਗਾਰ ਸ਼ਿਕੇਵ ਉਠੇਛੇ। ਤਾਇ ਨਿਯੇ ਫੇਲ੍ਹੁਦਾਕੇ ਬੇਸ਼ ਚਿਨ੍ਹਿਤ ਮਨੇ ਹਲੇਓ ਵਾਇਰੇ ਸੇਰਕਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰੇ ਨਾ।

ਏਹੀ ਦੀਘ ਅਵਸਰੇ ਓ ਦਾਵਾ ਨਿਯੇ ਮੇਤੇਛੇ। ਆਵ ਫੇਲ੍ਹੁਦਾ ਏਕਵਾਰ ਧੇ ਬਿਵਾਯੇ ਆਗ੍ਰਹੀ ਹਯ, ਤਾਤੇ ਰੀਤਿਮਤੇ ਪਾਰਦੰਸ਼ੀ ਹਯੇ ਤਬੇਈ ਛਾਡੇ, ਦਾਵਾਓ ਬੋਧਕਾਰਿ ਸੇਇ ਤਾਲਿਕਾਯ ਅੰਤਰ੍ਭੁੰਤ ਹਤੇ ਚਲੇਛੇ। ਦਾਵਾ ਨਿਯੇ ਇਤਿਮਧੇ ਦੁਟੀ ਵੱਡੇ ਪਦੇ ਫੇਲੇਛੇ, ਪ੍ਰਖਾਤ ਦਾਵਾਡੂ ਅਧਰਨ ਨਿਮਜ਼ੋਡੁਚੇਰ ਲੇਖਾ, ਮਾਇ ਸਿਸਟੇਮ ਆਵ ਜ਼ਿਆਮਾਨ ਹਾਰਮਾਨ ਗੁਣਟੇਨੇਰ ਚੇਸ ਸਟ੍ਰਾਟੋਜ਼ੀ ਫਰ ਕ੍ਲਾਬ ਪਿੇਯਾਰਸ।

ਏਕਟਾ ਚਾਰਮਿਨਾਰ ਧਰਿਯੇ ਫੇਲ੍ਹੁਦਾ ਬਲਲੋ, " ਜਾਨਿਸ ਤੋਪਸੇ, ਸਵ ਖੇਲਾਰ ਮਤੇ ਦਾਵਾਤੇਓ ਅਧਾਕੇਰ ਮਤੇ ਡਿਫੇਨਸਟਾਓ ਜ਼ਰੂਰੀ। ਗ੍ਯਾਰਿ ਕਾਸਪਾਰਭ ਧਦੀ ਸਰਕਾਲੇਰ ਸੇਰਾ ਦਾਵਾਡੂ ਹਨ, ਤਾਹਲੇ ਟਿਗਰਾਨ ਪੇਟ੍ਰੋਸ਼ਿਯਾਨ ਦਾਵਾਰ ਇਤਿਹਾਸੇ ਸੇਰਾ ਡਿਫੇਨਡਾਰ। ਭਦ੍ਰਲੋਕ ਤਾਰ ਡਿਫੇਨਸਿਭ ਸਟ੍ਰਾਟੋਜ਼ੀਰ ਜਨ੍ਯ ਸੇਰਕਮ ਨਾਮ ਕਰਤੇ ਪਾਰੇਨਿ, ਉਲੋਟੇ ਬੋਰਿੰ, ਭੀਤੁ ਇਤਾਦੀ ਅਨੇਕ ਤਕਮਾ ਤਾਕੇ ਦੇਓਯਾ ਹਯੇਛਿਲ, ਕਿਨ੍ਤੁ ਅੰਧੀਕਾਰ ਕਰਾਰ ਉਪਾਵ ਨੇਇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਵਾਯ ਏਕ ਨਤੁਨ ਪਥ ਦੇਖਿਯੇਛਿਲੇਨ ਏਵਂ ਉਨਿਓ ਕਿਨ੍ਤੁ ਓਯਾਰ੍ਡ ਚਾਕਿਸ਼ਿਵਨ ਇਨ ਹਿਸ ਓਨ ਰਾਇਟ। ਓਨਾਰ ਸਟਾਇਲੇਰ ਸਾਥੇ ਇਤਾਲਿਰ ਫੁਟਵਲੇਰ ਕਿਂਬਦੱਤੀ ਕਾਤੇਨੇਚਿਓ ਸਿਸਟੇਮੇਰ ਤੁਲਨਾ ਚਲੇ, ਧੇਖਾਨੇ ਡਿਫੇਨਸ ਆਂਟੋਸਾਂਟੋ ਰੇਖੇ, ਪ੍ਰਤਿਪਕੱਥੇਰ ਆਕ੍ਰਮਣ ਭੋੱਤਾ ਕਰੇ ਤਾਕੇ ਬਿਰਕ੍ਤ ਕਰਾ ਹਯ ਏਵਂ ਤਾਰਪਰ ਤਾਰ ਸਾਮਾਨਿਤਮ ਭੂਲੇਰ ਸੁਧੋਗੇ ਪਾਲਟਾ ਆਕ੍ਰਮਣੇ ਤਾਰ ਉਪਰ ਝਾੱਪਿਯੇ ਪਰਾ ਹਯ। "

ਕਥਾ ਸ਼ੇਰ ਕਰੇ ਫੇਲ੍ਹੁਦਾ ਖਵਰੇਰ ਕਾਗਜੇ ਸਬੇ ਮਨ ਦਿਯੇਛੇ ਓਮਨਿ ਹੋਯਾਟਸਅਯਾਪੇ ਲਾਲਮੋਹਨਵਾਬੁਰ ਭਿਡਿਓ ਕਲ ਏਲ। ਕਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀਰ ਦਿਵਾਇ ਲਾਲਮੋਹਨਵਾਬੁਰ ਆਮਾਦੇਰ ਬਾਡੀ ਆਸਾ ਏਕੇਵਾਰੇ ਬੰਨ ਹਯੇ ਗੇਛੇ। ਬੇਚਾਰਾ ਗੜਪਾਰੇਰ ਬਾਡੀਤੇ ਏਕੇਵਾਰੇ ਬਨਿ। ਤਾਇ ਓਨਾਰ ਭਾਵਾਵ ਦੁਖੇਰ ਸ਼ਾਦ ਘੋਲੇ ਮੇਟਾਨੋਰ ਚੇਣਾ ਕਰੇਨ, ਭਿਡਿਓ ਕਲੇਰ ਮਾਧਿਮੇ। ਏਵਾਰ ਗ੍ਰੀਂਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਮਾਦੇਰ ਸਾਥੇ ਲਾਦਾਖ ਧਾਓਯਾਰ ਪਰਿਕਲੱਨਾ ਕਰਿਛਿਲੇਨ, ਲਾਦਾਖੇਰ ਪਟਭੂਮਿਕਾਯ ਏਵਾਰੇਰ ਪ੍ਰਤਾਬਾਰਿਕੀ ਉਪਨਿਆਸਟਿ ਉਤਰੇ ਦੇਓਯਾਰ ਕਥਾ ਭੇਬੇ ਰੇਖੇਛਿਲੇਨ। ਨਾਮਓ ਏਕਟਾ ਭੇਬੇ ਰੇਖੇਛਿਲੇਨ,

ਲਾਦਾਖੇ ਲੜਕਾਗੁ, ਤਵੇ ਫੇਲ੍ਹੁਦਾ ਏਹੀ ਨਾਮ ਸ਼ੋਨਾਰ ਸਾਥੇ ਸਾਥੇਹੈ ਬਾਤਿਲ ਕਰੇ ਦਿਯੇਛਿਲ, ਬਲੇਛਿਲ, ਲਾਖਾਦੇਰ ਸਾਥੇ ਲੜਾ ਏਕਦਮਹੱਦ ਮਾਨਾਚੇਹ ਨਾ ਬਰਂ ਲਾਦਾਖੇ ਲੁਟਪਾਟ ਚਲਤੇ ਪਾਰੇ। ਫੇਲ੍ਹੁਦਾ ਕਲ ਰਿਸਿਭ ਕਰਾਤੇ, ਓਪਾਂ ਥੇਕੇ ਲਾਲਮੋਹਨਵਾਰੁ ਬਲਲੇਨ, "ਕਿ ਫੇਲ੍ਹੁਵਾਰੁ ਕਿ ਕਰਹੇਨ? " ਫੇਲ੍ਹੁਦਾਰ ਉਤ੍ਤਰ ਦੇਓਧਾਰ ਆਗੇਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਲੇ ਚਲਲੇਨ, " ਆਮਾਰ ਹੋਯਾਟਸਅਧਾਪ ਸਟੋਟਾਸਟਾ ਦੇਖੇਹੇਨ? " ਆਮਿ ਮੋਵਾਇਲ ਬੇਰ ਕਰੇ ਦੇਖਲਾਮ, ਲਾਲਮੋਹਨਵਾਰੁ ਸ੍ਪਾਨਿਸ਼ ਓਮਲੇਟ ਬਾਨਿਯੇਹੇਨ, ਆਰ ਖੁਵ ਧੜ ਕਰੇ ਤਾਰ ਛਵਿ ਤੁਲੇ ਸਟੋਟਾਸੇ ਦਿਯੇਹੇਨ। ਛਵਿਟਾ ਫੇਲ੍ਹੁਦਾਕੇ ਦੇਖਾਤੇ, ਓ ਬਲਲ "ਵਾਹ ਖਾਸਾ ਬਾਨਿਯੇਹੇਨ ਤੋ! " ਰਹਸਯੋਰਮਾਂਖ ਓਪਨਿਆਸਿਕ ਲਾਲਮੋਹਨ ਗਾੜ੍ਹੁਣੀ ਓਰਫੇ ਝੱਟਾਯੁਕੇ ਕਮਹਿਨ ਲਕਡਾਊਨੇਰ ਬਾਜ਼ਾਰੇ ਰਾਨਾ ਕਰਾਰ ਨੇਸਾਅ ਪੇਯੇਛੇ। ਏਤਦਿਨ ਦਿਵਿ ਪੋਲਾਉ ਮਾਂਸ, ਮਾਟਨੇਰ ਘੁਘਾਨਿ, ਫਿਸ਼ਫ਼ਰਾਈ ਦਿਯੇ ਕਾਜ ਸਾਰਛਿਲੇਨ, ਆਜ ਨਿਜੇਕੇ ਆਨਤਰ੍ਯਾਤਿਕ ਸ਼ਰੇ ਨਿਯੇ ਗੇਲੇਨ। ਫੇਲ੍ਹੁਦਾ ਆਰ ਆਮਿ ਕਿਛੁਕਣ ਆਗੇ ਮੂਡਿ ਛੋਲਾ ਸੇਦ੍ਹ ਆਰ ਲਾਲ ਚਾ ਦਿਯੇ ਪ੍ਰਾਤਰਾਸ਼ ਕਰੇਛਿ। ਰਵਿਵਾਰ ਸਕਾਲੇ ਹਿੰ ਏਰ ਕਚੂਰਿ ਆਰ ਆਲੂਰਦਮੇਰ ਬਦਲੇ, ਏਰਕਮ ਹਵਾਧਾਰ ਕਾਰਣ, ਸ਼੍ਰੀਨਾਥ ਲਕਡਾਊਨੇਰ ਕਘੇਕਦਿਨ ਆਗੇ ਬਡ਼ਿਯੇਰ ਸ਼ਰੀਰ ਖਾਰਾਪ ਬਲੇ ਦੇਸ਼ੇਰ ਬਾਡਿ ਗੇਛਿਲ, ਤਾਰਪਰ ਲਕਡਾਊਨ ਘੋ਷ਣਾ ਹਹੇ ਧਾਓਧਾਰ ਆਰ ਫਿਰਤੇ ਪਾਰੇਨਨਿ। ਆਰ ਤਾਤੇ ਆਮਰਾ ਪਡੇਛਿ ਮਹਾਫਾਂਪਡੇ। ਰਾਨਾਰ ਪ੍ਰਸਙੇ ਫੇਲ੍ਹੁਦਾ ਬਲੇ, "ਏਹੀ ਬਾਧਾਰੇ ਫੇਲ੍ਹੁ ਮਿਤ੍ਰਿਰਓ ਫੇਲ ਰੇ ਤੋਪਸੇ"। ਤਾਰ ਉਪਰ ਘਰ ਪਰਿਞ਼ਕਾਰ, ਕਾਪੜ ਕਾਚਾ ਸਵ ਮਿਲਿਯੇ ਨਾਜੇਹਾਲ ਅਵਸਥਾ। ਫੇਲ੍ਹੁਦਾ ਬਲੇ, " ਸਹਜਾਤ ਅਭਿਆਸਵਸਤ ਧਾ ਧਾ ਆਮਾਦੇਰ ਕਾਛੇ ਟੇਕੇਨ ਫਰ ਗ੍ਰਾਨੇਟੇ ਛਿਲ ਆਜ ਤਾਰ ਪ੍ਰਤਿਟਾਰ ਮੂਲ੍ਹ ਬੋਝਾਰ ਸੁਯੋਗ ਦਿਯੇਹੇ ਪਾਰਿਥਿਤ। " ਲਾਲਮੋਹਨਵਾਰੁ ਬਲਲੇਨ, "ਕਿ ਕੇਮਨ ਦਿਲਾਮ, ਮਸਾਈ! ਸ੍ਪਾਨਿਸ਼ ਓਮਲੇਟ ਵਾ ਏਸਪਾਨਿਓਲੇ ਬਲਲੇ, ਟੋਰਟਿਲਾ ਡੇ ਪੋਟਟੋਸ। ਆਪਨਾਕੇ ਆਰ ਤੋਪਸੇ ਭਾਧਾਕੇਓ ਖਾਓਧਾਨੋਰ ਖੁਵ ਇਚਛਾ ਛਿਲ, ਕਿਨ੍ਤੁ ਕਿ ਆਰ ਕਰਾ ਧਾਬੇ! "

ਫੇਲ੍ਹੁਦਾ ਬਲਲ, " ਠਿਕ ਆਛੇ, ਸੇ ਹਵੇ ਨਾ ਹਹਾ। ਕਿਨ੍ਤੁ ਏਵਾਰ ਥੇਕੇ ਉਚਾਰਣ ਟਾ ਸ਼ੁਧਰੇ ਨੇਵੇਨ, ਓਟਾ ਟੋਰਤਿਆ ਦੇ ਪਾਤਾਤਾਸ।" ਲਾਲਮੋਹਨਵਾਰੁ ਏਵਾਰ ਏਕਟੂ ਦਮੇ ਗਿਧੇ ਬਲਲੇਨ, "ਧਾ ਬਲਲੇਨ ਤਾ ਬੋਧਹਹ ਆਮਾਰ ਵਾਂਲਾ ਜਿਭੇ ਆਰ ਨਾਮਲੋ ਨਾ। "

ਫੇਲ੍ਹੁਦਾ ਏਰ ਕੋਨੋ ਉਤ੍ਤਰ ਨਾ ਦਿਯੇ ਆਮਾਰ ਦਿਕੇ ਤਾਕਿਯੇ ਬਲਲ, " ਜਾਨਿਸ ਤੋਪਸੇ, ਏਹੀ ਟੋਰਤਿਆ ਦੇ ਪਾਤਾਤਾਸ ਕਿਭਾਬੇ ਏਲ ਤਾਰ ਅਨੇਕ ਗੜ੍ਹ ਸ਼ੋਨਾ ਧਾਵ। ਤਾਰ ਮਧੇ ਸਬਚੇਘੇ ਬੇਖਿ ਘੋਟਾ ਗ੍ਰਹਣਯੋਗ ਸੋਟਾ ਹਲ ਏਰਕਮ; ਸਾਲ 1835 ਏਰ ਕਾਛਾਕਾਛਿ, ਸੰਪੇਨੇ ਤਥਨ ਗ੃ਹਧੁਦੇਰ ਆਣੁਨੇ ਜੜਲਛੇ, ਸ੍ਪਾਨਿਸ਼ ਕਾਰਲਿਸਟ ਬਾਹਿਨੀ ਸ਼ਾਧੀਨ ਵਾਕੇ ਕਾਨਤ੍ਰਿ ਆਕ੍ਰਮਣ ਕਰੇਛੇ। ਸੇਹੇ ਸਮਝ ਏਕਦਿਨ ਕਾਰਲਿਸਟ ਜੇਨਾਰੇਲ ਥੋਮਾਸ ਦੇ ਜੁਮਾਲਾਸਿਯਾਰੇਹੈਂਹੈ ਕ੍ਲਾਨਤ ਓ ਕ੍ਲੁਦਾਰਤ ਹਹੇ ਏਕ ਅਜ਼ਾਤ ਗਾਮੇਰ ਖੁਵਹੈ ਸਾਧਾਰਣ ਏਕ ਬਾਡਿਤੇ ਆਖ੍ਰਿ ਨੇਨ। ਸੇਹੇ ਬਾਡਿਰ ਮਹਿਲਾ ਤਾਕੇ ਟੋਰਤਿਆ ਖੇਤੇ ਦੇਨ, ਟੋਰਤਿਆਤੋ ਜਾਨਿਸਇ ਤੋਪਸੇ, ਗੋਦਾ ਵਾਂਲਾਵ ਬਲਲੇ ਸ੍ਪਾਨਿਸ਼ ਰੁਟਿ। ਤਵੇ ਜੇਨਾਰੇਲ ਖੇਯੇ ਬੁਝਲੇਨ, ਸੋਟਿ ਡਿਮ ਦਿਯੇ ਬਾਨਾਨੋ ਏਰਂ ਅਤਿ ਸੁਵਾਦ੍ਹੁ। ਤਿਨ੍ਹ ਸੇਹੇ ਟੋਰਤਿਆਰ ਰੇਸਿਪੀ ਸ਼ਿਖੇ ਏਸੇ, ਤਾਰ ਸੈਨਿਕਦੇਰ ਬਾਨਿਯੇ ਖਾਓਧਾਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਲੇਨ ਧੇਹੇਤੁ ਖੁਵ ਤਾਡਾਤਾਡਿ ਸਹਜੇ ਬਾਨਾਨੋ ਧਾਵ ਏਰਂ ਸ਼ਾਦਤ ਅਸਾਮਾਨਯ ਤਾਇ ਏਟਿ ਰਾਤਾਰਾਤਿ ਹਿਟ ਹਹੇ ਗੇਲ। ਬਿਖ੍ਯਾਤ ਹਹੇ ਗੇਲੇਨ ਜੇਨਾਰੇਲ ਥੋਮਾਸ ਦੇ ਜੁਮਾਲਾਸਿਯਾਰੇਹੈਂਹੈ ਸ੍ਪਾਨਿਸ਼ ਓਮਲੇਟੇਰ ਆਵਿਕਤਾ ਹਿਸਾਬੇ, ਸੇਹੇ ਗ੍ਰਾਮ ਮਹਿਲਾਟਿਰ ਨਾਮ ਕੇਉ ਜਾਨਲੋ ਨਾ। "ਓਪਾਂ ਥੇਕੇ ਲਾਲਮੋਹਨਵਾਰੁ ਪ੍ਰਾਵ ਲਾਫਿਯੇ ਉਠੇ ਬਲਲੇਨ, " ਆਰਿਕਾਸ, ਏ ਧੇ ਸਿਨੇਮਾਰ ਗੜ੍ਹ ਮਸਾਈ। "

ਫੋਨਟਾ ਰੇਖੇ ਫੇਲ੍ਹੁਦਾ ਆਰ ਏਕ ਰਾਉਂਡ ਚਾ ਬਾਨਿਯੇ ਨਿਯੇ ਏਲ। ਤਾਰ ਮਧੇਂਹੈ ਆਵਾਰ ਫੋਨਟਾ ਪ੍ਰਵਲ ਉੱਸਾਹੇ ਬੇਜੇ ਉਠਲ। ਫੇਲ੍ਹੁਦਾ ਏਮਨਿਤੇ ਫੋਨੇ ਬੇਸ਼ੀ ਕਥਾ ਬਲਾ ਪਛਨ੍ਦ ਕਰੇ ਨਾ ਤਾਈ ਬਿਰਨਤੁ ਹਹੇ ਫੋਨ ਟਾ ਤੁਲੇ ਨਿਲ। ਫੇਲ੍ਹੁਦਾਰ ਸ਼ਾਕੂਟਿਰ ਕਾਰਣਟਾ ਬੁਝਲਾਮ ਓਰ ਮੋਵਾਇਲੇਰ ਸ਼ਿਨੇਰ ਦਿਕੇ ਤਾਕਿਯੇ, ਏਕਟਾ ਅਚੇਨਾ ਨਾਵਾਰ, ਟ੍ਰਾਕਲਾਰੇ ਦੇਖਾਚੇ, ਏਮ. ਮੇਘਰਾਜ ਨਿਚੇ ਮੁੜਾਇ, ਮਹਾਰਾਣ੍ਟ੍ਰ। ਭਾਰੀ ਇਨਟ੍ਰੋਸਟਿੰਗ। ਫੇਲ੍ਹੁਦਾ ਕਲ ਰਿਸਿਭ ਕਰੇ ਹਾਲੋ ਬਲਲ।

ਓਦਿਕ ਥੇਕੇ ਚੇਨਾ ਕਣੇ ਸ਼ੋਨਾ ਗੇਲ, "ਨਮਤੇ ਮਿਃ ਮਿਟਾਰ, ਕੇਮਨ ਆਛੇਨ? ਹਾਮਾਕੇ ਚਿਨਤੇ ਪਾਰਲੇਨ ਕਿਨਾ? "ਫੇਲ੍ਹੁਦਾ ਜਿਵਾਬ ਦਿਲ, "ਹਾਁ ਨਿਚਯ, ਆਮਿ ਭਾਲਈ ਆਛਿ। ਆਪਨਿ ਹਠਾਂ ਏਹੁ ਸਮਯੇ ਕਿ ਦਰਕਾਰੇ ਫੋਨ ਕਰਲੇਨ ਸੋਟਾ ਬਲੁਨ।"

ਮਗਨਲਾਲ ਸ਼ਾਨਤ ਸ਼ਰੇ ਬਲਲੇਨ, " ਮਿਤ੍ਰਿ ਵਾਰੁ ਆਪਨਿ ਹਾਮਾਕੇ ਸ਼ਕ੍ਤਿ ਭਾਬੇਨ, ਆਮਿ ਧੇਨ ਆਪਨਾਰ ਲਾਈਫੇਰ ਪ੍ਰੋਫੇਸਰ ਮੋਰਿਯਾਤਿ। ਆਮਿ ਕਿਨ੍ਤੁ ਸਬਸਮਧ ਆਪਨਾਕੇ ਆਮਾਰ ਫ੍ਰੇਨਡੀ ਮਨੇ ਕਰਿ। ਤਾਈ ਏਹੁ ਦੁਸ਼ਸਮਧੇ ਆਪਨਾਦੇਰ ਖਵਰ ਨਿਤੇ ਕਲ ਕਰਲਾਮ। ਸਾਬਧਾਨੇ ਥਾਕਵੇਨ। "ਫੇਲ੍ਹੁਦਾ ਏਕਟੁ ਬਿਆਨੇ ਸੁਰੇ ਬਲਲ, " ਆਵਾਰ ਪ੍ਰਯੋਜਨੇ ਏਹੁ ਫ੍ਰੇਨਕੇ ਮਾਰਾਰ ਜਨ੍ਯ ਲੋਕ ਪਾਠਾਵੇਨ ਤਾਈਤੋ? ਕੋਲਕਾਤਾ ਹੋਕ ਵਾ ਕਾਠਮਾਨਾਂਡੂ ਵਾ ਬੇਨਾਰਸ, ਕੋਥਾਓ ਤੋ ਪਿਛੁ ਛਾਡੇਨਨਿ ਮਣਾਇ। "ਮਗਨਲਾਲ ਬਲਲੇਨ, " ਏਹੋਟਾ ਕਿਨ੍ਤੁ ਭੂਲ ਬਲਲੇਨ, ਪਿਛੁ ਤੋ ਆਪਨਿ ਆਮਾਰ ਕਰੇ ਏਸੇਛੇਨ, ਆਮਾਰ ਸਵ ਬਿਵਸਾ ਮਾਟਿ ਕਰੇਛੇਨ। ਧਾਕ ਧਾ ਹਹੇ ਗੇਛੇ ਤਾ ਪਾਸਟ ਕਿ ਬਲੇਨ? ਹਾਮਿ ਏਖਨ ਕਮਾਂਪਿਟਲਿ ਚੇੜ੍ਹੇਡ ਪਾਰਸਨ ਬਿਵਸਾਸ ਕੋਰੇਨ। ਤਾਰ ਜਨ੍ਯ ਆਮਿ ਕਿਨ੍ਤੁ ਆਪਨਾਕੇਹੈ ਕ੍ਰੇਡਿਟ ਦਿਓ। ਸੇਹੋ ਧੇ ਆਪਨਿ ਗੋਲਾਪਿ ਮੁੜਾ ਕੇਸੇ ਆਮਾਕੇ ਪੁਲਿਸ਼ੇ ਪਾਕਡੇ ਦਿਲੇਨ, ਤਾਰ ਪਰੇਹੈ ਆਮਿ ਡਿਸਾਈਡ ਕਰਲਾਮ, ਅਨੇਕ ਹਹੇਚੇ, ਏਨਾਫ, ਬਿਵਸਾਵ ਹਚੇ, ਏਹੁ ਜਾਨਿਯਾਤਿ, ਸ਼ਾਗਲਿਂ ਏਵਾਰ ਛੇਡੇ ਦੇਵ। ਆਇ ਆਧਮ ਰਿਯਾਲਿ ਗ੍ਰੇਟਫੂਲ ਟੂ ਇਉ ਮਿਃ ਮਿਟਾਰ। ਤੋਪਸੇ ਭਾਇਕੇਓ ਆਮਾਰ ਓਡੇਲ ਉਇਸੇਜ ਜਾਨਾਵੇਨ। ਆਵਾਰ ਲਾਲਮੋਹਾਨਵਾਰੁ ਕੇ ਬਲਵੇਨ ਉਨਾਕੇ ਆਮਿ ਧਾ ਤਕਲਿਭ ਦਿਯੇਛਿ ਤਾਰ ਜਨ੍ਯ ਆਮਿ ਸਰਿ।"ਫੇਲ੍ਹੁਦਾ ਏਸਵ ਕਥਾ ਸੰਪੂਰਨ ਅਗ੍ਰਾਹ ਕਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ ਕਰਲ, "ਤਾ ਹਠਾਂ ਮੁੜਾਇ ਕਿ ਮਤਲਬੇ? "

ਮਗਨਲਾਲ ਏਹੁ ਪ੍ਰਸ਼ੇ ਬਿਨ੍ਦੁਮਾਤ੍ਰ ਅਵਾਕ ਨਾ ਹਹੇਇ ਬਲਲ, "ਸੋਟਾਇ ਤੋ ਬਲਤੇ ਧਾਚਿਲਾਮ ਆਪਨਾਕੇ, ਜੇਲ ਥੇਕੇ ਬੇਰੋਨੋਰ ਪਰ ਠਿਕ ਕਰਲਾਮ ਫਿਲਮ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਕੋਮਪਾਨੀ ਖੂਲਾਬ, ਸੇਹੋ ਜਨ੍ਯੇਹੈ ਮੁੜਾਇ। ਵਾਟ ਕਿ ਜਾਨੇਨ ਮਿਃ ਮਿਤ੍ਰਿ ਵਾਜਾਰੇ ਤੋ ਆਮਾਰ ਅਨੇਕ ਦੁਰਨ੍ਹਾਮ, ਆਪਨਿ ਤੋ ਸਵਈ ਜਾਨੇਨ, ਤਾਈ ਏਹੁ ਬਿਵਸਾਵ ਫਾਯਦਾ ਹਲ ਨਾ। ਤਾਰਪਰਤੋ ਕਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਏਸੇ ਗੇਲ, ਮੁੜਾਇ ਤੇ ਸਵਚੇਯੇ ਬੇਸ਼ੀ। ਤਾਈ ਨਤੁਨ ਬਿਵਸਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਲਾਮ, ਫੇਸ ਮਾਂਕ ਆਰ ਸਾਨਿਟਾਇਜ਼ਾਰੇਰ। ਮਿਥਯ ਬਲਵੋਨਾ ਮਿਃ ਮਿਤ੍ਰਿ ਭਾਲਈ ਪ੍ਰਫਿਟ ਹਚੇਹ।" ਫੇਲ੍ਹੁਦਾ ਕਿਛੁ ਏਕਟਾ ਬਲਤੇ ਧਾਚਿਲ, ਕਿਨ੍ਤੁ ਮਗਨਲਾਲ ਮੇਘਰਾਜ ਬਲੇ ਚਲਲੇਨ, " ਓ ਭਾਲੋ ਕਥਾ, ਆਮਰਾ ਕਲਕਤਾਤੇਓ ਸਾਪਾਇ ਦਿ, ਦਰਕਾਰ ਲਾਗਲੇ ਏਕਵਾਰ ਫੋਨ ਕਰੇ ਦਿਵੇਨ, ਸਾਥੇ ਸਾਥੇ ਲੋਕ ਗਿਯੇ ਦਿਯੇ ਆਸਵੇ ਆਪਨਾਰ ਵਾਡਿਤੇ। ਆਪਨਾਰ ਜਨ੍ਯ ਕੋਮਪਾਨੀਰ ਰੋਟੇਇ, ਏਕ ਪਾਇਸਾਓ ਏਕਸਟ੍ਰਾ ਨੇਵੋ ਨਾ। ਆਵਾਰ ਆਕਲਕੇ ਬਲਵੇਨ ਉ ਸਾਨਿਟਾਇਜ਼ਾਰੇ ਬਿ਷ ਨਾਹੀ! "ਪਰੇ ਜਟਾਵੁ ਸਵ ਸ਼ੁਨੇ ਨਿਜੇਰ ਸ਼ਬਦਸਿੰਧ ਤੱਥੇ ਬਲਲੇਨ, " ਹਾਇਨਿ ਸਾਸਪਿਸਾਸ। "

ਅੰਚਲ ਕਾਰਾਲਿਯ ਗੁਵਾਹਾਟੀ

ਪਲਲਵ ਦਤਾ

ਹਾਇਲੀ ਸਲਾਹਿਤਿਆਇਅਸ

(ਮੂਲ ਬਾਂਗਲਾ ਲੇਖ ਕਾ ਹਿੰਦੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਮੈਂ ਸ਼ਤਰੰਗ ਮੈਂ ਫਿਰ ਫੇਲੁਦਾ ਸੇ ਹਾਰ ਗਿਆ। ਬੇਸ਼ਕ, ਅਗਰ ਇਸਕੇ ਵਿਪਰੀਤ ਹੁਆ ਤਾਂ ਆਖਰੀ ਚਕਿਤ ਹੋਨੇ ਕਾ ਕਾਰਣ ਥਾ। ਫੇਲੁਦਾ ਕਾ ਕਹਨਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿਮਾਗ ਕਾ ਕਾਮ ਕਰਨੇ ਵਾਲੋਂ ਕੇ ਲਿਏ ਸ਼ਤਰੰਗ ਖੇਲਨਾ ਵਿਟਾਮਿਨ ਕਾ ਕਾਮ ਕਰਤਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਤਿਵਿਵਾਹੀ ਕੀ ਚਾਲ ਕਾ ਪਹਲੇ ਸੇ ਅੰਦਾਜਾ ਲਗਾ ਲੇਨੇ ਕਾ ਮਜਾ ਹੀ ਅਲਗ ਹੈ। ਫੇਲੁਦਾ ਔਰ ਮੈਂ ਰਵਿਵਾਰ ਕੀ ਸੁਭਹ ਹਮਾਰੇ 21, ਰਜਨੀ ਸੇਨ ਰੋਡ ਸਿਥਿਤ ਘਰ ਕੇ ਲਿਵਿੰਗ ਰੁਮ ਮੈਂ ਬੈਠੇ ਥੇ। ਆਜਕਲ ਤੋਂ ਹਰ ਦਿਨ ਰਵਿਵਾਰ ਲਗਤਾ ਹੈ। ਕੋਰੋਨਾ ਤਾਲਾਬਾਂਦੀ ਕੇ ਕਾਰਣ ਫੇਲੁਦਾ ਕੇ ਸੁਵਿਕਿਲ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸਸੇ ਉਨਕੀ ਰੋਜ਼ੀ—ਰੋਟੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਫੇਲੁਦਾ ਇਸਕੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਚਿੱਤਿਤ ਸਾ ਲਗਤਾ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਇਸੇ ਬਾਹਰ ਇਸ ਤਰਹ ਵਾਕਾ ਨਹੀਂ ਕਰਤਾ।

ਧੁ ਇਕ ਸੇਵਾਨਿਵ੃ਤਿ ਜੈਸਾ ਹੈ ਜਿਸਸੇ ਵਹ ਸ਼ਤਰੰਗ ਮੈਂ ਦਿਲਚਸ਼ੀ ਲੇਨੇ ਲਗਾ ਹੈ ਔਰ ਇਕ ਬਾਰ ਫੇਲੁਦਾ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਮੈਂ ਦਿਲਚਸ਼ੀ ਲੇਤਾ ਹੈ, ਉਸਮੇਂ ਵਹ ਮਹਾਰਤ ਹਾਸਿਲ ਕਰਕੇ ਹੀ ਛੋਡਤਾ ਹੈ, ਸ਼ਤਰੰਗ ਭੀ ਉਸੀ ਸੂਚੀ ਮੈਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਨੇ ਲਗਾ ਹੈ। ਵਹ ਪਹਲੇ ਸੇ ਹੀ ਸ਼ਤਰੰਗ ਪਰ ਦੋ ਕਿਤਾਬੋਂ ਪੱਧ ਚੁਕੇ ਹਨ, ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਤਰੰਗ ਖਿਲਾਡੀ ਆਰੋਨ ਨਿਮਜ਼ੌਚ ਢਾਰਾ ਲਿਖੀ ਗਿਆ ਪੁਸ਼ਟਕ ਮਾਰੀ ਸਿਸਟਮ ਹੈ ਔਰ ਦੂਸਰੀ ਕਿਤਾਬ ਹਰਸਮਨ ਗੁਣੇਨ ਢਾਰਾ ਲਿਖੀ ਗਿਆ ਚੇਸ ਸਟ੍ਰੈਟੇਜੀ ਫੌਰ ਕਲਵ ਪਲੇਯਰਸ।

ਚਾਰਮੀਨਾਰ ਕੋ ਪਕੜੇ ਹੁए ਫੇਲੁਦਾ ਨੇ ਕਹਾ, “ਜਾਨਤੇ ਹੋ ਤੱਥਾਂਸੇ, ਸਭੀ ਖੇਲੋਂ ਕੀ ਤਰਹ ਸ਼ਤਰੰਗ ਮੈਂ ਬਚਾਵ ਉਤਨਾ ਹੀ ਮਹਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਜਿਤਨਾ ਕਿ ਆਕਰਸ਼ਣ। ਯਦਿ ਗੈਰੀ ਕਾਸਪਾਰੋਵ ਅਥ ਤਕ ਕੇ ਸੰਵਰਾਏ ਸ਼ਤਰੰਗ ਖਿਲਾਡੀ ਹਨ ਤੋਂ ਟਿਗ੍ਰਾਨ ਪੇਟ੍ਰੋਸਿਯਨ ਸ਼ਤਰੰਗ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਮੈਂ ਸੰਵਰਾਏ ਰਕ਼ਕ ਹਨ ਤੋਂ ਲੇਕਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸਕੇ ਲਿਏ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਬਲਿਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੋਰਿੰਗ, ਡਰਪੋਕ ਜੈਸੇ ਨਾਮਾਂ ਸੇ ਪੁਕਾਰਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਬਾਤ ਸੇ ਕੋਈ ਇੰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਤਰੰਗ ਮੈਂ ਏਕ ਨਿਆ ਰਾਸਤਾ ਦਿਖਾਯਾ ਔਰ ਵੇਂ ਅਪਨੇ ਆਪ ਮੈਂ ਵਿਸ਼ ਚੈਂਪਿਯਨ ਭੀ ਹੈ, ਉਨਕੀ ਸ਼ੈਲੀ ਕੀ ਤੁਲਨਾ ਇਤਾਲਵੀ ਫੁਟਬੋਲ ਕੇ ਦਿੱਗਜ ਕੈਤੇਨੇਵਿਧੀ ਸਿਸਟਮ ਸੇ ਕੀ ਜਾਤੀ ਹੈ, ਜਹਾਂ ਬਚਾਵ ਕੋ ਸੁਦੂਰ ਕਿਯਾ ਜਾਤਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਤਿਵਿਵਾਹੀ ਕੇ ਹਮਲੇ ਕੋ ਕੁਂਦ ਕਰ ਦਿਯਾ ਜਾਤਾ ਹੈ। ਜਥੇ ਪ੍ਰਤਿਵਿਵਾਹੀ ਨਾਰਾਜ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਔਰ ਫਿਰ ਥੋਡੀ ਸੀ ਗਲਤੀ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤੋਂ ਜਵਾਬੀ ਹਮਲੇ ਕਿਏ ਜਾਤੇ ਹਨ।”

ਬਾਤਚੀਤ ਕੇ ਬਾਦ ਫੇਲੁਦਾ ਨੇ ਜੈਸੇ ਹੀ ਅਖਬਾਰ ਪਰ ਨਜ਼ਰ ਢਾਲਾ ਵੈਸੇ ਹੀ ਵਾਟਾਂਸਾਏ ਪਰ ਲਾਲ ਮੋਹਨ ਬਾਬੂ ਕਾ ਵੀਡਿਓ ਕੱਲ ਆਇਆ। ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਕੇ ਚਲਤੇ ਲਾਲ ਮੋਹਨ ਬਾਬੂ ਕਾ ਹਮਾਰੇ ਘਰ ਆਨਾ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਬੇਚਾਰੇ ਗਢਪਾਰ ਕੇ ਘਰ ਮੈਂ ਕੈਦ ਹੋ ਗਏ ਇਸਲਿਏ ਉਨ੍ਹਾਂਨੇ ਵੀਡਿਓ ਕੱਲ ਕੇ ਜਿਹੇ ਦੂਧ ਕੇ ਸ਼ਵਾਦ ਕੋ ਘੋਲ ਮੈਂ ਸ਼ੱਤੁ਷ਟ ਕਰਨੇ ਕੀ ਕੋਝਿਅਤ ਕੀ। ਇਸ ਗਰ੍ਮੀ ਮੈਂ ਵਹ ਹਮਾਰੇ ਸਾਥ ਲਦਾਖ ਜਾਨੇ ਕੀ ਯੋਜਨਾ ਬਨਾ ਰਹਾ ਥਾ ਔਰ ਪੂਜਾ—ਵਾਰਿਂਕੀ ਮੈਂ ਲਦਾਖ ਕੀ ਪ੍ਰਥਭੂਮਿ ਪਰ ਏਕ ਲੇਖ ਲਿਖਨੇ ਕੀ ਯੋਜਨਾ ਬਨਾ ਰਹੇ ਥੇ। ਇਸ ਲੇਖ ਕਾ ਨਾਮ ਉਨ੍ਹਾਂਨੇ ਸੋਚਾ ਥਾ ਲਦਾਖ ਮੈਂ ਲਕਾਕਾਂਡ ਲੇਕਿਨ ਫੇਲੁਦਾ ਨੇ ਯਹ ਕਹਤੇ ਹੁਏ ਨਾਮ ਕੋ ਖਾਰਿਜ ਕਰ ਦਿਯਾ ਕਿ ਲੰਕਾ ਸੇ ਲਦਾਖ ਬਿਲਕੁਲ ਭੀ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਤਾ ਹੈ ਬਲਿਕ ਇਸਕਾ ਨਾਮ ਲਦਾਖ ਮੈਂ ਲੂਟਪਾਟ ਰਖਾ ਜਾ ਸਕਤਾ ਹੈ। ਜਥੇ ਫੇਲੁਦਾ ਨੇ ਫੋਨ ਉਠਾਇਆ ਤੋਂ ਉਸ ਤਰਫ ਸੇ ਲਾਲ ਮੋਹਨ ਬਾਬੂ ਨੇ ਕਹਾ, “ਫੇਲੁਬਾਬੂ ਕਿਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ?” ਇਸਦੇ ਪਹਲੇ ਕਿ ਫੇਲੁਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਪਾਤਾ, ਵਹ ਕਹਤਾ ਰਹਾ, “ਕਿਵਾ ਤੁਮਨੇ ਮੇਰਾ ਵਾਟਾਂਸਾਏ ਸਟੇਟਸ ਦੇਖਾ ਹੈ?” ਮੈਨੇ ਅਪਨਾ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ ਨਿਕਾਲਾ ਔਰ ਦੇਖਾ ਕਿ ਲਾਲ ਮੋਹਨ ਬਾਬੂ ਨੇ ਏਕ ਸੱਧੇਨਿਸ਼ ਆਮਲੇਟ ਬਨਾਇਆ ਥਾ ਔਰ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਸੇ ਉਸਕੀ ਏਕ ਤਸਵੀਰ ਲੀ ਔਰ ਉਸੇ ਅਪਨੇ ਸਟੇਟਸ ਮੈਂ ਡਾਲ ਦਿਯਾ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖਨੇ ਕੇ ਬਾਦ ਫੇਲੁਦਾ ਨੇ ਉਸਨੇ ਕਹਾ, ‘ਬਹੁਤ ਅਚਾਨਕ ਬਨਾਇਆ ਹੈ।’

ਰਹਸ਼ਿ ਉਪਨਿਆਸਕਾਰ ਲਾਲਮੋਹਨ ਗਾਂਗੁਲੀ ਉਫ ਜਟਾਯੁ ਲੱਕਡਾਉਨ ਕੇ ਦੌਰਾਨ ਖਾਨਾ ਪਕਾਨੇ ਕੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਆਜ ਤਕ ਵੇਂ ਦੇਸ਼ੀ ਪੁਲਾਵ, ਚਿਕਨ, ਮਟਨ ਘੁਘਲੀ, ਫੀਸ਼ ਫ੍ਰਾਈ ਸੇ ਕਾਮ ਚਲਾ ਰਹੇ ਥੇ ਲੇਕਿਨ ਆਜ ਤੋਂ ਵੇਂ ਅੰਤਰਾਈ ਸ਼ਤਰ ਪਰ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਫੇਲੁਦਾ ਔਰ ਮੈਨੇ ਕੁਛ ਦੇਰ ਪਹਲੇ ਨਾਸ਼ਤੇ ਮੈਂ ਤਬਲੇ ਚਨੇ, ਸੁਰੀ (ਸੁਰਸੁਰਾ) ਦਾਲ ਔਰ ਰੇਡ ਟੀ ਲਿਆ ਥਾ। ਰਵਿਵਾਰ ਕੀ ਸੁਭਹ ਹਿੰਗ ਕੇ ਕਚੂਰੀ (ਕਚੌਰੀ) ਔਰ ਅਲੁਰਦਮ (ਦਮਆਲੂ) ਕੇ ਸਥਾਨ ਪਰ ਯੇ ਸਥ ਖਾਨਾ ਪਢਾ ਕਿਧੋਂਕਿ ਲੱਕਡਾਉਨ ਸੇ ਕੁਛ ਦਿਨ ਪਹਲੇ ਸ਼੍ਰੀਨਾਥ ਘਰ ਚਲੇ ਗਏ, ਉਨਕੀ ਪਤਨੀ ਬੀਮਾਰ ਥੀ ਔਰ ਲੱਕਡਾਉਨ ਕੀ ਘੋਣਾ ਕੇ ਬਾਦ ਵੇਂ ਲੌਟ ਨਹੀਂ ਸਕੇ ਜਿਸਸੇ ਹਮ ਰਸਾਤਲ ਮੈਂ ਗਿਰ ਗਏ ਹਨ। ਖਾਨਾ ਪਕਾਨੇ ਕੇ ਸੰਬੰਧ ਮੈਂ ਫੇਲੁਦਾ ਕਹਤੇ ਹਨ, ‘ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਮੈਂ ਫੇਲੂ ਮਿਤਿਰ ਭੀ ਫੇਲ ਹੈ ਰੇ ਤੱਥਾਂਸੇ। ਉਸਕੇ ਊਪਰ ਘਰ ਸਾਫ ਕਰਨਾ,

ਕਪਡੇ ਧੋਨੇ ਸੇ ਹਾਲਤ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।” ਫੇਲੁਦਾ ਕਹਤੇ ਹਨ ਕਿ ਸਹਜ ਰੂਪ ਸੇ ਜਿਨ ਕਾਰ੍ਯਾਂ ਕੋ ਹਮ ਆਸਾਨ ਮਾਨਤੇ ਹਨ, ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਨੇ ਹਮੌਂ ਉਨਕੀ ਅਹਸਿਤ ਸਮਝਾ ਦੀ ਹੈ। ਲਾਲ ਮੋਹਨ ਬਾਬੂ ਨੇ ਕਹਾ “ਦੇਖੋ ਕਿਤਨਾ ਅਚਛਾ ਬਨਾ ਹੈ! ਸਪੇਨਿਸ਼ ਅੱਮਲੇਟ ਯਾ ਏਸਪੱਨਿਆਲੇ, ਟੋਰਟਿਲਾ ਡੇ ਪੋਟਾਟੋਜ। ਆਪਕੋ ਔਰ ਤੱਥਾਂ ਕੋ ਭੀ ਖਿਲਾਨੇ ਕਾ ਮਨ ਥਾ ਲੇਕਿਨ ਕਿਧਾ ਕਰੋ!”

ਫੇਲੁਦਾ ਨੇ ਕਹਾ, “ਠੀਕ ਹੈ, ਵਹ ਬਾਦ ਮੌਹਨ ਬਾਬੂ ਨੇ ਕਹਾ “ਦੇਖੋ ਕਿਤਨਾ ਅਚਛਾ ਬਨਾ ਹੈ! ਸਪੇਨਿਸ਼ ਅੱਮਲੇਟ ਯਾ ਏਸਪੱਨਿਆਲੇ, ਟੋਰਟਿਲਾ ਡੇ ਪੋਟਾਟੋਜ। ਆਪਕੋ ਔਰ ਤੱਥਾਂ ਕੋ ਭੀ ਖਿਲਾਨੇ ਕਾ ਮਨ ਥਾ ਲੇਕਿਨ ਕਿਧਾ ਕਰੋ!”

ਫੇਲੁਦਾ ਨੇ ਬਿਨਾ ਉਤਾਰ ਦਿਏ ਮੇਰੀ ਔਰ ਦੇਖਾ ਔਰ ਕਹਾ, “ਜਾਨਤੇ ਹੋ ਤੱਥਾਂ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਕਈ ਕਹਾਨੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਯਹ ਟੋਰਤਿਆ ਦੇ ਪਾਤਾਤਾਸ ਹੈ।” ਲਾਲ ਮੋਹਨ ਬਾਬੂ ਨਿਰਾਸ ਹੋਕਰ ਬੋਲੇ ਕਿ ਯਹ ਤੋ ਮੁੜਸੇ ਬੋਲਾ ਭੀ ਨਹੀਂ ਜਾਏਗਾ।

ਫੇਲੁਦਾ ਨੇ ਬਿਨਾ ਉਤਾਰ ਦਿਏ ਮੇਰੀ ਔਰ ਦੇਖਾ ਔਰ ਕਹਾ, “ਜਾਨਤੇ ਹੋ ਤੱਥਾਂ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਕਈ ਕਹਾਨੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਯਹ ਟੋਰਤਿਆ ਦੇ ਪਾਤਾਤਾਸ ਕੈਂਸੇ ਆਇਆ। ਸਬਸੇ ਪ੍ਰਸਿੰਦ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਵਰ਷ 1835 ਦੇ ਆਸਪਾਸ, ਜਵ ਸਪੇਨ ਮੈਂ ਗ੍ਰੂਹਯੁਦ਼ ਤਹਿਤ ਸਥਿਤ ਮੈਂ ਥਾ, ਸਪੇਨਿਸ਼ ਕਾਰਿੰਸਟ ਸੇਨਾ ਨੇ ਸ਼ਵਾਧੀਨ ਬਾਸਕੇ ਦੇਸ਼ ਮੈਂ ਆਕਰਸ਼ਣ ਕਿਯਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਥਕੇ ਔਰ ਭੂਖੇ ਕਾਰਿੰਸਟ ਜਨਰਲ ਥੋਮਸ ਡੀ ਜੁਮਾਲਾਸੀਆਰੇਹੂਈ ਨੇ ਏਕ ਅਨਜਾਨ ਗੱਵ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਾਧਾਰਣ ਘਰ ਮੈਂ ਸ਼ਾਰਣ ਲੀ। ਘਰ ਕੀ ਮਹਿਲਾ ਨੇ ਉਸੇ ਟੋਰਤਿਆ ਖਾਨੇ ਕੀ ਦੀ, ਟੋਰਤਿਆ ਤੋ ਤੁਸ ਜਾਨਤੇ ਹੀ ਹੋ ਤੱਥਾਂ, ਜਿਸੇ ਸਪੇਨਿਸ਼ ਰੋਟੀ ਕਹਤੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਨਰਲ ਨੇ ਖਾਏ ਔਰ ਮਹਸੂਸ ਕਿਯਾ ਕਿ ਯਹ ਅੰਡੇ ਸੇ ਬਨਾ ਹੈ ਔਰ ਬਹੁਤ ਸ਼ਵਾਦਿ਷ਟ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂਨੇ ਉਸ ਟੋਰਤਿਆ ਕੀ ਰੇਸਿਪੀ ਸੀਖੀ ਔਰ ਅਪਨੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਕੀ ਖਿਲਾਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਯਾ ਕਿਧੋਂਕਿ ਇਸੇ ਜਲਦੀ ਬਨਾਨਾ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨ ਥਾ ਔਰ ਸ਼ਵਾਦ ਭੀ ਲਾਜਵਾਬ ਥਾ ਇਸਲਿਏ ਯਹ ਰਾਤੋਂ—ਰਾਤ ਹਿਟ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਨਰਲ ਥੋਮਸ ਡੀ ਜੁਮਾਲਾਸੀਆਰੇਹੂਈ, ਸਪੇਨਿਸ਼ ਆਮਲੇਟ ਕੀ ਆਵਿਕਾਰਕ ਕੇ ਰੂਪ ਮੈਂ ਪ੍ਰਸਿੰਦ ਹੁਏ ਲੇਕਿਨ ਕੋਈ ਭੀ ਉਸ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਮਹਿਲਾ ਕੀ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਜਾਨਤਾ ਥਾ।” ਲਾਲ ਮੋਹਨ ਬਾਬੂ ਲਗਭਗ ਕਿਨਾਰੇ ਸੇ ਕੂਦ ਪਢੇ ਔਰ ਕਹਾ, “ਅਰਿਬਾ, ਯਹ ਫਿਲਮ ਕੀ ਕਹਾਨੀ ਹੈ।”

ਫੋਨ ਛੋਡਕਰ ਫੇਲੁਦਾ ਨੇ ਚਾਯ ਕੀ ਏਕ ਔਰ ਦੌਰ ਬਨਾਯਾ ਔਰ ਲੇ ਆਏ। ਫੋਨ ਫਿਰ ਬੜੇ ਜੋਸ਼ ਕੇ ਸਾਥ ਬਜਾ। ਫੇਲੁਦਾ ਕੀ ਫੋਨ ਪਰ ਬਾਤ ਕਰਨਾ ਇਤਨਾ ਪਸਾਂਦ ਨਹੀਂ ਥਾ ਇਸਲਿਏ ਉਸਨੇ ਨਾਰਾਜ ਹੋਕਰ ਫੋਨ ਉਠਾਯਾ। ਫੇਲੁਦਾ ਕੀ ਮੋਬਾਇਲ ਕੀ ਸ਼ਕੀਨ ਕੀ ਦੇਖਕਰ ਮੁੜੇ ਸਮਝ ਮੈਂ ਆਇਆ ਕਿ ਫੇਲੁਦਾ ਕੀ ਨਾਰਾਜਗੀ ਕੀ ਕਾਰਣ ਕਿਧਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਾਂਸਕੋਨੋਲੋਜੀ ਮੈਂ ਦਿਖ ਰਹਾ ਏਕ ਅਨਜਾਨ ਨੰਬਰ ਏਮ ਮੇਘਰਾਜ, ਮੁੰਬਈ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟ੍ਰ। ਅਤਿੱਤ ਦਿਲਚਸ਼! ਫੇਲੁਦਾ ਨੇ ਕੱਲ ਰਿਸੀਵ ਕਿਯਾ ਔਰ ਨਮਸ਼ਟੇ ਕਹਾ।

ਸਾਮਨੇ ਸੇ ਜਾਨੀ—ਪਹਚਾਨੀ ਆਵਾਜ ਥੀ “ਨਮਸ਼ਟੇ ਮਿਸਟਰ ਮੀਟਰ, ਕੈਂਸੇ ਹੈਂ? ਕਿਧਾ ਆਪ ਹਮੌਂ ਪਹਚਾਨ ਪਾਏ” ਜਵਾਬ ਮੈਂ ਫੇਲੁਦਾ ਨੇ ਕਹਾ “ਹਾਁ ਬਿਲਕੁਲ, ਮੈਂ ਅਚਛਾ ਹਾਂ। ਆਪਨੇ ਅਚਾਨਕ ਇਸ ਵੱਕਤ ਫੋਨ ਕਿਧੋਂ ਕਿਯਾ ਵੀ ਬਤਾਇਏ।”

ਮਗਨਲਾਲ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤ ਸ਼ਵਰ ਮੈਂ ਕਹਾ, ‘ਮਿਤਿਰ ਬਾਬੂ, ਆਪ ਮੁੜੇ ਦੁਸ਼ਮਨ ਸਮਝਾਤੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਆਪਕੇ ਜੀਵਨ ਮੈਂ ਪ੍ਰੋਫੇਸਰ ਮੋਰਿਆਤੀ ਕੀ ਤਰਹ ਹੁੰਡੀ ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਕੋ ਅਪਨਾ ਦੋਸਤ ਮਾਨਤਾ ਹੁੰਦੀ ਇਸਲਿਏ ਮੈਂਨੇ ਇਸ ਕਠਿਨ ਸਮਝ ਮੈਂ ਆਪਕੀ ਖ਼ਬਰ ਲੇਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਫੋਨ ਕਿਯਾ। ਅਪਨਾ ਧਿਆਨ ਰਖਿਏ।’’ ਅਥ ਫੇਲੁਦਾ ਨੇ ਮਜਾਕਿਆ ਲਹਜੇ ਮੈਂ ਕਹਾ “ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਡਨੇ ਪਰ ਆਪ ਫਿਰ ਇਸ ਦੋਸਤ ਕੀ ਮਾਰਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਲੋਗਾਂ ਕੀ ਭੇਜੋਂਗੇ? ਕੋਲਕਾਤਾ ਹੋ ਯਾ ਕਾਠਮਾਂਡੂ ਯਾ ਬਨਾਰਸ ਹੋ? ਕਿਹੜੀ ਭੀ ਪੀਛਾ ਨਹੀਂ ਛੋਡਾ।” ਮਗਨਲਾਲ ਨੇ ਕਹਾ “ਧਾਰਤ ਹੈ, ਤੁਸ ਮੇਰੇ ਪੀਛੇ ਆਏ ਹੋ, ਤੁਸਨੇ ਮੇਰਾ ਧੰਧਾ ਬੰਬਾਦ ਕਰ ਦਿਯਾ ਹੈ। ਅਤੀਤ ਮੈਂ ਜੋ ਹੁਆ ਤੁਸੇ ਭੂਲ ਜਾਇਏ। ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਿਜਿਏ ਅਥ ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰਹ ਸੇ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਔਰ ਇਸਕਾ ਸ਼੍ਰੇਯ ਆਪਕੋ ਦੇਤਾ ਹੈ। ਜਦ ਤੁਸਨੇ ਮੁੜੇ ਪਿਂਕ ਪਲ ਕੇ ਮਾਮਲੇ ਮੈਂ ਪੁਲਿਸ ਕੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿਯਾ ਥਾ ਤੋ ਮੈਂਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕਿਯਾ ਕਿ ਅਥ ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਮੈਂ ਅਥ ਤਸਕਰੀ ਔਰ ਜਾਲਸਾਜੀ ਛੋਡ ਦੁੱਗਾ। ਆਈ ਏਮ ਰਿਯਲੀ ਗ੍ਰੇਟਫੂਲ ਟੂ ਯੂ ਮਿਸਟਰ ਮੀਟਰ ਔਰ ਤੱਥਾਂ ਭਾਈ ਕੀ ਭੀ ਸੇਰੀ ਤਰਫ ਸੇ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਏਂ ਦੇਨਾ। ਲਾਲ ਮੋਹਨ ਬਾਬੂ ਕੀ ਕਹਨਾ ਮੈਂਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੋ ਤਕਲੀਫ ਦੀ ਹੈ ਤੁਸਕੇ ਲਿਏ ਭੀ ਮੁੜੇ ਖੇਦ ਹੈ।” ਫੇਲੁਦਾ ਨੇ ਇਸੇ ਪੂਰੀ ਤਰਹ ਸੇ ਨਜ਼ਰਅਂਦਾਜ ਕਰ ਦਿਯਾ ਔਰ ਪੂਛਾ, “ਅਚਾਨਕ ਮੁੰਬਈ ਮੈਂ ਕਿਧਾ ਕਾਮ ਆ ਗਿਆ?”

ਬਿਲਕੁਲ ਭੀ ਆਖਰ੍ਯਚਕਿਤ ਹੁਏ ਬਿਨਾ ਮਗਨਲਾਲ ਨੇ ਕਹਾ, “ਮੈਂ ਆਪਕੋ ਯਹੀ ਬਤਾਨੇ ਜਾ ਰਹਾ ਥਾ। ਜੇਲ ਸੇ ਛੂਟਨੇ ਕੇ ਬਾਦ ਮੈਂਨੇ ਏਕ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਣ ਕੰਪਨੀ ਖੋਲਨੇ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਕਿਯਾ ਇਸਲਿਏ ਮੈਂ ਮੁੰਬਈ ਆ ਗਿਆ, ਲੇਕਿਨ ਆਪ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਮਿਸਟਰ ਮਿਤਿਰ, ਬਾਜਾਰ ਮੈਂ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਬਹੁਤ ਬਦਨਾਮ ਹੈ ਇਸਲਿਏ ਇਸ ਕਾਮ ਮੈਂ ਕੋਈ ਫਾਯਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁਆ। ਫਿਰ ਆਈ ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ, ਮੁੰਬਈ ਮੈਂ ਸਬਸੇ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਇਸਲਿਏ ਮੈਂਨੇ ਫੇਸ ਮਾਸਕ ਔਰ ਸੈਨਿਟਾਇਜਰ ਕੀ ਨਿਆ ਵਿਵਸਾਯ ਸ਼ੁਰੂ ਕਿਯਾ। ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲ੍ਹਾ ਗਿਆ ਮਿਸਟਰ ਮਿਤਿਰ ਅਚਛਾ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾ ਰਹਾ ਹੈ।” ਫੇਲੁਦਾ ਕੁਛ ਕਹਨੇ ਹੀ ਵਾਲੇ ਥੇ ਲੇਕਿਨ ਮਗਨਲਾਲ ਮੇਘਰਾਜ ਕਹਤੇ ਰਹੇ “ਅਰੇ ਹਮ ਕਲਕਤਾ ਮੈਂ ਭੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਤੇ ਹੈਂ, ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਡਨੇ ਪਰ ਏਕ ਬਾਰ ਫੋਨ ਕਰ ਲੇਨਾ ਤੋ ਲੋਗ ਆਪਕੇ ਘਰ ਤੁਰੰਤ ਆ ਜਾਏਂਗੇ। ਆਪਕੇ ਲਿਏ ਲਾਗਤ ਦਰ ਪਰ, ਮੈਂ ਏਕ ਪੈਸਾ ਭੀ ਅਤਿਰਿਕਤ ਨਹੀਂ ਲੂੰਗਾ ਔਰ ਅਪਨੇ ਚਾਚਾ ਸੇ ਕਹਨਾ ਤੁਸੇ ਸੈਨਿਟਾਇਜਰ ਮੈਂ ਜਹਾਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।”

ਧੇ ਸਥ ਵਾਕਿਆ ਮਿਸਟਰ ਮਿਤਿਰ ਨੇ ਲਾਲ ਮੋਹਨ ਬਾਬੂ ਸੇ ਸਾਝਾ ਕੀ। ਮਗਨਲਾਲ ਕੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਇਤਨਾ ਸਥ ਜਾਨਨੇ ਕੇ ਬਾਦ ਜਟਾਇਆ ਨੇ ਅਪਨੇ ਚਿਰ-ਪਰਿਚਿਤ ਅਂਦਾਜ ਮੈਂ ਕਹਾ, “ਹਾਇਲੀ ਸਸਪੀਸ਼ਿਅਸ!”

ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਾਰਾਈਲਿਅ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਥ

ਸਨੌਰੀਪ ਦਹਾਰਥ ਤਨਾਵਣੇ

ਵੈਖਿਕ ਤਾਪਨ ਔਰਾ ਗ੍ਰੀਨਹਾਉਸ ਪ੍ਰਮਾਵ

ਹਮ ਸਥ ਆਸਪਾਸ, ਅਖਬਾਰ ਮੌਂ, ਟੇਲੀਵਿਜਨ ਪਰ ਬਾਰ—ਬਾਰ ਯਹ ਸੁਨਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ (ਵੈਖਿਕ ਤਾਪਨ) ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਯਹ ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ ਦਰਅਸਲ ਹੈ ਕਿਧੂ, ਯਹ ਹਮ ਇਸ ਲੇਖ ਮੌਂ ਸਮਝੋਂਗੇ। ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ ਕਾ ਸਬਸੇ ਆਸਾਨ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਕਿ ਧੂਪ ਮੌਂ ਏਕ ਕਾਰ ਕਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਖੜੀ ਕਰ ਦੇਨਾ, ਜੈਂਸੇ ਕਾਰ ਕੇ ਅੰਦਰ ਤਾਪਮਾਨ ਬਢ਼ ਜਾਤਾ ਹੈ ਵੈਂਚੇ ਹੀ ਹਮਾਰੀ ਪ੃ਥਕੀ ਪਰ ਭੀ ਤਾਪਮਾਨ ਬਢ਼ ਰਹਾ ਹੈ। ਪ੃ਥਕੀ ਪਰ ਆਨੇ ਵਾਲੀ ਸੂਰਜ ਕੀ ਕਿਰਣਾਂ ਲਈ ਤਰੰਗ ਯਾਨਿ ਸ਼ੱਟ ਵੇਚ ਲੇਂਥ ਕੇ ਰੂਪ ਮੌਂ ਆਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੃ਥਕੀ ਪਰ ਆਕਰ ਵਹੀ ਸੂਰਜ ਕੀ ਕਿਰਣਾਂ ਬੜੀ ਤਰੰਗ ਯਾਨਿ ਲੱਗ ਵੇਚ ਲੇਂਥ ਕੇ ਰੂਪ ਮੌਂ ਪਰਿਵਰਿਤ ਹੋ ਜਾਤੀ ਹੈ। ਯਹ ਜੋ ਸ੍ਰਾਵਿ ਕਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਯਹ ਐਸਾ ਹੀ ਚਲਤਾ ਆ ਰਹਾ ਹੈ। ਜੈਂਸੇ ਕਾਰ ਪਰ ਧੂਪ ਪਡਨੇ ਸੇ ਕਾਰ ਕੇ ਅੰਦਰ ਲਗੇ ਸ਼ੀਸੇ ਧੂਪ ਕੋ ਬਾਹਰ ਜਾਨੇ ਸੇ ਰੋਕਨੇ ਹੈਂ ਅਤੇ ਕਾਰ ਕਾ ਤਾਪਮਾਨ ਬਢ਼ ਜਾਤਾ ਹੈ ਵੈਂਚੇ ਹੀ ਪ੃ਥਕੀ ਕੇ ਆਸਪਾਸ ਜੋ ਵਾਧੂ ਕਾ ਆਵਰਣ ਹੈ ਵਹ ਧੂਪ ਕੋ ਵਾਪਸ ਜਾਨੇ ਸੇ ਰੋਕਤਾ ਹੈ, ਇਸੀ ਕਾਰਣ ਪ੃ਥਕੀ ਪਰ ਤਾਪਮਾਨ ਬਢ਼ ਜਾਤਾ ਹੈ। ਯਹੀ ਨਿਯਮ ਏਗ੍ਰੀਕਲਟਰ — ਗ੍ਰੀਨ ਹਾਊਸ ਟੇਕਨੋਲੋਜੀ ਮੌਂ ਇਸ਼ਟੋਮਾਲ ਕਿਯਾ ਜਾਤਾ ਹੈ।

ਅਥ ਆਪ ਯਹ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹੋਂਗੇ ਕਿ ਯਹ ਤੋ ਸ਼ਵਾਭਾਵਿਕ ਹੈ, ਫਿਰ ਇਸ ਪਰ ਇਤਨੀ ਚੰਚਾ ਅਥ ਕਿਥੂँ? ਯਹ ਜੋ ਗ੍ਰੀਨ ਹਾਊਸ ਇਫੈਕਟ ਹੈ ਜਿਥੇ ਯਹ ਸ਼ਵਾਭਾਵਿਕ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੋ ਹਮਾਰੀ ਪ੃ਥਕੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸਮਾਨ (ਬੈਲੋਂਸਡ) ਰਹਤਾ ਹੈ ਪਰਿਤੁ ਮਾਨਵੀਧ ਗਤਿਵਿਧਿਆਂ ਕੇ ਕਾਰਣ ਯਹ ਜੋ ਵਾਧੂ ਕਾ ਚੜ੍ਹ ਹੈ ਵਹ ਅਸਮਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਯਹ ਸ਼ਵਾਭਾਵਿਕ ਚੜ੍ਹ ਮੌਂ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਥਾਂ ਉਸ ਮੌਂ ਕਾਰਬਨ ਡਾਇਓਕਸਾਇਡ, ਮਿਥੇਨ ਵਾਧੂ ਹੋਤੇ ਹੋਣੇ ਅਤੇ ਵਹ ਚੜ੍ਹ ਕੋ ਸਮਾਨ ਰਖਣੇ ਹੋਣੇ ਪਰਿਤੁ ਜੋ ਮਾਨਵਨਿਰਮਿਤ ਤਰੀਕੇ ਸੇ ਅਨੇਕ ਵਾਧੂ ਤੈਤੀਅਰ ਹੋਣੇ ਹੋਣੇ ਜੈਂਸੇ ਕਲੋਰੋ ਫਲੋਰੋ ਕਾਰਬਨ, ਨਾਇਟ੍ਰਸ ਑ਕਸਾਇਡ, ਫਲੋਰਿਨੇਟੋਡ ਵਾਧੂ ਆਦਿ ਕੇ ਕਾਰਣ ਗ੍ਰੀਨ ਹਾਊਸ ਕਾ ਚੜ੍ਹ ਅਸਮਾਨ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੀ ਕੇ ਪਰਿਣਾਮਸ਼ਵਰੂਪ ਹਮਾਰੇ ਪ੃ਥਕੀ ਕਾ ਤਾਪਨ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਯਹ ਜੋ ਮਾਨਵਨਿਰਮਿਤ ਵਾਧੂ ਹੈ ਯਹ ਮੋਟਰਕਾਰ, ਈਧਨ, ਕਾਰਖਾਨੇ, ਪਲਾਸਟਿਕ ਫੋਮਸ਼ ਕੇ ਕਾਰਣ ਬਢ਼ ਗਏ ਹੋਣੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਧੂ ਕੀ ਕਾਰਗਕਸ਼ਮਤਾ ਸ਼ਵਾਭਾਵਿਕ ਵਾਧੂ ਕੇ ਤੁਲਨਾ ਮੌਂ ਬਹੁਤ ਜਧਾਦਾ ਅਤੇ ਦੀਵੇਂ ਸਮਾਂ ਤਕ ਹੋਣੀ ਹੈ, ਯਹੀ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਹਮ ਸਥ ਇਸ ਪਰ ਇਤਨਾ ਧਿਆਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋਣੇ।

ਗ੍ਰੀਨ ਹਾਊਸ ਪਰਿਣਾਮ ਸਰਵਪ੍ਰਥਮ ਜੋਸ਼ੇਫ ਫੁਰਿਯਰ ਨੇ ਸਨ 1927 ਮੌਂ ਖੋਜ ਕੀ ਥੀ। ਪ੃ਥਕੀ ਪਰ ਸ਼ਵਾਭਾਵਿਕ ਜੋ ਗ੍ਰੀਨ ਹਾਊਸ ਪਰਿਣਾਮ ਹੈ ਵਹ ਹਮਾਰੇ ਲਿਏ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਮਾਨਵ ਹਸਤਕਥਾ ਕੇ ਕਾਰਣ ਜੋ ਮਾਨਵਨਿਰਮਿਤ ਗ੍ਰੀਨ ਹਾਊਸ ਪਰਿਣਾਮ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ ਵਹ ਹਮਾਰੇ ਲਿਏ ਹਾਨਿਕਾਰਕ ਹੈ। ਗ੍ਰੀਨ ਹਾਊਸ ਪ੍ਰਮਾਵ ਅਤੇ ਵੈਖਿਕ ਤਾਪਨ ਕੈਂਸੇ ਅਤੇ ਕਿਥੂਂ ਹੋਣਾ ਹੈ ਯਹ ਹਮਨੇ ਜਾਨ ਲਿਆ ਅਥ ਇਸਕੇ ਕਿਥੂਂ ਪਰਿਣਾਮ ਹੋਣੇ ਹੋਣੇ ਵੱਚ ਯਹ ਜਾਨ ਲੇਤੇ ਹੋਣੇ। ਯਹ ਪਰਿਣਾਮ ਸਭੀ ਜਗਹ ਹੋ ਸਕਤੇ ਹੋਣੇ ਜੈਂਸੇ ਜਮੀਨ, ਹਵਾ ਅਤੇ ਪਾਨੀ। ਵੈਖਿਕ ਤਾਪਨ ਕੇ ਕਾਰਣ ਜੋ ਉਪਯਾਊ ਜਮੀਨ ਹੈ ਵਹ ਰੇਗਿਸ਼ਟਾਨ ਮੌਂ ਪਰਿਵਰਿਤ ਹੋ ਸਕਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਹਵਾ ਹੈ ਵਹ ਇਤਨੀ ਸ਼ੁ਷ਕ ਅਤੇ ਗਰਮ ਹੋ ਸਕਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਮੌਂ ਜੀਵਿਤ ਰਹਨਾ ਬਹੁਤ ਸੁਖਿਕਲ ਸਾਬਿਤ ਹੋਗਾ ਅਤੇ ਜੋ ਪਾਨੀ ਹੈ ਵਹ ਲਗਾਤਾਰ ਬਫ਼ ਪਿਘਲਨੇ ਕੇ ਕਾਰਣ ਉਸ ਕਾ ਸ਼ਤਰ ਇਤਨਾ ਬਢ਼ ਜਾਏਗਾ ਅਤੇ ਜਮੀਨ ਕਾ ਬਹੁਤ ਸਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਨੀ ਮੌਂ ਸਮਾਨ ਜਾਏਗਾ। ਇਸ ਸੇ ਜੋ ਅਕਾਲ ਪਡਤਾ ਹੈ ਉਸ ਕੀ ਤੀਵਰਤਾ ਬਹੁਤ ਅਧਿਕ ਬਢ਼ ਜਾਏਗੀ।

ਇਸੀ ਲਿਏ ਹਮਾਰੀ ਪੂਰੀ ਮਾਨਵ ਜਾਤਿ ਕਾ ਯਹ ਕਰਤਵ ਬਨਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਬੰਧਿਤ ਆਨੇ ਵਾਲੀ ਚੁਨੌਤਿਆਂ ਕੋ ਪਹਚਾਨਨੇ ਹੋਏ ਹਮ ਸਥ ਕੁਛ ਅਚੇ ਕਦਮ ਉਠਾਏ ਅਤੇ ਹਮਾਰੀ ਪ੃ਥਕੀ ਕੋ ਸੁਜਲਾਮ ਸੁਫਲਾਮ ਬਨਾਏ।

ਸ਼ਾਖਾ—ਕਾਹਨੁਵਾਨ
ਅੰਚਲ ਕਾਰਗਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ

राजभाषा अंकुर के जून - 2021 का विमोचन

रचनाकारों से निवेदन

रचनाकारों से निवेदन है कि बैंक के प्रधान कार्यालय राजभाषा विभाग द्वारा प्रकाशित की जा रही तिमाही हिंदी गृह-पत्रिका "राजभाषा अंकुर" में प्रकाशन हेतु लेख भेजते समय लेख के अंत में अपना नाम, शाखा / कार्यालय का नाम व पता, मोबाइल नंबर तथा अपना बैंक खाता संख्या आईएफएससी कोड सहित अवश्य लिखें। इसके साथ ही लेख के संबंध में मौलिकता प्रमाण-पत्र और अपना फोटो भी उपलब्ध कराएं। सेवानिवृत्त स्टाफ सदस्य उपरोक्त के अतिरिक्त अपने घर का पता तथा स्थायी खाता संख्या (पैन नंबर) का भी उल्लेख करें।

मुख्य संपादक

स्वतंत्रता दिवस समारोह-2021

स्टाफ प्रशिक्षण महाविद्यालय रोहिणी, नई दिल्ली

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਪੰਜਾਬ ਏਣਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ
(ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਉਪਕ੍ਰਮ)

ਜਹਾਂ ਸੇਵਾ ਹੀ ਜੀਵਨ - ਧ੍ਰਿਯੋ ਹੈ

ਕੰਪਨੀਯ / ਸ਼ਾਸਕੀਯ ਕਰਮਚਾਰਿਯਾਂ ਕੇ ਲਿਏ ਪੀਏਸਬੀ ਵੇਤਨ ਪਲਸ ਖਾਤਾ

ਪੀਏਸਬੀ ਵੇਤਨ ਪਲਸ ਖਾਤਾ

ਜੀਵਨ ਸੁਖਾ ਤਥਾ ਸ਼ਰਵਤੀਆਂ ਬਚਤ ਕੇ ਲਿਏ ਵਿਸ਼ੇ਷ ਸੁਵਿਧਾਵਾਲੀ ਖਾਤਾ
ਪੀਏਸਬੀ - ਊਝਾਨ

- ਓਵਰਡ੍ਰਾਪਟ ਸੁਵਿਧਾ - 2 ਮਾਹ ਕਾ ਨਿਵਲ ਵੇਤਨ
- ₹ 20 ਲਾਖ ਕਾ ਵੈਧਕਿਕ ਆਕਸਿਸ਼ਨ ਮੁਤ੍ਯ ਬੀਮਾ ਕਵਰ /
ਸਥਾਈ ਪੂਰ੍ਣ ਨਿ:ਸ਼ਕਤਾ ਬੀਮਾ ਕਵਰ
- ਡੇਬਿਟ ਕਾਰਡ ਕੇ ਵਾਰ਷ਿਕ ਪ੍ਰਭਾਰ ਮੇਂ ਛੂਟ
- ਲੱਕਰ ਕਿਰਾਏ ਮੇਂ 25% ਰਿਯਾਅਤ
- ਏਸਏਮਏਸ ਅਲਟਰ ਪ੍ਰਭਾਰ ਮੇਂ ਛੂਟ

ਪੀਏਸਬੀ ਅਪਨਾ ਘਰ - ਸਹਜ

- ਆਵਥਿਕਤਾਨੁਸਾਰ ਤ੍ਰਈ
- ਬਾਜ਼ ਦਰ - 6.65% ਸੇ ਪ੍ਰਾਂਬ
- 30 ਵਰ੍਷ਾਂ ਤਕ ਦੀਈਕਾਲੀਨ ਚੁਕੌਤੀ
- ਸ਼ੂਨ੍ਧ ਪ੍ਰਸਾਂਸਕਰਣ ਪ੍ਰਭਾਰ ਵ ਪੂਰ੍ਵ ਮੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਭਾਰ
- ਲੱਕਰ ਕਿਰਾਏ ਮੇਂ 50% ਰਿਯਾਅਤ

ਈਮਾਈ
ਪ੍ਰਤੀ ਲਾਖ
₹642/-

1800 419 8300 (ਟੋਲ ਫ੍ਰੀ)

@PSBIndOfficial ਪਰ ਹਮੇਂ ਫੌਲੋ ਕਰੋ।

ਪੜ੍ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੋਣੀ।